

Arbeidsvoorzieningsbeleid

**Een institutioneel onderzoek naar de actoren en handelingen op het beleidsterrein van de
arbeidsvoorziening
1940-2000**

november 2004
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid - PIVOT

Jona Lending (DOXiS)
Mieke Schaap (DOXiS)
Ascon Spieksma (DOXiS)
Jos de Bruin (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)

Project invoering verkorting overbrengingstermijn

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten zijn weergegeven van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT). PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, hij overstroomd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheids-handelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer zeshonderd strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de oude Archiefwet zijn grote achterstanden in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst geconstateerd. In inspectierapporten van deze dienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in 1991 heeft toegezegd: zeventien miljoen gulden over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethodes zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar, terwijl de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk wordt geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens 'an sich' moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie, omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT is van mening dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van de overheidsorganen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten, maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganisaties staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de RAD worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van dit doel bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken vormt het institutioneel onderzoek. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure "Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' bij overname door PIVOT/Rijksarchiefdienst van archieven van rijksorganen" [1993 Den Haag]).

Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen tezamen ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode vanaf 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek, neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 1994 Den Haag). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van (de ontwikkeling van) het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
  - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
  - de overheidsorganen (in de RIO's 'actoren' genoemd);
  - de onderlinge relaties tussen overheidsorganen;
  - de ontwikkeling van de beleidsinstrumenten;
  - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen waarvoor overheidsorganen verantwoordelijkheid dragen, inclusief:
  - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum)
  - de grondslag (bron) van elke handeling
  - het product van de handeling (indien bekend)
  - (zo mogelijk) een thematische of procedurele ordening van de handelingen, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, dat een orgaan op grond van attributie of delegatie verricht ter vervulling van een taak en voor het verrichten waarvan dat orgaan verantwoordelijk is. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven, tijdschriften of andere literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen -in en buiten de overheid- op het beleidsterrein

een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Het begrip actor volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van rijksoverheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de nieuwe Archiefwet wordt, gebaseerd op de Algemene wet Bestuursrecht 1993, onder het begrip 'overheidsorgaan' ook verstaan (organen van) overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden niet de handelingen van particuliere instellingen opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis selectiedocument (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt de beschrijving van het RIO: in overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgedragen worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp-selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan de minister van OC&W aan. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OC&W.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na twintig jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de voor het beheer verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit met circa vijftig kilometer van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Den Haag/Algemeen Rijksarchief/PIVOT/1 juni 1995

Inhoudopgave

Overzicht gebruikte afkortingen	8
Hoofdstuk 1 Verantwoording	10
1.1 Doel van het onderzoek	10
1.2 Methodiek van het onderzoek	10
1.3 Afbakening van het beleidsterrein	10
1.4 Beleidsontwikkeling	11
1.5 Institutionele organisatie	13
1.6 Beleidsinstrumenten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	13
1.7 Leeswijzer bij de handelingen	14
Hoofdstuk 2 Actoren	16
Hoofdstuk 3 Handelingen	28
3.1 Arbeidsvoorzieningen in het algemeen	28
3.1.1 Handelingen	28
<i>Beleidsontwikkeling en evaluatie</i>	28
<i>Totstandkoming van wet- en regelgeving</i>	28
<i>Verantwoording van het beleid</i>	29
<i>Informatieverstrekking</i>	30
<i>Onderzoek</i>	30
<i>Organisatie</i>	31
<i>Subsidiëring</i>	31
<i>Instellen van commissies</i>	32
3.2 Internationale aangelegenheden	33
3.2.1 Europese Unie	33
3.2.1.1 Inleiding	33
3.2.1.2 De Europese instellingen	33
3.2.1.3 Besluitvorming	35
3.2.1.4 Handelingen	36
<i>Algemeen</i>	36
<i>Raadsbesluiten</i>	37
<i>Uitvoeringsbepalingen van de Europese Commissie</i>	38
<i>Implementatie van de Europese regelgeving</i>	39
3.2.2 Europees Sociaal Fonds	40
3.2.2.1 Inleiding	40
3.2.2.2 Handelingen	42
<i>Subsidiëring</i>	42
<i>Toezicht</i>	45
<i>Samenwerking tussen ministerie van SZW en de Arbeidsvoorzienings-</i>	
<i>Organisatie</i>	48
<i>Fraudebestrijding</i>	50
3.2.3 Overige intergouvernementele organisaties	50
3.2.3.1 Inleiding	50
3.2.3.2 Handelingen	51
3.3 Arbeidsvoorzieningsorganisatie	52
3.3.1 Inleiding	52
3.3.2 Handelingen	52

3.4	Arbeidsbemiddeling	62
3.4.1	Inleiding	62
3.4.2	Handelingen	63
3.5	Beroepskeuzevoorlichting	69
3.5.1	Inleiding	69
3.5.2	Handelingen	70
3.6	Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten	80
3.6.1	Inleiding	81
3.6.2	Handelingen	82
3.7	Mobiliteitsbevordering: geografisch	88
3.7.1	Binnenland	88
3.7.1.1	Inleiding	88
3.7.1.2	Handelingen	89
3.7.2	Buitenland	91
3.7.2.1	Inleiding	91
3.7.2.2	Handelingen	93
3.8	Mobiliteitsbevordering: beroepsmobiliteit en vakontwikkeling	113
3.8.1	Inleiding	113
3.8.2	Handelingen	115
3.9	Mobiliteitsbevordering: buitenlandse werknemers	121
3.9.1	Inleiding	121
3.9.2	Handelingen	122
3.10	Plaatsingsregulering	133
3.10.1	Inleiding	133
3.10.2	Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen	133
3.10.3	Machtigingswet (1974)	134
3.10.3.1	Inleiding	134
3.10.3.2	Handelingen	134
3.11	Plaatsingsbevordering en werkgelegenheidsverruiming	135
3.11.1	Inleiding	135
3.11.2	Plaatsingsbevorderende prikkels voor werkgevers	135
3.11.2.1	Inleiding	135
3.11.2.2	Handelingen	136
3.11.3	Werkgelegenheidsverruiming: aanvullende werkgelegenheid	145
3.11.3.1	Inleiding	145
3.11.3.2	Handelingen	146
3.11.4	Werkgelegenheidsverruiming: additionele arbeid	153
3.11.4.1	Inleiding	153
3.11.4.2	Handelingen	154
3.12	Arbeidsvoorziening in Zeescheepvaart	157
3.12.1	Inleiding	157
3.12.2	Handelingen	158
3.13	Arbeidsvoorziening in noodsituaties	160

3.13.1	Inleiding	160
3.13.2	Handelingen	160
3.14	Demobilisering	168
3.14.1	Inleiding	168
3.14.2	Handelingen	168
Bijlagen:		
Bijlage 1	Overzicht geraadpleegde wet- en regelgeving	170
Bijlage 2	Overzicht geraadpleegde literatuur en andere bronnen	175
Bijlage 3	Overzicht geraadpleegde materiedeskundigen	176

Overzicht gebruikte afkortingen

ABU	Algemene Bond Uitzendbureaus
ABW	Algemene Bijstandswet
ADAPT	Aanpassing van de werknemers aan de gewijzigde omstandigheden in het bedrijfsleven
ANS	Arbeidsbureau Nieuwe Stijl
b.w.	Buitenwerking
BBA	Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen
BSD	Basis Selectiedocument
BVJ	Bijdrageregeling Vakopleiding Jeugdigen
CBA	Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening
CBB	Centrum voor Beroepsoriëntatie en beroepsuitoefening
CCSB	Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting
COA	Contactcentrum Onderwijs-Arbeidsmarkt
CoCo	Coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen
CoCoHan	Coördinatiecommissie op Hoog Ambtelijk Niveau
COW	Coördinatiecommissie voor Openbare Werken
CVV	Centrum voor Vakopleiding Volwassenen
DIA	Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen
DUW	Rijksdienst Uitvoering Werken
EAJ	Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen
EC	Europese Commissie
EP	Europees Parlement
EU	Europese Unie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal
EOGFL	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw
ESC	Economisch en Sociaal Comité
ESF	Europees Sociaal Fonds
GAB	Gewestelijk Arbeidsbureau
IAB	Internationaal Arbeidsbureau
IAC	Internationale Arbeidsconferentie
ILO	International Labour Organisation
JOB	Jeugdontplooingsbanen
KVP	Katholieke Volkspartij
LTD	Loontechnische Dienst
NED	Nederlandse Emigratiedienst
NVB	Nederlandse Vereniging van Beroepskeuze-adviseurs
OC&W	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PBM	Plaatsingsbevorderende Maatregel
PEP	Praktijkervaringsplaatsen

PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
PTT	Post, Telegraaf en Telefoon
PV	Permanente Vertegenwoordiging
RAB	Rijksarbeidsbureau
RBA	Regionaal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening
RIO	Rapport institutioneel onderzoek
SAMEN	Wet Stimulering Arbeidsdeelname Minderheden
SBKV	(Rijks)subsidieregeling beroepskeuzevoorlichting
S&O	Speur- en ontwikkelingswerk
SER	Sociaal Economische Raad
SOB	Samenwerking tussen Overheid en Bedrijfsleven
START	Stichting Uitzendbureau Arbeidsvoorziening
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAP	Regeling Tijdelijke Arbeidsplaatsen
VN	Verenigde Naties
WAADI	Wet Allocatie Arbeidskrachten door Intermediairs
WAZ	Werkgroep Arbeidsvoorziening Zeevarenden
WBEAA	Wet Bevordering Eevenredige Arbeidsdeelname Allochtonen
WJW	Werkgelegenheidsprojecten voor jeugdige werklozen
WVM	Werkgelegenheidsverruimende Maatregel

Hoofdstuk 1 Verantwoording

1.1 Doel van het onderzoek

Dit rapport institutioneel onderzoek is het resultaat van het convenant van 21 januari 1992 tussen de secretaris-generaal van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Algemene Rijksarchivaris. In dat convenant werd onder meer afgesproken dat er institutioneel onderzoek zou worden verricht naar de ontwikkeling van taken en organisaties na 1940 op de beleidsterreinen van het ministerie. Doel van het institutioneel onderzoek is het ontwikkelen van een selectie-instrument dat toegepast kan worden op de neerslag van het handelen van de rijksoverheid.

In dit rapport worden de taken en handelingen van de rijksoverheid op het terrein van het arbeidsvoorzieningsbeleid over de periode na 1940 beschreven. Dit rapport biedt tevens een instrument tot het formuleren van selectiecriteria ten aanzien van de handelingen van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en andere actoren op het terrein van het arbeidsvoorzieningsbeleid. De selectiekeuzes zijn omschreven in een basisselectiedocument, dat het wettelijk voorgeschreven selectie-instrument vormt voor rijks- en provinciale archieven.

In het basisselectiedocument is de neerslag van handelingen onderscheiden in aan het Algemeen Rijksarchief over te dragen neerslag en neerslag die op termijn te vernietigen is.

1.2 Methodiek van het onderzoek

Als belangrijke bron van handelingen kan wet- en regelgeving worden gebruikt. Behalve van wet- en regelgeving, is voor zover dit onderzoek tevens gebruik gemaakt van beleidsdocumenten als begrotingen en nota's, literatuur en van interviews. Een overzicht van de gebruikte bronnen is als bijlage in dit rapport opgenomen.

1.3 Afbakening van het beleidsterrein

Tot de kernactiviteiten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid behoort het arbeidsmarktbeleid, dat wil zeggen het beleid dat zich (binnen de doelstellingen van het sociaal-economisch beleid¹) in het bijzonder richt op het bereiken van een optimale economische groei en een optimale werkgelegenheid. Hiertoe moeten vraag en aanbod in de diverse sectoren van de arbeidsmarkt zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd.

Het arbeidsmarktbeleid heeft raakvlakken met vrijwel alle beleidsterreinen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zoals het arbeidsvoorwaardenbeleid, het sociale zekerheidsbeleid en het arbeidsomstandighedenbeleid. Met het loonbeleid -een essentieel onderdeel van het arbeidsvoorwaardenbeleid- kan de werkgelegenheid worden beïnvloed. Binnen de sociale zekerheid hebben de hoogte van sociale premies en sociale uitkeringen eveneens hun invloed op de werkgelegenheid. Ten slotte kan erop worden gewezen dat de instrumenten waarmee de werkomstandigheden van werknemers worden verbeterd hun invloed hebben op de werkgelegenheid.

Het arbeidsmarktbeleid bestaat uit twee delen: het arbeidsvoorzieningsbeleid en het werkgelegenheidsbeleid. Deze twee componenten corresponderen met vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

---

¹ De doelstellingen van het sociaal-economisch beleid van de Nederlandse rijksoverheid werden kort na de Tweede Wereldoorlog geformuleerd:

- evenwicht op de arbeidsmarkt
- stabiel prijsniveau
- evenwichtige betalingsbalans
- optimale economische groei
- redelijke inkomensverdeling

In 1968 is daaraan "een gezonde ruimtelijke ordening" toegevoegd.

Het op het aanbod gerichte **arbeidsvoorzieningsbeleid** beoogt de inpassing van beroepsbeoefenaren in het arbeidsproces, waarbij zo goed mogelijk wordt voorzien in de kwantitatieve en kwalitatieve behoeften van het bedrijfsleven. Als voornaamste maatregelen kunnen worden genoemd: arbeidsbemiddeling, beroepskeuze- en arbeidsmarktvoorlichting en advisering, scholing, loonkostensubsidies en werkgelegenheidsverruimende maatregelen.

Het **werkgelegenheidsbeleid** richt zich op de vraagzijde van de arbeidsmarkt en kan worden omschreven als het geheel van maatregelen die worden genomen om een optimale werkgelegenheid te handhaven of te bereiken, waarbij het vooral gaat om *reguliere* arbeidsplaatsen (met andere woorden, om arbeidsplaatsen waarvoor een normale rechtspositie bestaat). Hierbij valt te denken aan het vermijden van conjuncturele inzinkingen en ongunstige structurele ontwikkelingen. De maatregelen die de overheid kan nemen zijn soms algemeen van aard, en zijn dan te onderscheiden naar macro-economische instrumenten (budgettaire, fiscale en monetaire maatregelen) en schikkingen gericht op het loon-prijnsbeleid. Soms gaat het om specifiekere maatregelen die direct op de werkgelegenheid zijn gericht: de industriebevordering, geldinjecties in bedrijven, het verschaffen van kredietgaranties en het verstrekken van opdrachten.

Hoewel de naam van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wellicht anders zou doen vermoeden, wordt het werkgelegenheidsbeleid vanouds uitgevoerd door het ministerie van Economische Zaken (voor de particuliere sector) en dat van Binnenlandse Zaken (publieke sector). De toevoeging "en werkgelegenheid" aan de naam van het departement (in 1981) duidde niet op een beleidswijziging, maar benadrukte de bevoegdheden van de minister om alle uitgaven van andere ministers te toetsen op de effecten voor de arbeidsmarkt.

Als gezegd wordt het werkgelegenheidsbeleid overwegend uitgevoerd door de ministeries van Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken; de minister van Sociale Zaken is coördinerend bewindspersoon voor het afstemmen van het werkgelegenheidsbeleid en het arbeidsvoorzieningsbeleid - voor het arbeidsmarktbeleid als geheel, met andere woorden. In dit RIO zal het werkgelegenheidsbeleid dan ook niet aan de orde komen.²

Daarnaast is een afbakening gemaakt t.o.v. het beleidsterrein sociale voorzieningen. In het betreffende rapport institutioneel onderzoek over de periode 1940-1996 zijn de handelingen opgenomen over het subsidiëren van additionele arbeid, zoals de Rijksbijdrageregeling banenpools en de Regeling extra werkgelegenheid langdurig werklozen (40.000 banenplan, Melkertbanen).

Tot slot moet erop worden gewezen dat 31 december 2000 de einddatum is van dit institutionele onderzoek. Op 1 januari 1997 trad de Arbeidsvoorzieningswet 1996 in werking. De zorg voor het beleidsterrein "arbeidsvoorziening" werd met de inwerkingtreding van de Arbeidsvoorzieningswet met ingang van 1 januari 1990 opgedragen aan het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening dat een eigen selectielijst voor het archief heeft.³ De handelingen van deze actor zijn daarom niet in dit rapport opgenomen.

1.4 Beleidsontwikkeling

De juridische uitdrukkingvorm van de opvatting dat de overheid een taak heeft op het terrein van de werkgelegenheid, is vervat in de leuze van de arbeidersbeweging dat er een "recht op arbeid" is. Het arbeidsmarktbeleid is een poging dit recht te realiseren. Dat het recht op arbeid c.q. de bevordering van de werkgelegenheid een voorwerp is van overheidszorg, vindt men in diverse bewoordingen terug in internationale rechtsbronnen, zoals:

- art.23 van de Universele verklaring van de rechten van de mens;
- art.6 van het VN-convenant inzake economische, sociale en culturele rechten;
- Verdrag nr.112 van de Internationale Arbeidsorganisatie;
- art.1 van het Europees Sociaal Handvest.

² Verwezen zij naar de betreffende RIO's bij de departementen van Economische Zaken en Binnenlandse Zaken.

³ Selectielijst voor de neerslag van handelingen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over de periode 1991-1997 (Stcrt. 2000, 155).

Het recht op arbeid is een sociaal grondrecht: de overheid is gehouden een inspanningsverplichting te doen, maar de individuele burger kan het recht niet afdwingen. Sinds 1983 staat dan ook in de Nederlandse Grondwet dat de bevordering van voldoende werkgelegenheid een voorwerp van zorg der overheid is (art.19, eerste lid).

Het arbeidsmarktbeleid is niet altijd op dezelfde doelen gericht geweest. De veranderende doelstellingen worden zichtbaar in de toenemende diversificatie van het instrumentarium waarmee de overheid arbeidsmarktpolitiek voert. Na te zijn begonnen met het ter hand nemen van arbeidsbemiddeling, ging de overheid tijdens de economische depressie van de jaren dertig interveniëren met een grootscheeps programma van aanvullende werken om de massale werkloosheid terug te dringen. Kort na de Tweede Wereldoorlog werden het ontslagrecht en de emigratiepolitiek aan het arbeidsvoorzieningsbeleid dienstbaar gemaakt. De overheid ging de scholing, de beroepsvoorlichting en de sociale werkvoorziening ter hand nemen. Tevens werden de instrumenten van het macro-economisch beleid (begrotingspolitiek, monetaire politiek, loon- en prijsbeleid, belastingpolitiek enz.) mede in dienst gesteld van de doelstelling van volledige werkgelegenheid.

Het euvel van de werkloosheid boette in de naoorlogse periode sterk aan betekenis in. Na 1959 brak zelfs een periode aan van hoogconjunctuur, met de daarbij horende spanningen op de arbeidsmarkt. Vanaf toen was er in feite een permanent tekort aan arbeidskrachten. De economische gevolgen hiervan waren onder meer stijging van de arbeidskosten, beperkingen bij de uitbreiding van de productie, stijgende prijzen en gevaren van overbesteding. De sociale gevolgen waren niet alleen dat iedereen kon werken, maar ook dat er groot verloop was onder de werknemers en een stijging van de ziektefrequentie. Een politiek gevolg van het gebrek aan arbeidskrachten was dat de traditionele machtsverhoudingen tussen werkgevers en werknemers zich ten gunste van laatstgenoemden wijzigden.

Bij het temperen van al deze gevolgen vertrouwde de regering op de groei van de beroepsbevolking die het gevolg was van de naoorlogse geboortegolf. Tevens nam men de werving van buitenlandse (Zuid-Europese, Turkse en Marokkaanse) werknemers ter hand. Buiten de overheid om ontwikkelden zich vormen van uitzendarbeid. Men besteedde steeds meer aandacht aan de arbeidsmarktaspecten van het onderwijsbeleid, de bevolkingspolitiek, de ruimtelijke ordeningspolitiek, het emancipatiebeleid en de ontwikkelingssamenwerking. De sectorstructuurpolitiek en de regionale economische politiek kwamen van de grond. De verplaatsing van rijksdiensten, het plaatsen van overheidsorders en het verwerven van compensatieorders voor in het buitenland geplaatste orders werden mede bezien vanuit werkgelegenheidsoptiek.

Sinds het begin van de economische recessie omstreeks 1972 is het arbeidsmarktbeleid vooral gericht op het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen, het behouden van bestaande arbeidsplaatsen en het streven om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en scholing en arbeid beter op elkaar te laten aansluiten. Het werkgelegenheidsaspect vormde een belangrijk motief voor steun aan bedrijven-in-moeilijkheden. De overheid nam plaatsingsbevorderende, mobiliteitsbevorderende en werkgelegenheidsverruimende maatregelen, en verleende financiële steun om vervroegde uittreding en deeltijdarbeid mogelijk te maken. Extra aandacht werd gegeven aan de positie van ouderen, jeugdigen, gehandicapten, vrouwen en minderheden (Wet arbeid gehandicapte werknemers 1986, Jeugdwerkgarantiewet 1991 e.d.).

Zoals reeds geconstateerd, is de minister van Sociale Zaken bevoegd de uitgaven van andere ministers te toetsen op de effecten voor de arbeidsmarkt; deze bevoegdheid is in 1978 geformaliseerd. Sindsdien pleegt elke minister werkgelegenheidsnota's te publiceren.

Tijdens het tweede kabinet-Lubbers won de gedachte veld om het arbeidsvoorzieningsbeleid onder te brengen bij een zelfstandig bestuurslichaam. Dit beleidsvoornemen vond zijn neerslag in de Arbeidsvoorzieningswet die op 1 januari 1991 in werking trad, en het beleid onderbracht bij het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening.

1.5 Institutionele organisatie

Werkgevers bieden arbeid aan op de arbeidsmarkt en werknemers nemen die af; de rol van de overheid bestaat eruit dat zij de voorwaarden schept waaronder vraag en aanbod vlot en zonder discrepanties in evenwicht komen. Ze heeft dus een aanvullende rol, die tot uiting komt door bijvoorbeeld arbeidsbemiddeling, beroepskeuzevoorlichting, scholing en het beschikbaar stellen van een tijdelijke arbeidsplaats.

Het arbeidsmarktbeleid wordt vormgegeven en uitgevoerd door verschillende departementen. Omdat het voor een goede uitvoering van het arbeidsmarktbeleid belangrijk is dat enerzijds hun activiteiten en anderzijds het arbeidsvoorzienings- en het werkgelegenheidsbeleid goed op elkaar zijn afgestemd, vindt coördinatie plaats in het overleg tussen de minister-president en de ministers van Financiën, van Economische Zaken, van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (de zogeheten sociaal-economische vijfhoek in het kabinet). Ook andere bewindslieden kunnen overigens beslissingen nemen met gevolgen voor het arbeids- en werkgelegenheidspotentieel, zoals de ministers van Onderwijs en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het **werkgelegenheidsbeleid voor de marktsector** is vooral geconcentreerd op het ministerie van Economische Zaken. Op verschillende manieren tracht men daar de marktsector te stimuleren en zo de werkgelegenheid te bevorderen. Ook het ministerie van Financiën en dat van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stimuleren de werkgelegenheid in de marktsector, namelijk via een budgettair en fiscaal beleid en via een arbeidskostenbeleid (sociale premies en loonpolitiek). Andere departementen voeren een beleid dat positief kan uitwerken voor de werkgelegenheid in de marktsector, ook al heeft dat beleid de bevordering van de werkgelegenheid niet als eerste doel. Te denken valt aan de ministeries van Landbouw en Visserij, van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Verkeer en Waterstaat.

Het **werkgelegenheidsbeleid in de publieke sector** wordt vooral vorm gegeven door het departement van Binnenlandse Zaken, dat immers verantwoordelijk is voor de personeelsvoorziening van de overheid. "Werkgelegenheid" is hierbij overigens niet het primaire doel. Ook andere ministeries voeren beleid dat de werkgelegenheid in deze sector kan beïnvloeden, bijvoorbeeld via hun personeelsbudget of doordat ze een sturende invloed hebben op specifieke publieke taken (zoals Volksgezondheid, Welzijn en Sport).

Het **arbeidsvoorzieningsbeleid** wordt vooral gevoerd door het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dat daarvoor tal van beleidsinstrumenten ter beschikking heeft staan. Daarnaast beïnvloedt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de allocatie op de arbeidsmarkt, ook al is dit niet het eerste doel van het onderwijsbeleid.⁴

1.6 Beleidsinstrumenten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Zoals in de vorige paragraaf geconstateerd, heeft het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid invloed op het werkgelegenheidsbeleid via het arbeidskostenbeleid, en legt dit ministerie zich verder vooral toe op het arbeidsvoorzieningsbeleid.

Hierbij streeft men naar een doelmatige en rechtvaardige allocatie op de arbeidsmarkt. Doelmatigheid wil hierbij zeggen dat met een goed functionerende arbeidsmarkt een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van de economische structuur en aan de bevordering van de economische groei; met rechtvaardigheid wordt bedoeld dat de positie van zwak arbeidsaanbod wordt versterkt. De arbeidsvoorzieningsinstrumenten kunnen daarom zowel vraag- als aanbodgericht zijn, maar beogen in eerste instantie de werknemer (de aanbieder) geschikt te maken of te houden voor de arbeidsmarkt, waarvan in tweede instantie de werkgever (de vrager) meeprofiteert.

Het instrumentarium kan worden gegroepeerd in vier hoofdcategorieën.

1. **arbeidsbemiddeling** (zie hoofdstuk 3.4), eventueel met behulp van beroepskeuzevoorlichting (zie hoofdstuk 3.5) en de terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (hoofdstuk 3.6);

---

⁴ Deze materie is behandeld in PIVOT-rapport nummer 48, A.E.M. Jonker, *De draden van de WEB. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in de periode 1945-1995*, 1998 Den Haag.

2. vergroting van de geografische en functionele **arbeidsmobiliteit** (zie hoofdstuk 3.7 en 3.8), met als bijzondere instrumenten de bevordering van emigratie (hoofdstuk 3.9) en het in dienst nemen van buitenlandse werknemers (hoofdstuk 3.10);
3. **plaatsingsregulering** om de kansen van personen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt te vergroten (hoofdstuk 3.11);
4. **werkgelegenheidsverruiming en plaatsingsbevordering**, waarbij gedacht kan worden aan het scheppen van aanvullende werkgelegenheid en de sociale werkvoorziening (hoofdstuk 3.12).

In de periode kort na de oorlog lag het zwaartepunt van het arbeidsvoorzieningsbeleid bij de voorzieningen ter bestrijding van de werkloosheid. Hierbij waren de arbeidsbemiddeling, scholing en tewerkstelling van werklozen (op projecten van aanvullende werkgelegenheid) de voornaamste instrumenten. Later verschoof het accent naar voorzieningen die tot doel hadden het ontstaan van werkloosheid zoveel mogelijk te voorkómen. Met een medische metafoor werd deze wijziging aangeduid als de overgang van curatief naar preventief beleid. De instrumenten hiertoe waren beroepskeuzevoorlichting en scholingsfaciliteiten.

1.7 Leeswijzer bij de handelingen

In het Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) worden de handelingen op het beleidsterrein arbeidsvoorzieningen beschreven. Iedere handeling is vastgelegd in een gegevensblok met zes of zeven velden. Dit gegevensblok ziet er als volgt uit:

(...)

actor: .....

handeling: .....

grondslag: .....

product: .....

periode: .....

opmerking: .....

(...)

Dit is het volgnummer van de handeling. Dit nummer is uniek voor de handeling en wordt in het Basisselectiedocument (BSD) overgenomen

actor: Een actor is een orgaan dat een rol speelt op een beleidsterrein en bevoegdheid heeft tot het zelfstandig verrichten van handelingen op grond van attributie of delegatie. De naam die voor een actor gebruikt wordt, komt overeen met de naam uit de actorenbeschrijving in hoofdstuk 2. Bij meer dan één actor gelijktijdig wordt *en* gebruikt; bij actoren die na elkaar dezelfde handeling uitvoeren, wordt dit aangegeven met jaartallen en een puntkomma; als een schuine streep (/) is gebruikt, is de in het tweede lid genoemde actor een onderafdeling of een subcommissie van de eigenlijke actor (bijv. 'de Sociaal-Economische Raad / de Raad voor de Arbeidsmarkt').

handeling: Een handeling is een complex van activiteiten gericht op het totstandbrengen van een product, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Een actor kan handelingen via mandatering door organisatieonderdelen of -leden laten verrichten. De handelingen zijn in principe positief geformuleerd, terwijl de negatieve formulering erbij inbegrepen is. Zo is bij de handeling 'het vaststellen van een regeling' de handeling 'het intrekken van een regeling' impliciet geacht; hetzelfde geldt voor handelingen als 'het benoemen van ...' en 'het ontslaan van ...'.

grondslag: De grondslag geeft de wet of de regeling krachtens een wet waarop de handeling gebaseerd is. Niet alle handelingen kennen een grondslag: in dat geval wordt soms de bron aangegeven waaruit gebleken is dat het desbetreffende orgaan die handeling uitvoerde/uitvoert. (Gedacht kan worden aan nota's, verslagen, Rijksbegrotingen of literatuur.) Wanneer eenzelfde handeling op grond van verschillende regelingen is uitgevoerd, worden de grondslagen na elkaar genoemd. In een aantal gevallen is uit een grote hoeveelheid grondslagen een keuze gemaakt of zijn grondslagen samengevat (dit is aangegeven met "onder meer").

periode: De periode geeft aan wanneer een handeling is uitgevoerd. Voor handelingen die al voor 1945

werden uitgevoerd is 1945 als beginjaar opgenomen. Het is mogelijk dat na beëindiging van de wettelijke grondslag een handeling nog niet is afgelopen (denk aan bekostiging). Indien geen eindjaar gegeven is, betekent dit dat de handeling ook nog na 1990/1995 uitgevoerd is.

product: Het weergegeven product is in principe het bestuurlijk-juridisch eindprodukt van de handeling. In een aantal gevallen (bij algemeen verbindende regelingen) kon een limitatieve opsomming gegeven worden.

opmerking: Deze aanvullende informatie wordt slechts vermeld wanneer de strekking van de handeling toelichting behoeft

Hoofdstuk 2 Actoren

Een actor is een met openbaar gezag beklede instelling die op een bepaald beleidsterrein een rol speelt. Bij dit institutioneel onderzoek zijn vooral rijksoverheidsorganen van belang die handelingen verrichten op het beleidsterrein van het arbeidsvoorzieningsbeleid. De actoren op lager niveau worden wel beschreven maar van hen zijn geen handelingen opgenomen. Deze actoren zijn met een *) aangegeven.

De Kroon, de Raad van State, de ministerraad. De Staten-Generaal en de Algemene Rekenkamer worden hier niet nader toegelicht; de bemoeienis met het beleidsterrein valt binnen het algemene takenpakket van hen en is niet specifiek gericht op de arbeidsvoorziening. Van deze actoren worden of zijn afzonderlijke RIO's gemaakt.

Bij de actoren is allereerst de naam weergegeven die in dit rapport voor die actor is gebruikt, eventueel met andere namen als de betrokken instelling van naam is veranderd. Eerst worden de betrokken departementen genoemd. Daarna worden de actoren behandeld per deelsterrein, waarbij wordt aangetekend dat actoren die op meerdere deelsterreinen handelingen verrichten alleen bij het eerste deelbeleidsterrein zijn opgenomen waarop zij handelingen verrichten. Tot slot worden nog enkele instellingen genoemd die een rol spelen op het gebied van de arbeidsvoorziening, zonder dat hun handelingen in dit RIO zijn opgenomen.

Departementen

De minister van Sociale Zaken

Het departement van Sociale Zaken is in 1933 opgericht. Ook Volksgezondheid ressorteerde eronder, hetgeen tussen 1951 en 1971 tot uitdrukking werd gebracht in de naam Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Vanaf 1981 heet het Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat de bewindsman verantwoordelijk is voor de coördinatie van het overheidsbeleid inzake de werkgelegenheid.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was er in Nederland geen minister van Sociale Zaken; zijn taken werden overgenomen door de secretaris-generaal.

De waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken

De Duitse rijkscommissaris voor het bezette Nederland, Seyss-Inquart, machtigde de secretarissen-generaal om op hun beleidsterreinen de openbare orde te handhaven (Verordeningen van 29 mei en 21 juni 1940). Hiertoe werden ze bekleed met wetgevende en uitvoerende bevoegdheden. Nadat secretaris-generaal van Sociale Zaken A.L. Scholtens in augustus 1940 gedwongen was te vluchten, werd zijn post tot de bevrijding bekleed door R.A. Verwey, die een vaste benoeming weigerde en zich tevreden stelde met de post van waarnemend secretaris-generaal.

De Minister-President

De Minister-President heeft een rol in arbeidsvoorziening in noodsituaties. Op de eerste plaats bij de voordracht van de afkondiging van de noodtoestand aan de Koningin en het bekendmaken van deze afkondiging. Daarnaast dient hij een voorstel van wet (houdende de inwerkingtreding van hoofdstuk II van de Noodwet Arbeidsvoorziening) in bij de Staten-Generaal en roept deze in buitengewone zitting bijeen.

De minister van Defensie

Tot 1959 bestonden er twee afzonderlijke ministeries, te weten het ministerie van Oorlog en Marine. In 1959 werden de afzonderlijke ministeries samengevoegd tot het ministerie van Defensie. De minister van defensie is in het kader van het arbeidsvoorzieningsbeleid betrokken bij het regelen van de samenstelling en de werkwijze van het interdepartementaal Coördinatiecollege voor Openbare Werken.

De minister van Economische Zaken

In de oorlogsjaren heette het departement van Economische Zaken nog Handel, Nijverheid en Scheepvaart; tijdens het kabinet Schermerhorn-Drees (1945-1946) Handel en Nijverheid, en sinds juli 1946 draagt het de huidige naam.

Het belang van dit departement voor het arbeidsmarktbeleid ligt erin dat het probeert de economische structuur -en daarmee de werkgelegenheid- zoveel mogelijk te versterken. De werkgelegenheidseffecten zijn dus indirect. Alleen in het geval van de sinds 1973 voorkomende steunverlening aan individuele bedrijven, en bij een aantal regionale economische instrumenten wordt beoogd de werkgelegenheid rechtstreeks te bevorderen.

De minister van Economische Zaken adviseert zijn collega van Sociale Zaken over verzoeken om verplaatsingskosten voor werknemers van bedrijven die zich elders vestigen.

De minister van Financiën

De minister van Financiën kan met behulp van begrotingspolitiek de werkgelegenheid beïnvloeden. Onder andere kan gebruik worden gemaakt van het wijzigen op korte termijn van de fiscale maatregelen die van invloed zijn op investeringsgedrag of koopkracht.

Een meer rechtstreekse betrokkenheid bij het arbeidsvoorzieningsbeleid is de taak van deze minister bij het houden van financieel toezicht op het Emigratiebestuur.

De minister van Onderwijs en Wetenschappen

Over het algemeen is de bijdrage van het departement van Onderwijs en Wetenschappen aan het arbeidsvoorzieningsbeleid slechts indirect. Door het bevorderen van scholing wordt de kwaliteit van het aanbod op de arbeidsmarkt vergroot, en de wijze waarop mensen worden geschoold speelt een rol bij de aansluiting met het werkgelegenheidspotentieel. Scholing bevordert dus de inpassing van een beroepsbeoefenaar in het arbeidsproces, zonder dat dit laatste de eerste doelstelling van het beleid is. Een meer rechtstreekse bemoeienis met de arbeidsvoorziening had de minister van Onderwijs en Wetenschappen toen hij in 1984 samen met de staatssecretaris van Sociale Zaken de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting instelde.

De minister van Binnenlandse Zaken

Het Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (1954) machtigde de minister van Binnenlandse Zaken om aanwijzingen te geven aan het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening met betrekking tot de samenwerking met andere overheidslichamen. Hij is ook betrokken bij de voordracht van enkele algemene maatregelen van bestuur met betrekking tot het gehandicaptenbeleid.

De minister van Landbouw en Visserij

De minister van Landbouw en Visserij heeft in het kader van het arbeidsvoorzieningsbeleid een rol in het kader van het aanwijzen van leden van de interdepartementale stuurgroep beroepskeuzevoorlichting en van de Commissie van Advies voor de Dienst uitvoering van Werken.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Vóór zijn huidige naam heeft dit ministerie in de loop van de tijd de volgende namen gekend:

- **Ministerie van Openbare Werken**
- **Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw**
- **Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting**
- **Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid**
- **Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening**

Met het aantreden van het kabinet Schermerhorn-Drees in juni 1945 werd ook de functie gecreëerd van minister van Openbare Werken; deze was verantwoordelijk voor onder meer de Rijksdienst Uitvoering Werken (DUW). Het departement veranderde in de loop der jaren vaak van naam, waarmee de veranderingen in het beleidsterrein werden weergegeven. Vanaf juli 1946 stond het bekend als Openbare Werken en Wederopbouw, maar zeven maanden later heette het al Wederopbouw en Volkshuisvesting. In

1956 beschouwde men de wederopbouw als voltooid, en veranderde de naam in Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Deze naam hield het negen jaar uit; sinds 1965 heette het departement Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. In 1982 werd daaraan Milieubeheer nog toegevoegd.

Het beleid van dit ministerie is niet gericht op werkgelegenheid, maar de beleidsdoelstellingen kunnen daarvoor wel grote betekenis hebben. Zo raakt het beleid inzake de bouwnijverheid de werkgelegenheid rechtstreeks, terwijl het ruimtelijke beleid zich ook richt op de regionale verdeling van de werkgelegenheid. Het huur- en het subsidiebeleid hebben invloed op het bestedingspatroon en raken dus indirect de werkgelegenheid.

De minister van Volkshuisvesting adviseert zijn collega van Sociale Zaken over verzoeken om verplaatsingskosten voor werknemers van bedrijven die zich elders vestigen.

Arbeidsvoorzieningen in het algemeen

De Interdepartementale commissie voor de Werkgelegenheid (de commissie-Van Rhijn)

Deze commissie is ingesteld in 1949 (Stcrt. 1949, 49) en stond onder voorzitterschap van A.A. van Rhijn. Ze had een coördinerende en adviserende functie en diende maatregelen voor te bereiden ter bestrijding van de conjuncturele werkloosheid, waarbij ze in nauw verband stond met het bedrijfsleven (Stichting van de Arbeid), de provinciale commissies voor de werkgelegenheid en het Centraal Planbureau. In samenwerking met laatstgenoemde instelling stelde de commissie globale werkgelegenheidsplannen op die daarna werden uitgewerkt tot gedetailleerde plannen. De commissie rapporteerde in april 1954.

Europees Sociaal Fonds

Het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening

Het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening ontstond in 1954 door een fusie van het Rijksarbeidsbureau en de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken. Het was de centrale ambtelijke organisatie voor het arbeidsvoorzieningsbeleid, en het had een enorme reeks taken. Een selectie:

- uitvoering van de Arbeidsbemiddelingswet 1930
- uitvoering van de Wet plaatsing minder-valide arbeidskrachten
- beroepclassificatie
- binnenlandse en buitenlandse migratie
- subsidieregelingen

Onder bijzondere omstandigheden (met name oorlog) kon de directeur-generaal optreden als Hoofd Arbeidsvoorziening; hij zou dan bevoegd zijn mensen werkzaamheden te laten verrichten, bijvoorbeeld als burgerwacht.

In 1990 werden de werkzaamheden van het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening ondergebracht bij het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening, dat sinds 1991 functioneert.

Het Comité van Toezicht voor de uitvoering ESF-subsidies

In 1995 (Stcrt. 1995, 172) is door de Minister van Sociale Zaken het Comité van Toezicht voor uitvoering van ESF-subsidieregelingen ingesteld. Dit comité heeft tot taak om de uitvoering te bewaken van de ESF-subsidieregelingen waarvoor de minister verantwoordelijkheid draagt.

Het Comité van Toezicht “doelstelling 3”

In 1997 (Stcrt. 1997, 249) is door de Minister van Sociale Zaken het Comité van toezicht “doelstelling 3” ingesteld.

Dit comité heeft tot taak om de uitvoering te bewaken van operationele programma's met betrekking tot het Europees Sociaal Fonds ter verwezenlijking van doelstelling 3 (het bestrijden van langdurige werkloosheid). Deze operationele programma's worden, gelet op de in 1991 gesloten overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Arbeidsvoorzieningsorganisatie gesloten overeenkomst m.b.t. aangelegenheden betreffende het ESF, uitgevoerd door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie en door rechtspersonen die terzake van die uitvoering van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie subsidie ontvangen.

De directeur Arbeidsinspectie Centraal Kantoor/de directeur van een regionaal kantoor

Het toezicht op de wetten vallende binnen het terrein van de arbeidsvoorzieningsorganisatie is opgedragen aan de Arbeidsinspectie. Aldus heeft de Arbeidsinspectie een toezichthoudende taak bij een aantal wetten (ondermeer Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs, Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden. De Arbeidsinspectie vindt zijn grondslag in de Arbeidswet 1919. In 1909 werd ter bevordering van de coördinatie van de districten een Centrale Dienst der Arbeidsinspectie ingesteld (Stb. 1909, 289) met aan het hoofd de directeur-generaal. Sinds 1962 is deze Dienst samengevoegd met de afdeling arbeidersbescherming en geworden tot het directoraat-generaal van de Arbeid.

De organisatie van de Arbeidsinspectie is uitgewerkt in de organisatiebesluiten (sinds 1920). Als hoofd van de dienst is aangewezen een directeur-generaal van de Arbeid, belast met de leiding van en het toezicht op de dienst. Aan het hoofd van de districten staan de districtshoofden, toegevoegd zijn verschillende gespecialiseerde ambtenaren die in gevallen hun toezicht houdende taak uitvoeren naast het districtshoofd. Begin 1994 (Stcrt. 1994, 83) is een nieuwe dienst opgericht; de "Dienst voor inspectie en informatie (I-SZW)". In de loop van 1996 (Stcrt. 1996, 128) is de naam van I-SZW weer gewijzigd in Arbeidsinspectie. Sinds de naamswijziging in I-SZW in 1994 staat de dienst onder leiding van een algemeen directeur. Deze geeft leiding aan de directeur van het centraal kantoor en aan de directeurs van de (6) regionale kantoren (de voormalige districtshoofden).

Arbeidsvoorzieningsorganisatie

Het Rijksarbidsbureau

Het Rijksarbidsbureau is op verzoek van de Duitse bezetter in 1940 opgericht, en vormde een voortzetting van de Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling, die zich -zoals de naam al aangeeft- had toegelegd op de arbeidsbemiddeling. Aan het hoofd van het Rijksarbidsbureau stond de Directeur-Generaal. Onder de oude Rijksdienst en onder het nieuwe Rijksarbidsbureau ressorteerden districtsarbidsbeurzen, gemeentelijke arbidsbeurzen en agentschappen; deze kregen nu de naam Gewestelijk Arbidsbureau. Ook de beroepenvoorlichting en de beroepskeuzevoorlichting behoorden tot de verantwoordelijkheden van het Rijksarbidsbureau. Verder werden de regelingen voor de werkloosheidsverzekering bij het Rijksarbidsbureau ondergebracht, zodat de arbeidsbemiddeling en de regeling van uitkeringen waren gekoppeld. Deze situatie bleef gehandhaafd tot in 1952 de Werkloosheidswet tot stand kwam.

In 1944 besloot de regering in Londen de instelling te handhaven, en haar taken uit te breiden met verschillende soorten scholing.

Het Rijksarbidsbureau fuseerde in 1954 met de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (DUW) tot het nieuwe directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening.

De Centrale Commissie van bijstand en advies

De Centrale Commissie van bijstand en advies voor de directeur-generaal van het Rijksarbidsbureau werd bij Besluit E 51 van 17 juli 1944 aan de directeur-generaal Rijksarbidsbureau toegevoegd. De feitelijke instelling vond plaats op 1 augustus 1946. Bij het Organisationsbesluit Arbeidsvoorziening (1954) werd bepaald dat de commissie tevens ging optreden als centrale commissie van bijstand en advies voor de arbeidsvoorziening. Als belangrijke subcommissies gingen fungeren een centrale commissie van bijstand en advies Rijksarbidsbureau en de commissie van advies voor de aanvullende werkgelegenheid. Een derde subcommissie adviseerde de minister bij beroepszaken met betrekking tot vergunningen aan buitenlanders om in Nederland te mogen werken.

Zij bestond steeds uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers en andere deskundigen, die werden benoemd door de minister van Sociale Zaken. De taak van de commissie was het (gevraagd of ongevraagd) adviseren van de minister en de directeur-generaal Rijksarbidsbureau/arbeidsvoorziening in arbeidsvoorzieningskwesties.

Arbeidsbemiddeling

Het Gewestelijk Arbeidsbureau

Het Gewestelijk Arbeidsbureau (GAB) was van oorsprong het plaatselijke filiaal van het Rijksarbeidsbureau; sinds dat is gefuseerd met DUW, kan men het GAB opvatten als de lokale vertegenwoordiging van het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening. Het GAB heeft een groot aantal taken, zoals:

- registratie van vacatures, die werkgevers hier aanmelden
- registratie van werkzoekenden
- het geven van informatie en advies aan werkzoekenden
- werkzoekenden helpen bij het vinden van werk
- werkgevers helpen bij het vinden van personeel
- controle uitoefenen ten behoeve van uitkerende instanties
- behandeling van ontslagzaken
- advies

Hieraan kunnen nog deeltaken worden toegevoegd. Zo wordt bij de registratie van werkzoekenden onderscheid gemaakt tussen eenvoudig en moeilijk bemiddelbare cliënten. Een speciale adviescommissie (zie beneden) staat de directeur van het arbeidsbureau bij.

Vanaf 1973 is een begin gemaakt met wat het Arbeidsbureau Nieuwe Stijl (ANS) werd genoemd. Hierbij werd plaats ingeruimd voor automatisering, een regionaal arbeidsmarktbeleid en de integratie van de bemiddeling voor vrouwen en mannen. In 1984 was de invoering van het ANS voltooid.

De functie van de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau werd in 1991, toen de Arbeidsvoorzieningswet 1990 in werking trad, overgenomen door de Regionale Besturen voor de Arbeidsvoorziening.

De Commissie van advies bij de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau

Deze commissies zijn bij Koninklijk besluit E51 van 17 juli 1944 aan de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus toegevoegd. De directeurs woonden de vergaderingen wel bij maar maakten geen deel uit van de commissies. De leden van de commissies werden benoemd door de minister van Sociale Zaken, na een voordracht door de Stichting van de Arbeid. Hun taak was het adviseren van de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus, bijvoorbeeld bij het opstellen van beleidsplannen. Verder konden zij beslissende uitspraken doen in de gevallen waarin onduidelijkheid bestond over de mogelijkheid een mindervalide arbeidskracht in dienst te nemen.

De Arbeidsbemiddelingscommissies voor bepaalde beroepen en beroepsgroepen

Deze commissies werden ingesteld met art.56 van de Arbeidsbemiddelingswet 1930, en stonden dan ook wel bekend als de Commissies ex art.56. Deze commissies adviseerden de minister van Sociale Zaken voor hij vergunningen ging verlenen voor arbeidsbemiddeling met winstoogmerk, en hielpen hem bij het houden van toezicht.

Beroepskeuzevoorlichting

De Rijksinspecteur voor de beroepenvoorlichting

Zoals de naam al doet vermoeden, werd de functie van rijksinspecteur op de beroepenvoorlichting in het leven geroepen voor het toezicht op de beroepskeuzevoorlichting, meer in het bijzonder die door particuliere adviesbureaus die voor subsidie in aanmerking wilden komen. De Rijksinspecteur voor de beroepenvoorlichting ressorteerde onder het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening; toen dit opging in het CBA, stelde de minister van Sociale Zaken de Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting in (Organisatiebesluit Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting, Stcrt. 1990, 251).

De Commissie certificatie beroepskeuze-adviseurs

De opleiding van beroepskeuze-adviseurs stond sinds 1946 onder auspiciën van zowel de minister van Sociale Zaken als het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting, het overkoepelende orgaan van de particuliere beroepskeuzebureaus. Alle beroepskeuze-adviseurs -zowel degenen verbonden aan een arbeidsbureau als degenen die in dienst waren van een bijzonder adviesbureau- die in aanmerking wilden komen voor een subsidie, moesten in het bezit zijn van een erkend diploma. Nadat

een cursus was afgerond en praktijkervaring was opgedaan, kon een akte van vakbekwaamheid worden aangevraagd bij de Commissie certificatie beroepskeuze-adviseurs. Aangekondigd in de Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82), werd de commissie in december 1959 ingesteld door de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening en het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting.

De Commissie van advies voor de organisatie van de beroepskeuzevoorlichting

Deze "Commissie-Langeveld" speelde een rol in de discussie tussen minister en Kamer over de verhouding tussen de openbare en de particuliere beroepskeuzeadviesing. In de eerste naoorlogse jaren was er in het parlement een (confessionele) meerderheid die voorstander was van steun aan particuliere adviesbureaus, terwijl de sociaal-democratische ministers van Sociale Zaken daartegen waren. De commissie werd in 1951 ingesteld om advies uit te brengen over de rol van particuliere beroepskeuzebureaus en de financiering ervan door de overheid. De commissie rapporteerde in 1956.

De Adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting

Deze commissie, die bekender is als de "commissie-Duijker", werd ingesteld door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid in 1959 (Stcrt. 1959, 203) met als opdracht hem in 1961 te adviseren over de wenselijkheid van (a) de instelling van een permanente raad voor de beroepskeuzevoorlichting, en (b) de subsidiëring van de bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting.

De Adviescommissie voor de beroepenvoorlichting

De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid installeerde deze commissie in januari 1962; haar leden waren vertegenwoordigers van ministeries, maatschappelijke organisaties, onderwijs en het bedrijfsleven. De terreinen waarop de Adviescommissie voor de beroepenvoorlichting mocht adviseren waren onder meer de coördinatie, samenwerking en methoden van beroepenvoorlichting. Daartoe stelde men diverse werkgroepen in. Na het samenstellen van een interim-rapportage in 1966 verzocht de commissie om haar eigen opheffing, aangezien de taken beter zouden kunnen worden uitgevoerd door de pas opgerichte Raad voor Beroepskeuzevoorlichting.

De Raad voor beroepskeuzevoorlichting

De Raad voor beroepskeuzevoorlichting is ingesteld in 1963 (Stb. 247) en geïnstalleerd op 8 juli 1964. Ze beoogde het overleg tussen de overheid en enkele particuliere, merendeels confessionele, organisaties te structureren. Tot de taken van de Raad behoorde onder meer het organiseren van voorlichtingsprojecten en het (gevraagd en ongevraagd) adviseren van de minister van Sociale Zaken omtrent de beroepskeuzevoorlichting. De Kroon benoemde de leden: het waren vertegenwoordigers van de ministeries van Sociale Zaken, Onderwijs & Wetenschappen en Financiën en een aantal ter zake deskundigen, die werden aangewezen door de deelnemende organisaties.

De Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting

Deze stuurgroep werd ingesteld door de minister van Onderwijs en Wetenschappen en de staatssecretaris van Sociale zaken (Stcrt. 1984, 228 en 236) en moest zich voorlopig voor drie jaar beijveren voor de coördinatie van beleid van afzonderlijke ministeries en de ontwikkeling van een gemeenschappelijk beleid.

De Centrale begeleidingscommissie van de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsoefening

Deze commissie is ingesteld in het kader van de subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsoefening (Stcrt. 1988, 215) en had tot taak de minister van Sociale Zaken te adviseren. Tot de leden behoorden onder meer vertegenwoordigers van de departementen van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Onderwijs en Wetenschappen, Financiën, Binnenlandse Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, werkgevers- en werknemersorganisaties.

Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

De Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

Deze commissie werd in 1985 ingesteld krachtens de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284) art.14. Wanneer een instelling appelleerde tegen een ministeriële beschikking over een vergunning tot ter beschikking stelling van arbeidskrachten, dan diende deze commissie uitspraak te doen. Ze bestond uit drie leden en twee plaatsvervangende leden, die werden benoemd door de minister van Sociale Zaken.

Het College van rijksbemiddelaars

De Rijksbemiddelaars hadden een rol in de bemiddeling bij arbeidsgeschillen, die was vastgelegd in de Arbeidsgeschillenwet (Stb. 1923, 174). In de oorlog waren hun activiteiten enige tijd opgeschort, maar met het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen (Stb. 1944, E52) werd hieraan een einde gemaakt. Een jaar later werden ze door de Londense regering verenigd in het College van rijksbemiddelaars (Stb. 1945, F217). Onder auspiciën van de minister van Sociale Zaken zouden ze lonen en andere arbeidsvoorwaarden moeten beoordelen. De leden zouden worden aangewezen op grond van verdienste. Het college werd in 1970 opgeheven (Stb. 1970, 69).

De Directie Bijzondere Vraagstukken van Arbeidsverhoudingen

In 1946 werd de afdeling Arbeid II ingesteld. In oktober 1947 werd de naam van deze afdeling gewijzigd in afdeling Arbeidsverhoudingen. In 1962 werd de afdeling opgewaardeerd tot Hoofdafdeling Arbeidsverhoudingen onder de Directie Sociale Voorzieningen en Arbeidsverhoudingen. In 1964 werd de Directie Algemene Beleidsaangelegenheden opgericht. In 1966 werd bij het Directoraat-generaal Sociale Voorzieningen en Arbeidsverhoudingen de zelfstandige Directie Arbeidsverhoudingen ingesteld. In 1968 groeide de Directie Algemene Beleidsaangelegenheden uit tot een Directoraat-generaal. Daarbij werd de Directie ingesteld. In 1981 werd de naam gewijzigd in Directie Bijzondere Vraagstukken van Arbeidsverhoudingen. Deze naam werd tien jaar later weer veranderd in Directie Arbeidsverhoudingen. De directie had onder meer een taak in het behandelen van bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.

De Loontechnische Dienst

De Loontechnische Dienst werd ingesteld door de minister van Sociale Zaken bij beschikking van 7 juli 1964 (Stcrt. 155), maar wordt al genoemd op 16 april 1962 bij brief van de minister van Sociale Zaken aan de minister van Binnenlandse Zaken. De Dienst hield toezicht op de naleving van voorschriften betreffende lonen en andere arbeidsvoorwaarden, alsmede op de toepassing van beloningsmethodieken en verrichtte andere door de minister opgedragen werkzaamheden.

Sinds 1 mei 1994 is de Loontechnische Dienst, tezamen met de Arbeidsinspectie, de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen (DIA) en de Dienst Collectieve Arbeidsvoorwaarden (DCA) samengevoegd tot de Dienst voor Inspectie en Informatie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (I-SZW)

Mobiliteitsbevordering: geografisch

De Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening

De Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening was hoofd van een districts bureau voor de Arbeidsvoorziening. Ieder districts bureau omvatte een provincie. De Hoofdinspecteur-Directeur besliste in twijfelgevallen inzake de toekenning van vergoedingen voor verplaatsingskosten aan werkloze werknemers. Daarnaast had hij tot 1990 een taak met betrekking tot de wijziging van de gebiedsindeling van de gewestelijke arbeidsbureaus binnen zijn ambtsgebied in het kader van de Noodwet Arbeidsvoorziening

De Commissie Landbouw Emigratie

De Commissie Landbouw Emigratie is in 1949 door de minister van Sociale Zaken ingesteld om hem te adviseren over de landbouwemigratie en de daarvoor benodigde organisatie. De commissie bracht in 1950 haar verslag uit.

De Centrale commissie van bijstand voor de arbeidsbemiddeling en de migratie

De Centrale commissie van bijstand voor de arbeidsbemiddeling en de migratie wordt genoemd in de Landverhuizingwet (Stb. 1936, 804) als advieslichaam van de minister. Haar voorzitter was Willem Drees, die zich er sterk voor maakte niet te bemiddelen voor emigratie naar Duitsland. Het intrekken van de Landverhuizerswet in 1967 maakte een formeel einde aan het bestaan van deze commissie; in de praktijk lijkt ze na 1940 al niet meer te zijn samengekomen.

De Commissaris voor de emigratie

De functie van Commissaris voor de emigratie werd gecreëerd in de Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279), waarin ook valt te lezen dat deze ambtenaar ambtshalve lid was van de Raad voor de Emigratie en voorzitter van het Emigratiebestuur. Meer in het algemeen was de taak van deze Commissaris het leiden van de rijkszorg voor de emigratie, het coördineren van het overleg met maatschappelijke organisaties die op dit terrein een rol speelden, en het onderhouden van contact met buitenlandse organisaties. Onder de Commissaris voor de emigratie ressorteerden verschillende afdelingen. Zijn taak is na 1967 overgenomen door de voorzitter van de emigratie-commissie van de Sociaal-Economische Raad.

De Raad voor de Emigratie

De Raad voor de Emigratie is ingesteld bij de Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279); de 29 à 37 leden dienden de minister van Sociale Zaken van advies over de landverhuizing. Lid waren vertegenwoordigers van de departementen van Sociale Zaken, van Economische Zaken, van Landbouw en Visserij, van Buitenlandse Zaken, van Justitie, van Onderwijs en Wetenschappen, van Financiën en van Verkeer en Waterstaat; voorts waren de lagere overheden met twee en wetenschapsbeoefenaren met twee of drie vertegenwoordigers gerepresenteerd; de Commissaris voor de emigratie en de directeur van het Centraal Planbureau waren ambtshalve lid van deze Raad. De overige leden vertegenwoordigden maatschappelijke organisaties. De zittingen van de Raad werden voorbereid door het Emigratiebestuur.

Met de invoering van de Emigratiewet 1967 werden de taken van de Raad voor de emigratie overgedragen aan de Sociaal-Economische Raad, die een speciale commissie heeft voor de emigratie.

Het Emigratiebestuur

De negen leden tellende Raad voor de emigratie is ingesteld bij de Wet op de organen voor de emigratie en had tot doel "de eenheid in de bemoeienis van het Rijk en van particuliere organisaties met de emigratie" te bevorderen, de minister van Sociale Zaken te adviseren, en de behandeling van emigratie-vraagstukken in de Raad voor de Emigratie voor te bereiden (Stb. 1952, 279, art.11). De leden van dit bestuur vertegenwoordigden de departementen van Sociale Zaken, Economische Zaken, Landbouw en Visserij alsmede enkele maatschappelijke organisaties die ook in de Raad voor de Emigratie waren vertegenwoordigd. (Extra eis was dat tenminste één vrouwenorganisatie was vertegenwoordigd.)

Tot de taken van het Emigratiebestuur behoorde het aanstellen van de ambtenaren van de Nederlandse Emigratiedienst, het adviseren van de minister van Sociale Zaken over de financiering van de aanmeldingsorganen, en het erkennen van die organen (nodig om voor financiële vergoeding in aanmerking te komen). De minister was gerechtigd besluiten van het Emigratiebestuur te vernietigen.

Met de intrekking van de Emigratiewet (zie Remigratiewet (Stb. 1999, 232) is de rechtsgrondslag voor de bij wet ingestelde Emigratiebestuur komen te vervallen.

De Nederlandse Emigratiedienst (NED)

De Nederlandse Emigratiedienst was belast met de uitvoering van de emigratie, en als zodanig ingesteld bij de Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279). Ze hield zich bezig met zowel de voorlichting en voorbereiding als de uitvoering van de emigratie. Voor deze laatste taak bestonden vijf bureaus (voor Australië, Canada, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en "overige landen", die -wanneer de voorbereiding eenmaal was afgerond- contact hielden met de overheden in de landen waarheen de landverhuizer wilde vertrekken. Zo werden bijvoorbeeld de dossiers van de aspirant-emigranten besproken met de buitenlandse emigratiediensten. Onder de taken van de NED viel ook de uitvoering van enkele subsidieregelingen. Met de intrekking van de Emigratiewet (zie Remigratiewet (Stb. 1999, 232) is de grondslag voor de Nederlandse Emigratiedienst komen te vervallen.

Mobiliteitsbevordering: beroepsmobiliteit en vakontwikkeling

Interdepartementale Coördinatiecommissie Onderwijs-Arbeid

De Interdepartementale Coördinatie-commissie Onderwijs-Arbeid is een tripartite-overleg tussen de ministeries van Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Economische Zaken. Deze coördinatie-commissie is in 1983 ingesteld om tot een betere en meer systematische afstemming te raken van de beleidsterreinen van de drie ministeries met betrekking tot de problematiek van aansluiting tussen onderwijs en arbeid, met name met het oog op het over die band scheppen van voorwaarden voor herstel van de marktsector.

Tijdelijke Adviescommissie Onderwijs en Arbeidsmarkt

De tijdelijke adviescommissie Onderwijs en Arbeidsmarkt is in 1989 ingesteld om te adviseren over de manier waarop de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt kan worden verbeterd. relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. In 1990 bracht de tijdelijke adviescommissie haar eindrapport "onderwijs-arbeidsmarkt: naar een werkzaamtraject" uit.

Mobiliteitsbevordering: buitenlandse werknemers

De Gemengde Commissie

In de overeenkomsten met andere landen voor de werving van arbeidskrachten is geregeld dat er een Gemengde Commissie wordt ingesteld. Deze Commissie is ondermeer belast met het toezicht op de uitvoering van de overeenkomst en het doen van voorstellen van wijzigingen van de overeenkomst.

De Stuurgroep Allochtonen

Bij ministerieel besluit (stcrt. 1994, 110) is op 10 juni 1994 de Stuurgroep Allochtonen ingesteld. De redenen voor de instelling van deze stuurgroep waren dat de arbeidsmarktpositie van allochtonen gebrekkig was en de implementatie van de verschillende maatregelen om deze positie te verbeteren nog onvoldoende op gang was gekomen. Bij de inwerkingtreding van de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241) is het instellingsbesluit ingetrokken.

Plaatsingsbevorderende prikkels voor werkgevers

De Belastingdienst/Ontvanger der Rijksbelastingen/Inspecteur inkomstenbelasting

De belastingdienst zorgt voor de uitvoering van de belastingwetgeving. De dienst valt onder verantwoordelijkheid van de minister van Financiën.

Werkgelegenheidsverruiming: aanvullende werkgelegenheid

De Rijksdienst voor de aanvullende werkgelegenheid (DUW)

De Rijksdienst voor de Werkverruiming was vlak voor de Tweede Wereldoorlog opgericht en beoogde de werkverschaffing te coördineren. In 1945 richtte het Militaire gezag in het bevrijde zuiden van Nederland een soortgelijke organisatie in, de Dienst Uitvoering Werken (DUW), korte tijd later omgedoopt tot Rijksdienst. Zij beoogde "nuttige arbeid te verschaffen aan niet in het arbeidsproces opgenomen werknemers" door openbare werken te verrichten. DUW maakte deel uit van het ministerie van Openbare Werken, dat later werd omgedoopt tot Wederopbouw en Volkshuisvesting; vanaf 1952 ressorteerde ze onder de minister van Sociale Zaken. Twee jaar later werden de taken van het Rijksarbidsbureau en DUW samengebracht onder het nieuw opgerichte directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening. Als hoofdafdeling Aanvullende Werken bleef DUW voortbestaan tot en met 1983.

De Commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders

Minister Joekes stelde de Commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders in 1949 in, met als opdracht projecten te zoeken die in het kader van de aanvullende arbeid konden worden ondernomen. De commissie rapporteerde op 8 juni 1950.

Het Coördinatiecollege voor Openbare Werken (COW)

Dit college had tot taak erop toe te zien dat er steeds voldoende normale openbare werken en aanvullende werken waren om in tijden van hogere werkloosheid arbeiders te werk te kunnen stellen. Tevens adviseerde het coördinatiecollege de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid omtrent onder meer de werkgelegenheidsplannen en de financiering van eventueel versneld uit te voeren openbare werken. De voorzitter van de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid -Van Rhijn- was tevens voorzitter van het coördinatiecollege; het Centraal Planbureau leverde de secretaris.

Toen de Commissie Van Rhijn haar werkzaamheden in 1954 had beëindigd, kreeg het coördinatiecollege een zelfstandiger taak. Het beheerde bijvoorbeeld de cartotheek van openbare werken die was vervaardigd door de Provinciale commissies voor de werkgelegenheid. Voortaan was de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening voorzitter en wezen Gedeputeerde Staten de secretaris aan.

Het college is, ingevolge het Kabinetsbesluit van 17 oktober 1986 in het kader van de sanering van inter-Departementale commissies, in 1988 opgeheven (Stcrt. 1988,25).

De Centrale Commissie van Advies voor D.U.W.-aangelegenheden

Zoals de naam al doet vermoeden, adviseerde deze commissie de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.). De directeur van D.U.W. was tegelijk voorzitter van deze commissie; haar leden werden benoemd door de ministers van Binnenlandse Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, van Financiën, van Economische Zaken, van Verkeer en Waterstaat, van Wederopbouw en Volkshuisvesting en van Sociale Zaken. Voorts was de Vereniging van Nederlandse Gemeenten vertegenwoordigd, en na 1952 ook de Unie van Waterschappen.

De Centrale Commissie van Advies voor D.U.W.-aangelegenheden functioneerde tussen 1948 en 1954.

De Centrale beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden

De instelling van de beroepsinstanties maakte onderdeel uit van de overlegregeling inzake D.U.W.-aangelegenheden tussen overheid en bedrijfsleven (Stichting van de Arbeid). De regeling van het beroepsrecht van tewerkgestelden tegen ontslag en schorsing maakte daar onderdeel van uit.

De Gewestelijke beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden

Aan ieder gebied van een Gewestelijk Arbeidsbureau was een gewestelijke beroepscommissie verbonden voor D.U.W.-aangelegenheden. Ze beslisten wanneer D.U.W.-arbeiders tegen straf, ontslag of schorsing appeleerden.

De Provinciale commissies voor de werkgelegenheid *)

Op verzoek van de minister van Sociale Zaken stelden de Gedeputeerde Staten in 1950 de provinciale commissies voor de werkgelegenheid in. De voorzitter was een lid van Gedeputeerde Staten, de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau was de secretaris. De taak van deze commissies was tweeledig: enerzijds hadden ze een adviserende taak, anderzijds moesten ze in de provincie openbare werken opsporen en registreren die zouden kunnen dienen als aanvullend werkgelegenheidsproject (waartoe een cartotheek werd aangelegd).

Werkgelegenheidsverruiming: additionele arbeid

De Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid

De Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid

De Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid is in 1968 ingesteld, en werd in 1980 vervangen door de iets anders samengestelde Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid. Beide beoogden de inspanningen van de verschillende departementen te coördineren en adviseerden de betrokken

bewindspersonen over de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

In de Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid hadden negen mensen zitting: voor de departementen van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Onderwijs en Wetenschappen steeds twee leden, voor de departementen van Financiën en van Economische Zaken steeds één lid, en voor het departement van Sociale Zaken drie leden. Eén van deze laatste drie leden was secretaris, een ander -degene die binnen het departement het hoofd was van de directie arbeidsmarktbeleid- voorzitter.

Arbeidsvoorziening in de Zeescheepvaart

De Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart

De Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart werd met de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) ingesteld om het overleg te structureren tussen de sociale partners en de departementen van Sociale Zaken en van Verkeer en Waterstaat. De bedoelde regeling was tot stand gekomen door goed overleg, en de voorgenomen wettelijke grondslag is er dan ook nooit gekomen. Wel werd het overleg gestructureerd middels deze commissie, die bestond uit vier vertegenwoordigers van het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening, twee vertegenwoordigers van rederszijde,⁵ twee vertegenwoordigers van de vakbeweging, en één vertegenwoordiger van het directoraat-generaal van scheepvaart (van Verkeer en Waterstaat). De minister van Sociale Zaken wees de voorzitter en de secretaris aan uit de vertegenwoordigers van het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening.

Het Centraal Bureau Zeescheepvaart

Achter deze naam gaat het Gewestelijk Arbeidsbureau te Rotterdam schuil, waar in de jaren zeventig de arbeidsbemiddeling voor zeelieden werd gecentraliseerd, een praktijk die werd geregeld met de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182). Het is reders niet toegestaan buitenlands personeel aan te nemen dan door bemiddeling van het Centraal Bureau, dat zijn voornaamste taak dan ook heeft in het controleren van werkvergunningen en wat dies meer zij. Het heeft een filiaal in Groningen.

Arbeidsvoorziening in noodsituaties

De Raad voor de buitengewone arbeidsvoorziening

De Raad voor de buitengewone arbeidsvoorziening kan in het leven worden geroepen bij de Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) en dient de ministerraad te adviseren in (dreigende) oorlogsomstandigheden. De leden -waaronder vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties- worden benoemd door de Kroon. Nog nooit is de minister genoopt geweest deze Raad in te stellen; evenmin zijn er ooit benoemingen geweest.

De Commissie van advies van het Hoofd Arbeidsvoorziening

Deze commissie kan worden samengesteld onder buitengewone omstandigheden, dat wil zeggen als oorlog dreigt of is uitgebroken. Ze adviseert de autoriteit die is aangewezen als Hoofd Arbeidsvoorziening. De leden worden aangewezen door de minister van Sociale Zaken; ze worden voorgedragen door de Raad voor de buitengewone arbeidsvoorziening. Nog nooit heeft de minister deze commissie in het leven hoeven roepen.

Demobilisering

De Commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel

Deze commissie is ingesteld in 1948 met als doel te adviseren over de plaatsing van leidinggevend personeel dat was gedemobiliseerd na de politioele acties in Indonesië. Per 15 september 1950 werd de commissie op eigen verzoek opgeheven.

Overig

---

⁵ Deze twee vertegenwoordigers representeerden zowel de kleine als de grote handelsvaart, de zeesleepvaart en de bevoorradingvaart.

Het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting *)

Het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting (CCSB) was het overlegorgaan van de Katholieke, Protestantse en enkele niet-confessionele verenigingen van (particuliere) beroepskeuzebureaus. Samen met de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening was deze koepelorganisatie verantwoordelijk voor de instelling van de Commissie Certificatie Beroepskeuzeadviseurs. Eind jaren tachtig heeft het CCSB een andere naam gekregen, namelijk Nederlandse Vereniging van Beroepskeuzeadviseurs (NVB).

De Algemene bond uitzendbureaus *)

Sinds 1961 zijn de Nederlandse uitzendondernemingen georganiseerd in de Algemene Bond Uitzendbureaus (ABU). De bond heeft tot doel: de behartiging van de belangen van de uitzendkrachten, van de opdrachtgevers, van de uitzendbureaus en van hun vaste medewerkers. Tevens fungeert de ABU als informatiecentrum voor alles wat te maken heeft met uitzendwerk. De bond laat studies uitvoeren en voert deze ook zelf uit. In 1966 werd ze erkend als vertegenwoordigster van de uitzendbranche, en voert ze overleg met diverse instanties, zoals de minister van Sociale Zaken, de minister van Economische Zaken en werkgeversorganisaties.

De Interdepartementale Commissie Arbeidsmarktbeleid *)

In deze in 1969 ingestelde ambtelijke commissie hadden beleidsambtenaren van diverse ministeries zitting. Haar leden waren tevens de ministeriële vertegenwoordigers in de Raad voor de Arbeidsmarkt. Het voorzitterschap lag bij de directeur-generaal van de arbeidsvoorziening. De taak van de commissie was het beleid van de ministeries op elkaar af te stemmen in zowel de voorbereidende als de uitvoerende fase.

Hoofdstuk 3 Handelingen

3.1 Arbeidsvoorzieningen in het algemeen

Dit hoofdstuk bevat de handelingen die betrekking hebben op (vrijwel) alle deelterreinen van het beleidsterrein Arbeidsvoorzieningen.

3.1.1 Handelingen

Beleidsontwikkeling en evaluatie

1

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties
periode: 1940-
opmerking: Onder "coördineren" moet hier worden verstaan: de bevoegdheid alle uitgaven van andere ministers te toetsen op het arbeidsmarkteffect. Sinds 1978 vindt dit zijn neerslag in werkgelegenheidsplannen.

2

actor: de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid (de commissie-Van Rhijn)
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken inzake arbeidsvoorzieningenbeleid
grondslag: ministeriële beschikking van 7 maart 1949, nr. 340 AZ; Nota inzake organisatie werkgelegenheidspolitiek (1950)
product: adviezen
periode: 1949-1954

3

actor: de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid (de commissie-Van Rhijn)
handeling: Het evalueren van de resultaten van maatregelen in het kader van de arbeidsvoorziening.
grondslag: ministeriële beschikking van 7 maart 1949, nr. 340 AZ; Nota inzake organisatie werkgelegenheidspolitiek (1950)
product: rapporten
periode: 1949-1954

Totstandkoming van wet- en regelgeving

4

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: wetten, onder andere:
Arbeidsbemiddelingswet 1930 (Stb. 1930, 433)
Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402)
Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (1990, 403)
Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618)
Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619)
Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306)
periode: 1940-

opmerking: de wet- en regelgeving op een specifiek deelbeleidsterrein is bij dat deelbeleidsterrein-opgenomen.

5

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen in gevallen waarin de regelgeving inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid niet voorziet en/of het maken van uitzonderingen op die regelgevingen in geval van onbillijkheid.
grondslag: -
product: beschikkingen
periode: 1940-

Verantwoording van het beleid

6

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van periodieke verslagen.
grondslag: -
product: series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
periode: 1940-

7

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten-Generaal inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: brieven, notities
periode: 1940-

8

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften en andere tot onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten-Generaal en de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: brieven, notities
periode: 1940-

9

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het meewerken aan ministerie-breed beleid voor zover het arbeidsvoorzieningen betreft.
bron:
product: bijvoorbeeld: de Sociale Nota's
periode: 1940-

10

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid en het voeren van verweer in beroepsschriftprocedures voor administratief rechterlijke organen.
grondslag: Wet beroep administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284) art.4; Algemene Wet Bestuursrecht (Stb. 1994, 1)
product: beschikkingen
periode: 1975-

Informatieverstrekking

11

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: Grondwet 1887 (Stb. 1887, 212) artikel 8, Grondwet 1983 (Stb. 1983, 22) artikel 5
product: brieven aan burgers e.d.
periode: 1940-

12

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: voorlichtingsmateriaal, zoals de publiciteitscampagne om ondernemers te vragen meer vacatures aan te melden bij arbeidsbureaus (1977/1978)
periode: 1940-

Onderzoek

13

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van (wetenschappelijk) onderzoek en het inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: offerte, brieven, rapporten
periode: 1940-

14

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het arbeidsvoorzieningsbeleid.
grondslag: -
product: nota's, notulen, brieven
periode: 1940-

15

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het arbeidsvoorzieningsbeleid
grondslag: -
periode: 1940-

16

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het financieren van (wetenschappelijk) onderzoek
grondslag:
product: rekeningen, declaraties
periode: 1940-

Organisatie

17

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het geven van richtlijnen betreffende de inschakeling van en samenwerking tussen bestuursorganen ten behoeve van de arbeidsvoorziening.
grondslag: Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.4
product: ministeriële besluiten, zoals:
Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid (Stcrt. 1954, 227)
periode: 1954-

Subsidiëring

18

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verstrekken van subsidies voor activiteiten welke passen in het werkgelegenheids- en het arbeidsmarktbeleid.
grondslag: Kaderwet SZW-subsidies (Stb. 1997, 285) art. 2, art. 4
product: beschikkingen
periode: 1945-
opmerking: - De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat voor het verstrekken van subsidie een wettelijke regeling nodig is. Op 1 januari 1998 is daarom de Kaderwet SZW-subsidies in werking getreden.
- zie paragraaf 3.2.2. “Europees Sociaal Fonds” voor handelingen betreffende subsidieverlening in het kader van het ESF

19

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur of bij regeling stellen van regels met betrekking tot het verstrekken van subsidies.
grondslag: Kaderwet SZW-subsidies (Stb. 1997, 285) art. 3
product: algemene maatregelen van bestuur, regelingen
periode: 1998-

20

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van een subsidieplafond voor de verschillende activiteiten waarvoor subsidie kan worden verstrekt en het bepalen op welke wijze het beschikbare bedrag wordt verdeeld.
grondslag: Kaderwet SZW-subsidies (Stb. 1997, 285) art. 5
product: besluit
periode: 1998-
opmerking: de minister van Financiën kan instemmen met het achterwege laten van het bepalen op welke wijze het beschikbare geld wordt verdeeld.

21

actor: de minister van Financiën
handeling: Het instemmen met het achterwege laten van het bepalen op welke wijze het beschikbare geld wordt verdeeld.
grondslag: Kaderwet SZW-subsidies (Stb. 1997, 285) art. 5
product: brief
periode: 1998-

22

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van personen die met het toezicht op de naleving van de bij of krachtens de Kaderwet SZW-subsidies aan de subsidieontvanger opgelegde verplichtingen zijn belast.

grondslag: Kaderwet SZW-subsidies (Stb. 1997, 285) art. 8
product: besluit
periode: 1998-

Instellen van commissies

23

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van commissies, raden en werkgroepen.
grondslag: -
product: instellingsbeschikking interdepartementale commissie werkgelegenheid
periode: 1945-

24

actor: de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid (de commissie-Van Rhijn)
handeling: Het instellen van colleges ter coördinatie van de voorbereiding en uitvoering van werkgelegenheidsmaatregelen.
grondslag: Nota inzake organisatie werkgelegenheidspolitiek (1950)
product: instellingsbeschikkingen
periode: 1950-1954

3.2 Internationale aangelegenheden

3.2.1 Europese Unie

3.2.1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt in het kort ingegaan op de Europese instellingen, de besluitvorming binnen de EU en de plaats van de vakdepartementen, waaronder het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, hierin. Dit institutioneel onderzoek biedt geen plaats voor een uitgebreide behandeling van de EU-instellingen, de besluitvorming, de coördinatie van de Nederlandse inbreng, e.d. Daarvoor raadplege men relevante bronnen en literatuur.

3.2.1.2 De Europese instellingen

Raad van Ministers

Tussen 1958 en 1967 waren er behalve de Raad van de EEG ook de vergelijkbare functionerende Bijzondere Raad van ministers van de EGKS en de Raad van Euratom. Op grond van het Fusieverdrag uit 1967 werden deze drie instellingen vervangen door de Raad van de Europese Gemeenschappen, in deze context doorgaans aangeduid als Raad.

De Raad is het voornaamste regelgevende orgaan, dat de hoofdlijnen van het communautaire beleid vaststelt op voorstel van de Europese Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement. De besluiten van de Raad worden vastgelegd in verordeningen, richtlijnen, beschikkingen en adviezen. Andere taken van de Raad betreffen de intergouvernementele samenwerking ten aanzien van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en justitie en binnenlandse zaken. Tevens kan de Raad verdragen sluiten met andere internationale organisaties en derde landen.

Het voorzitterschap van de Raad rouleert per half jaar; zo was Nederland in de eerste helft van 1977 voorzitter van de Raad. De samenstelling van de Raad varieert al naar gelang de besproken onderwerpen en bestaat telkens uit de ministers van alle lidstaten binnen hetzelfde vakgebied. De vakraden zijn geen ondergeschikte afsplitsing maar vormen op hun eigen beleidsterrein de Raad. De ministers zijn gemachtigd om de regering van de lidstaat die hij/zij vertegenwoordigt te binden.

Tijdens plenaire vergaderingen van de Raad worden de in aanmerking komende ministers bijgestaan door soms uitgebreide ambtelijke delegaties. Hieraan kunnen “liminaire” vergaderingen voorafgaan, die bedoeld zijn voor het oplossen van knelpunten en waarin iedere bewindspersoon zich slechts door één ambtenaar laat bijstaan. Van de delegaties kunnen, naast de vakminister en diens ambtenaren, ook vertegenwoordigers van andere betrokken vakministers deel uitmaken, bijvoorbeeld van Buitenlandse Zaken.

De besluitvorming in de Raad wordt voorbereid door een comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten (Coreper).

Europese Commissie (EC)

In het eerste EEG-decennium was er zowel een Commissie van de EEG, een Hoge Autoriteit van de EGKS en een Commissie van de Euratom. Krachtens het Fusieverdrag uit 1967 werden deze drie organen vervangen door de Commissie van de Europese Gemeenschappen. Deze Europese Commissie wordt kortweg wel aangeduid als Commissie of EC.

De EC vormt het dagelijks bestuur van de EU en bestaat uit een college van onafhankelijke personen, benoemd door de gezamenlijke regeringen van de lidstaten. Afzonderlijke landen hebben in de praktijk een doorslaggevende stem bij het aanwijzen van commissarissen uit hun land. Er zijn momenteel twintig Commissarissen, ieder met een eigen portefeuille en ambtelijk apparaat. Besluiten worden genomen door de EC als college.

De EC is als enig orgaan bevoegd om wetsvoorstellen in te dienen bij de Raad van Ministers en is initiatiefneemster voor het gemeenschappelijk beleid. Daarnaast bewaakt de EC de juiste toepassing van de Europese verdragen en de gemeenschappelijke besluiten, door uitoefening van het dagelijks beheer van marktordeningen en door toe te zien op de uitvoering van regelingen door de daartoe aangewezen organen van de lidstaten. De Commissie vertegenwoordigt bovendien de EU in internationale organisaties. In het algemeen wordt de bevoegdheid tot het vaststellen van bepalingen ter uitvoering van richtlijnen van de Raad

overgedragen aan de Europese Commissie.

Europees Parlement (EP)

Bij aanvang van de werkzaamheden in 1958 was het parlement uitsluitend adviesorgaan van de Raad ten aanzien van ingediende Europese wetgeving. De leden worden sinds 1979 rechtstreeks gekozen door de burgers van de lidstaten.

Vanaf de jaren zeventig heeft het EP medezeggenschap over de EU-begroting, terwijl de bevoegdheden gestaag toenemen. Op veel gebieden gebeurt de Europese besluitvorming sinds 1987 met de samenwerkingsprocedure. Deze houdt in dat wanneer het Parlement een Raadsbesluit - dat meestal met gekwalificeerde meerderheid tot stand komt - afwijst, de Raad alleen door unanimititeit tot vaststelling kan overgaan. Sinds 1993 is deze cooperatieprocedure grotendeels vervangen door de medebeslissingsprocedure (co-decisie), waarbij EC-voorstellen zowel door de Raad als door het Parlement moeten worden goedgekeurd.

Een opmerkelijke en nog altijd bestaande beperking van het Europarlementaire invloed zijn echter de "verplichte uitgaven", die een groot deel uitmaken van de EG-begroting.

Economisch en Sociaal Comité (ESC)

Dit comité adviseert de Raad over onderwerpen op economisch en sociaal gebied. Het bestaat onder andere uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en consumenten., uit elke lidstaat. De 222 leden, volgens een bepaalde sleutel verdeeld over de lidstaten, worden op voordracht van de lidstaten benoemd door de Raad met eenparigheid van stemmen en voor de periode van vier jaar. Op een aantal gebieden moet het ESC worden geraadpleegd door de Raad.

Het Comité van de Regio's

Dit Comité is ingesteld bij het Verdrag betreffende de Europese Unie. Het Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale overheden; de 222 leden, volgens een bepaalde sleutel verdeeld over de lidstaten, worden op voordracht van de lidstaten benoemd door de Raad met eenparigheid van stemmen en voor een periode van vier jaar. Regionale en lokale overheden worden via dit Comité formeel betrokken bij de totstandkoming van het beleid en de regelgeving in de EU die voor deze overheden van belang kan zijn. De Raad en de Commissie zijn verplicht op een aantal gebieden het Comité om advies te vragen. Het Comité kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen over alle voorstellen die aan het ESC worden voorgelegd.

De Nederlandse regering baseert haar voordracht op een gezamenlijk voorstel van het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Het Raadgevend Comité van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal

Dit Comité werd opgericht bij het EGKS-verdrag. Het Comité telt 108 leden, bestaande uit producenten, werknemers, verbruikers en handelaren. Het Comité adviseert over voorstellen betreffende kolen en staal.

Hof van Justitie

Dit gerechtshof van de EU verzekert de eerbiediging van het recht bij de interpretatie en toepassing van de Verdragen. Het bestaat uit 15 rechters en 9 advocaten-generaal, die door de lidstaten benoemd worden in onderlinge overeenstemming. De arresten van het Hof zijn bindend voor zowel de gemeenschapsinstellingen als voor lidstaten en particulieren. In 1988 werd op grond van de Europese Akte een gerecht van eerste aanleg aan het Hof toegevoegd. Het gerecht bestaat uit een college van 15 rechters.

Permanente Vertegenwoordigers (PV)

De ambassadeurs van de lidstaten bij de EG worden aangeduid als Permanente Vertegenwoordigers (PV's). Ze staan de Raad van Ministers bij in het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper). De PV's opereren binnen de onderhandelingsmarges die ze van hun regeringen hebben meegekregen. Een andere belangrijke taak van de PV's is het leveren van een bijdrage aan de voorbereiding en formulering van het nationale beleid ten aanzien van de EU. De Nederlandse PV heeft daartoe zitting in diverse coördinatiecommissies en onderraden van de Ministerraad.

Het voorzitterschap van het Coreper rouleert mee met dat van de Raad. Raadswerkgroepen bereiden de vergaderingen van het Coreper voor. De lidstaten zijn in deze werkgroepen vertegenwoordigd door ambtelijke deskundigen. In dit stadium is er veel ruimte voor nationale inbreng. Het voorstel wordt doorgaans meermaals besproken. De permanente vertegenwoordigers bereiden de vergaderingen van de Raad voor in het Coreper. In dit stadium is er een duidelijke inbreng vanuit de lidstaten, die via hun vertegenwoordigers in het Coreper amendementen kunnen indienen. Vraagstukken waarover binnen het Coreper overeenstemming bereikt wordt tussen de PV's en de EC, worden als A-punten op de Raadsagenda geplaatst en zijn meestal hamerstukken. Voor B-punten is nog een politieke discussie in de Raad nodig.

Europese Rekenkamer

Deze in 1977 ingestelde opvolger van de Controlemissie controleert de uitgaven en ontvangsten van de Gemeenschappen. Iedere lidstaat wijst een van de leden aan.

3.2.1.3 Besluitvorming

De kern van het EEG-verdrag is de totstandkoming van een gemeenschappelijke markt, die op het grondgebied van de lidstaten ruimte biedt voor een vrij ontmoeting van vraag en aanbod uit alle lidstaten, zonder enige nationale belemmering.

De EG kent een aantal soorten besluiten: verordeningen, richtlijnen, beschikkingen, aanbevelingen en adviezen. Op het gebied van arbeidsvoorziening worden de meeste EG besluiten in de vorm van een richtlijn genomen. Richtlijnen zijn besluiten die verbindend zijn ten aanzien van het te bereiken resultaat. De lidstaten kunnen zelf besluiten welke maatregelen ze nemen om het resultaat te bereiken. Meestal wordt in een richtlijn een termijn genoemd waarbinnen een lidstaat moet voldoen aan het doel van de richtlijn. Veel richtlijnen zijn echter zo gedetailleerd dat een lidstaat niet veel keuze heeft in de uitwerking in nationale maatregelen. Het vaststellen van richtlijnen is een bevoegdheid van de Raad van ministers van de EG. De Raad kan zijn bevoegdheid om uitvoeringsmaatregelen vast te stellen delegeren aan de Commissie. De Commissie vaardigt op basis van de richtlijnen beschikkingen uit waarin nadere regels en voorschriften worden gegeven, waaraan de lidstaten zich dienen te houden.

De besluitvorming binnen de EU komt op gang met een voorstel van de Europese Commissie over communautaire maatregelen op een bepaald terrein.

De Raad van Ministers bepaalt vervolgens dat andere instellingen van de Gemeenschap moeten worden geraadpleegd, zoals bijv. het Europees parlement.

Na raadpleging wordt het commissievoorstel ten behoeve van de besluitvorming in de Raad van ministers behandeld door Raadswerkgroepen, Raden-attaches en Coreper of CSA.

De Raadswerkgroepen behandelen in eerste instantie een commissievoorstel. Als binnen een werkgroep overeenstemming is over een voorstel, komt het voorstel als hamerstuk op de agenda van het Coreper of CSA. Bij onenigheid kan het voorstel worden doorverwezen voor behandeling door Raden-attaches, ad hoc samengestelde vergaderingen van de Permanente Vertegenwoordigers. Blijft er onenigheid over een voorstel dan wordt er nog over onderhandeld in het Coreper of CSA. Als er in het Coreper of CSA overeenstemming over een commissievoorstel is bereikt, komt dat voorstel als agendapunt A bij de Raad in de vergadering. Dat betekent dat de Raad een dergelijk voorstel alleen nog maar formeel goedkeurt en er geen inhoudelijke discussie meer plaatsvindt. In andere gevallen zal er nog een inhoudelijke en politieke behandeling in de Raad plaatsvinden. Soms stuurt de Raad een voorstel voor een hernieuwde behandeling terug.

Richtlijnen en Verordeningen worden door de Raad vastgesteld. In het algemeen wordt de bevoegdheid tot het vaststellen van bepalingen ter uitvoering van richtlijnen door de Raad overgedragen aan de Europese Commissie. Voor het vaststellen van dergelijke Commissie-richtlijnen en beschikkingen zijn een aantal comitologische procedures vastgesteld, waarin drie soorten comités een rol spelen: raadgevende comités, comités van beheer en reglementeringscomités.

De raadgevende comités worden ingesteld door de Commissie. De reglementeringscomités worden ingesteld bij besluit van de Raad van ministers. Afhankelijk van het onderwerp wordt een of twee soorten comités ingeschakeld. Afhankelijk van het soort comité dat een advies geeft, moet de Commissie in meer of mindere

mate rekening houden met het advies.

In de besluitvorming van de Commissie voor maatregelen ter uitvoering van de Raadsbesluiten betreffende de verwezenlijking van de interne markt, worden raadgevende comités ingeschakeld. De Commissie is niet verplicht rekening te houden met het advies van dergelijke comités. De Commissie brengt het comité op de hoogte van de mate waarin zij met het advies van het Comité rekening heeft gehouden.

De Nederlandse standpuntbepaling in de verschillende gremia komt afhankelijk van het niveau op verschillende manieren tot stand. Omdat er bij het vaststellen van de Nederlandse standpunten vaak meerdere vakdepartementen zijn betrokken, zijn er verschillende commissies, werkgroepen en raden ingesteld om de inbreng van de verschillende deelnemers aan standpuntbepaling op ambtelijk en politiek niveau te coördineren.

Voor de eerste behandeling van nieuwe Commissievoorstellen is er de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen opgericht onder voorzitterschap van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarin worden nieuwe voorstellen inhoudelijk, technisch en politiek beoordeeld. De werkgroep wijst het eerst verantwoordelijke departement aan. Ten behoeve van deze beoordeling wordt door het eerst verantwoordelijke departement fiches opgesteld waarin een eerste beoordeling van het voorstel en de gevolgen worden geschetst. De fiches worden door de werkgroep vastgesteld en maandelijks door de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer aangeboden. In deze werkgroep vindt ook een eerste vaststelling van het Nederlandse standpunt plaats.

De instructies voor de ambtelijke vertegenwoordiging in een Raadswerkgroep wordt meestal opgesteld door een vakdepartement. Wanneer het gaat om niet-technische commissievoorstellen of wanneer meerdere vakdepartementen zijn betrokken bij een commissievoorstel dan vindt er informeel interdepartementaal overleg plaats, waarbij in veel gevallen het ministerie van Buitenlandse Zaken het voorzitterschap vervult. De standpuntbepaling voor de vergadering van het Coreper of CSA komt tot stand in interdepartementaal overleg onder voorzitterschap van het minister van Buitenlandse Zaken. De concept-instructies worden meestal door een vakdepartement opgesteld. De uiteindelijke standpuntbepaling van Nederland in de Raad wordt voorbereid in een van de ambtelijke voorportalen voor de ministerraad en vindt tenslotte plaats in de ministerraad of een van diens onderraden.

De EG-regelgeving moet worden geïmplementeerd in de nationale wet- en regelgeving om te worden uitgevoerd. Meestal staat in de richtlijn zelf dat de lidstaten voor een bepaalde datum hun nationale wetgeving moeten hebben aangepast.

Verordeningen, die rechtstreeks van toepassing zijn onder implementatie in nationale wetgeving, worden ook vaker uitgewerkt in nationale regels, bijv. met het oog op het aanwijzen van bevoegde instanties.

Het ministerie van Buitenlandse zaken coördineert de bewaking van de omzetting van de EG-regelgeving in de nationale regelgeving.

De richtlijnen en verordeningen regelen vaak de informatievoorziening van de lidstaten aan de Commissie en andere lidstaten. Deze informatievoorziening levert een constante stroom van gegevensverkeer op. De informatie wordt vaak geleverd op een gestandaardiseerde wijze en digitaal. Het leveren van deze informatie maakt onderdeel uit van de handelingen van het ministerie op het betreffende beleidsterrein.

3.2.1.4 Handelingen

Algemeen

25

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: het detacheren/benoemen van ambtenaren bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EG.

product: besluiten

periode: 1958-

Raadsbesluiten

26

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van bijdragen aan expertgroepen van de Europese Commissie inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen over geleverde bijdrage.
product: brieven, verslagen
periode: 1958-

27

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van concept-informatiefiches over voorstellen, mededelingen en Groenboeken van de Europese Commissie op het gebied van arbeidsvoorzieningsbeleid.
product: Concept-fiches
periode: 1958-
opmerking: De interdepartementale WBNC stelt de informatiefiches vast (de handeling hiervoor is opgenomen in het concept-RIO "Gedane Buitenlandse Zaken").

28

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van Raadswerkgroepen met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.

29

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc groepen Raden/Attachés met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.

30

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van het Coreper met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- De instructies voor de Nederlandse vertegenwoordiger in het Coreper (de PV) worden vastgesteld in interdepartementaal overleg onder leiding van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.

31

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc High Level groepen met betrekking tot het

arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.

32

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van departementale standpunten inzake agendapunten van Raadsvergaderingen met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid en het opstellen van verslagen van Raadsvergaderingen.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: Nationale standpunten en onderhandelingsposities inzake agendapunten van Raadsvergaderingen komen tot stand in de Coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen (CoCo).

33

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van departementale standpunten inzake algemene en op langere termijn spelende zaken van EU-belang inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid.
product: nota's
periode: 1993-
opmerking: Overleg hierover in de Coördinatiecommissie op Hoog Ambtelijk Niveau (CoCoHan) leidt tot algemene rapporten aan de betrokken ministers.

Uitvoeringsbepalingen van de Europese Commissie

34

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voordragen van personen voor benoeming in een raadgevend comité, beheerscomité of reglementeringscomité.
product: voordrachten
periode: 1958-
opmerking: de Raad benoemt de leden van de comités.

35

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen en wijzigen van standpunten inzake door de Europese Commissie voorgestelde uitvoeringsbepalingen met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid, die besproken worden in raadgevend comité, een beheerscomité of een reglementeringscomité, en het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze comités.
product: nota's, verslagen
periode: 1958-
opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- Wanneer meerdere departementen betrokken zijn, leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg.
- Onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités.

36

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het opstellen en wijzigen van standpunten over de door de Europese Commissie voorgenomen besluiten, maatregelen en onderhandelingen met derde landen met betrekking tot het arbeidsvoorzieningsbeleid, voorzover deze niet zijn vastgelegd in Raadsbesluiten en worden besproken in commissies en werkgroepen en het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze commissies en werkgroepen.

product: nota', verslagen

periode: 1958-

opmerking: - Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
- Wanneer meerdere departementen betrokken zijn, leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg.
- Onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités.

Implementatie van de Europese regelgeving

37

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het opstellen van een plan ter implementatie van een door de Raad vast te stellen besluit.

grondslag: Aanwijzingen voor regelgeving (Stcrt. 1992, 230), nr.334

product: implementatieplannen

periode: 1993-

opmerking: Het betreft hier plannen ter implementatie van richtlijnen en verordeningen die onderworpen zijn aan de samenwerkingsprocedure of de medebeslissingsprocedure (co-decisie) van Raad en Europees Parlement. Het implementatieplan moet binnen een maand nadat de Raad het gemeenschappelijk standpunt heeft vastgelegd voorgelegd worden aan de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen.

38

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voordragen aan de Europese Commissie van deskundigen belast met de controle op de naleving van de bepalingen van communautaire besluiten betreffende het arbeidsvoorzieningsbeleid.

product: besluiten

periode: 1958-

39

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het implementeren van internationale regels aangaande arbeidsvoorzieningen in bestaande of nieuwe regelgeving op nationaal niveau.

grondslag: EG-richtlijnen

product: (aangepaste) nationale wet- en regelgeving

periode: 1940-

40

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van aanwijzingen aan uitvoeringsorganen over de toepassing van internationale verdragen of verordeningen.

grondslag:

product: aanwijzingen

periode: 1958-

3.2.2 Europees Sociaal Fonds

3.2.2.1 Inleiding

Eén van de instrumenten die de EU om een verdere economische ontwikkeling te bereiken, gepaard gaande met sociale vooruitgang, is het Europees Sociaal Fonds (ESF). Het fonds is een instrument in het werkgelegenheidsbeleid. Het heeft tot taak om de werkgelegenheid en de geografische en beroepsmobiliteit van werknemers te bevorderen.

In de loop van de jaren zestig bleek steeds duidelijker de behoefte om conceptie en taak van het ESF aan te passen aan de zich voltrekkende evolutie van de sociaal-economische denkbeelden. Het beraad in gemeenschapsverband over deze problematiek leidde tot een hervorming van opzet, taak en werkwijze van het Fonds. In oktober 1971 kwamen de ministers van Sociale Zaken van de lidstaten van de EEG in raadverband bijeen. De raadszitting was in hoofdzaak gewijd aan de afronding van het langdurige overleg inzake de hervorming van het ESF. Dit resulteerde in de aanvaarding van een drietal verordeningen. De eerste verordening behelsde onder meer nadere criteria enerzijds voor de verlening van bijstand in de gevallen, waarin het fonds - rechtstreeks zonder verdere tussenkomst van de raad - zal kunnen interveniëren, anderzijds voor de vormen van steun welke voor een interventie in aanmerking komen. In de tweede verordening waren de verschillende steunvormen verder gespecificeerd; het betrof hier in het algemeen uitgaven, gedaan ten behoeve van de opleiding in ruime zin, verplaatsing van personen, tijdelijke handhaving van het inkomen, beroepskeuzevoorlichting en bevordering van de toegang tot de arbeid voor gehandicapten en oudere werknemers. De derde verordening opende de mogelijkheid voor het fonds te interveniëren ten gunste van gehandicapten en zelfstandige landbouwers, die na de interventie als zelfstandige werkzaam zullen zijn. De financiële regeling werd op 24 april 1972 aanvaard.

Bij beslissing van 6 maart 1972 heeft de toenmalige Ministerraad het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening aangewezen als coördinerend orgaan voor Nederland met betrekking tot het treffen van maatregelen op het gebied van de technische problematiek van het ESF.

De taak van dit orgaan werd als volgt samengevat:

- geven van voorlichting (zo nodig op eigen initiatief) omtrent de bijstandsmogelijkheden van het fonds;
- beoordelen van en overleg plegen over aanvragen, door potentiële claimgerechtigden opgesteld;
- kritisch volgen van de behandeling van aanvragen en verstrekken van informatie daaromtrent.

In november 1972 heeft de Raad besloten een tweetal nieuwe werkterreinen van het ESF aan te wijzen, te weten de sectoren landbouw en textiel. In 1974 heeft de Raad besloten tot steunverlening van het Fonds ten behoeve van migrerende werknemers enerzijds en van gehandicapten anderzijds.

In 1977 zijn taak en werkwijze van het Fonds opnieuw kritisch bezien. De Raad heeft de nieuwe regels voor het ESF, die op 1 januari 1978 van kracht werden, goedgekeurd. Deze regels hielden in dat de Commissie gehouden werd om alle jaren in overleg met het Comité van het Fonds richtsnoeren voor het beheer van het Fonds voor de drie komende kalenderjaren vast te stellen, op basis van de economische en sociale situatie van de gemeenschap en rekening houdend met de mate waarin de arbeidsmarkt is verstoord met het potentieel waarover men beschikt om hiervoor een oplossing te vinden. De Commissie publiceert de richtsnoeren jaarlijks voor 1 mei in een publicatieblad.

1989 vormde het laatste jaar waarin de toewijzing van gelden uit het ESF op basis van de oude procedures is geschied. Vanaf 1 januari 1990 gold ook voor het ESF de nieuwe werkwijze zoals die in het kader van de cohesie in de Europese Akte was aangekondigd.

De subsidieverlening vanuit het ESF ging zich richten op:

doelstelling 2: Het omschakelen van regio's, grensregio's of deelregio's (met inbegrip van werkgelegenheidsgebieden en stedelijke gemeenschappen) die zwaar door de achteruitgang van de industrie worden getroffen (in samenwerking met de structuurfondsen EFRO en EOGFL oriëntatie).

doelstelling 3: Het bestrijden van langdurige werkloosheid.

doelstelling 4: Het vergemakkelijken van de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces.

doelstelling 5b: Met het oog op de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, het bevorderen

van de ontwikkeling van het platteland (in samenwerking met de structuurfondsen EOGFL oriëntatie en EFRO)

Eind 1989 zijn door de Europese Commissie de zgn. communautaire steunkaders vastgesteld waarin is aangegeven hoeveel subsidie Nederland voor de uitvoering van de nationale plannen, betrekking hebbend op doelstellingen 3 en 4 en de uitvoering van de regionale plannen, betrekking hebbend op doelstelling 2, kreeg toegewezen. Subsidieverlening t.b.v. doelstelling 5 b werd hierbij uitgezonderd.

Op basis van de communautaire steunkaders zijn door Nederland in nauw overleg met de Europese Commissie de operationele programma's opgesteld. Deze programma's zijn een nadere uitwerking van de belangrijkste bestanddelen van het nationale of regionale plan.

Een centraal beginsel van de hervorming van de structuurfondsen is het Partnerschap. Onder het Partnerschap wordt verstaan "het nauw overleg tussen de Commissie, de betrokken lidstaat en de door de lidstaat aangewezen nationale, regionale, lokale of andere bevoegde autoriteit, waarbij elke partij handelt als partner die een gemeenschappelijk doel nastreeft. De nieuwe opzet van de Europese structuurfondsen houdt met name een vergaande delegatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden in naar de lidstaten met betrekking tot de verdeling van de financiële middelen over de afzonderlijke projecten. De individuele projecten worden niet meer door de Europese Commissie maar door de lidstaat zelf beoordeeld. De lidstaat i.c. het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijft subsidiair aansprakelijk voor de goede besteding van de middelen en is dan ook voor de Europese Commissie het eerste aanspreekpunt.

Gelet op het hierboven genoemde partnerschap is besloten dat een belangrijk deel van de uitvoeringsbevoegdheden wordt gedelegeerd aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. De ervaring van deze organisatie met de uitvoering van arbeidsvoorzieningsmaatregelen waarin bovendien op RBA-niveau de gemeenten zijn vertegenwoordigd, maken het CBA de meest aangewezen partner voor de Nederlandse overheid. Een belangrijke overweging hierbij was verder dat in het kader van de meerjarenplanning van de structuurfondsen het meerjarenbeleidskader van het CBA een goede basis was voor de verdere ontwikkeling van beleid met betrekking tot het ESF in Nederland.

Voor alle voor Nederland relevante doelstellingen van de Europese Structuurfondsen zijn zogenoemde Comités van Toezicht gevormd. Deze comités bestaan uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de Nederlandse overheid, waaronder het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het CBA. Deze comités zien toe op een goede uitvoering van de regelingen in Nederland rond het ESF.

Eind 1990 heeft de Europese Commissie besloten tot invoering van drie gemeenschapsprogramma's waarbij steun wordt gegeven aan beroepsopleiding en werkgelegenheidscreatie. Het gaat om de programma's Euroform, NOW en Horizon.

In 1991 werd door de Nederlandse overheid bij de Europese Commissie voor deze drie initiatieven een operationeel programma ingediend, waarin een globale omschrijving van de te ondernemen activiteiten werd gegeven.

Op 1 januari 1991 werd de arbeidsvoorzieningsorganisatie verzelfstandigd. Dit maakte het nodig dat de taakverdeling tussen het ministerie en het CBA schriftelijk werd vastgelegd, waarbij taken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn afgebakend, teneinde voor Nederland tot een zo goed mogelijke toepassing van het ESF te komen. Deze taakverdeling is vastgelegd in de Overeenkomst tussen Staat en Arbeidsvoorzieningsorganisatie inzake ESF. In 1996 is deze overeenkomst gewijzigd met het oog op het aanbrengen van enige verduidelijkingen.

In 1993 werden de ESF-doelstelling 3 (bestrijding langdurige werkloosheid) en 4 (integratie van jongeren in het arbeidsproces) samengevoegd tot een nieuwe doelstelling 3 en uitgebreid met de integratie van personen op de arbeidsmarkt die door sociale uitsluiting worden getroffen. Daarnaast kwam er een nieuwe doelstelling 4, waarmee beroepsopleiding en omscholing mogelijk wordt gemaakt voor met werkloosheid bedreigde werknemers in bedrijven die worden geconfronteerd met industriële verschuivingen en veranderingen van de productiesystemen.

3.2.2.2 Handelingen

Subsidiëring

41

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het indienen van projecten, aanvragen om bijstand of plannen bij de Europese Commissie.

grondslag: Besluit betreffende de hervorming van het Europees Sociaal Fonds (71/66/EEG) art. 6, ingetrokken bij Besluit van de Raad van 17 oktober 1983 betreffende de taken van het Europees Sociaal Fonds (83/516/EEG),
Besluit van de Raad van 20 december 1977 betreffende de bijstand van het Europees Sociaal Fonds ten gunste van migrerende arbeidskrachten (77/803/EEG)
Verordening van de Raad van 8 november 1971 ter uitvoering van het Besluit van de Raad van 1 februari 1971 betreffende de hervorming van het Europees Sociaal Fonds (EEG nr. 2396/71) art. 5, gewijzigd Verordening van de Raad van 17 oktober 1983 houdende toepassing van Besluit 83/516/EEG betreffende de taken van het Europees Fonds Verordening (EEG) Nr. 2950/83 art. 4;
Verordening van de Raad van 24 juni 1988 betreffende de taken van de Fondsen met structurele strekking, hun doeltreffendheid alsmede de coördinatie van hun bijstandsverlening onderling en met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten (Verordening (EEG) nr. 2052/88) art. 10, tweede lid, vervangen Verordening van de Raad van 20 juli 1993 (Verordening (EEG) nr. 2081/93) art. 10 eerste en tweede lid

product: projectbeschrijvingen, plannen, aanvragen

periode: 1971-

opmerking: Met ingang van 1-1-1991 maakt de Arbeidsvoorzieningsorganisatie zelf plannen, operationele programma's c.q. bijstandsaanvragen op voor doelstelling 3.

42

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het toezenden van een lijst met namen van overheidsinstanties die door hem zijn gemachtigd om financiële bijstand te verlenen ten behoeve van acties, verricht door privaatrechtelijke organen of lichamen en een goede uitvoering van de activiteiten te garanderen.

grondslag: Verordening ter uitvoering van het Besluit van de Raad betreffende de hervorming van het Europees Sociaal Fonds (EEG nr. 2396/71) art. 4

product: lijsten met namen van overheidsinstanties

periode: 1971-

43

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het vaststellen van een procedure voor het indienen van aanvragen om bijstand en het mededelen daarvan aan de Commissie.

grondslag: Verordening van de Raad van 24 april 1972 betreffende een aantal administratieve en financiële bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (EEG. Nr. 858/72) art. 1

product: brieven

periode: 1972-

opm.: Elke lid-staat deelt de procedure mede aan de Commissie. De Commissie maakt de procedure bekend door een mededeling in het "Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen".

44

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het informeren van de Commissie over de aanvang en voortgang van activiteiten, alsmede het verstrekken van inlichtingen die voor de goede werking van het Fonds nodig zijn.

grondslag: Verordening van de Raad van 24 april 1972 betreffende een aantal administratieve en financiële bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (EEG. Nr. 858/72) art. 4, eerste lid, art. 5, eerste lid

product: brieven

periode: 1972-

45

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het informeren van de verantwoordelijke voor een activiteit betreffende elke door de Commissie verrichte betaling.

grondslag: Verordening van de Raad van 24 april 1972 betreffende een aantal administratieve en financiële bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (EEG. Nr. 858/72) art. 4, tweede lid

product: brieven

periode: 1972-

46

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het instemmen met het verzoek van de Raad dat door de bevoegde instanties van de betrokken lidstaat wordt overgegaan tot verificaties of onderzoeken met betrekking tot de door het Fonds gefinancierde activiteiten.

grondslag: Verordening van de Raad van 24 april 1972 betreffende een aantal administratieve en financiële bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (EEG. Nr. 858/72) art. 5, derde lid,
Verordening van de Raad van 17 oktober 1983 houdende toepassing van Besluit 83/516/EEG betreffende taken van het Europees Sociaal Fonds (EEG Nr. 2950/83) art. 7 vierde lid

product: brieven

periode: 1972-

opmerking: onder deze handeling valt ook het instemmen met het verzoek van de Commissie dat overheidsdiensten van de betrokken lidstaat worden betrokken bij bepaalde verificaties of onderzoeken

47

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het houden van toezicht op het gebruik van de bijstand van de Fondsen in het kader van het communautaire bestek en de specifieke acties (programma's en dergelijke).

grondslag: Verordening van de Raad van 19 december 1988 tot vaststelling van toepassingsverklaringen van Verordening ((EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (verordening (EEG) Nr. 4253/88) art. 23, eerste lid, art. 25, eerste lid;
Verordening van de Raad van 20 juli 1993 houdende wijziging van Verordening (EEG) nr. 4253/88 tot vaststelling van toepassingsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (Verordening (EEG) Nr. 2082/93) art. 23, eerste lid

product: verslagen, steekproefcontroles

periode: 1988-

opmerking: deze handeling omvat ook het informeren van de Commissie inzake genomen maatregelen om:
- regelmatig te verifiëren dat de door de Gemeenschap gefinancierde maatregelen stipt zijn

- uitgevoerd;
- onregelmatigheden te voorkomen;
- door misbruik of nalatigheid verloren middelen te recupereren.

48

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het aanwijzen van een autoriteit die voor iedere meerjarenactie voortgangsrapportages aan de Commissie zendt.

grondslag: Verordening van de Raad van 19 december 1988 tot vaststelling van toepassingsverklaringen van Verordening ((EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (verordening (EEG) Nr. 4253/88) art. 25, eerste lid;
Verordening van de Raad van 20 juli 1993 houdende wijziging van Verordening (EEG) nr. 4253/88 tot vaststelling van toepassingsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (Verordening (EEG) Nr. 2082/93) art. 23, eerste lid

product: aanwijzing

periode: 1988-

49

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het toekennen van subsidies in het kader van ESF-doelstellingen, programma's en bijstandsregelingen.

grondslag: Regeling Communautair Initiatief Werkgelegenheid (Stcrt. 1995, 39)
Regeling Communautair Initiatief Werkgelegenheid II (Stcrt. 1997, 33)
Regeling Communautair Initiatief ADAPT-II (Stcrt. 1997, 33)
Wijziging subsidieregelingen ADAPT-II en werkgelegenheid II (Stcrt. 1997, 63)
Subsidieregeling ESF doelstelling 4 "Scholing voor behoud van werk" (Stcrt. 1995, 83)

product: beschikkingen

periode: 1989-

opmerking: de toekenning van subsidies in het kader van de doelstelling 3 van het ESF wordt sinds 1991 uitgevoerd door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.

50

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het er op toezien dat aan de ingediende plannen de nodige bekendheid wordt gegeven en het in kennis stellen van de Commissie van de ter zake genomen initiatieven.

grondslag: Verordening van de Raad van 20 juli 1993 houdende wijziging van Verordening (EEG) nr. 4253/88 tot vaststelling van toepassingsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (Verordening (EEG) Nr. 2082/93) art. 32, eerste en tweede lid

product: brieven

periode: 1993-

Toezicht

51

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van drie leden van het comité van toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen, waarvan één het voorzitterschap bekleedt.
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 3 lid 1
product: beschikkingen
periode: 1995-

52

actor: de minister van Economische Zaken
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
handeling: Het aanwijzen van een lid van het comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen.
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 3 lid 1
product: beschikkingen
periode: 1995-

53

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies
handeling: Het uitbrengen van adviezen over de concepten van voortgangsrapporten en eindverslagen betreffende ESF-subsidieregelingen.
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 6 lid 3
product: adviezen
periode: 1995-

54

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies
handeling: Het mededelen aan de persoon of instantie dat bij de tenuitvoerlegging van een van de initiatieven in strijd wordt gehandeld met de regels en besluiten, vastgesteld bij, krachtens en ter uitvoering van de verordening (EEG) nr. 4253/88.
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 8 lid 1
product: mededelingen
periode: 1995-

55

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies
handeling: Het op de hoogte stellen van de minister van Sociale Zaken van de gevallen dat het comité constateert dat bij de tenuitvoerlegging van een van de initiatieven in strijd wordt gehandeld met de regels en besluiten, vastgesteld bij, krachtens en ter uitvoering van de verordening (EEG) nr. 4253/88.
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 8 lid 2
product: nota's, brieven
periode: 1995-

56

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies
handeling: Het verschuiven van middelen die de Europese Commissie voor elk jaar ter beschikking heeft gesteld tussen begrotingsposten binnen het desbetreffende initiatief, dan wel overhevelen naar een volgend jaar
grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 9 lid 1
product: brieven, financiële bescheiden

periode: 1995-

57

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het goedkeuren van het verschuiven van middelen die de Europese Commissie voor elk jaar ter beschikking heeft gesteld tussen begrotingsposten binnen het desbetreffende initiatief, dan wel overhevelen naar een volgend jaar.

grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 9 lid 2

product: brieven, financiële bescheiden

periode: 1995-

58

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies

handeling: Het uitbrengen van adviezen aan een persoon of instantie die verantwoordelijk is voor de desbetreffende regel, het besluit of de uitvoering daarvan indien het wenselijk is om een regel of besluit aan te passen teneinde de doelstellingen van de desbetreffende ESF-subsidieregelingen zo goed mogelijk te verwezenlijken.

grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 10

product: adviezen

periode: 1995-

59

actor: het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies

handeling: Het nader regelen van de werkzaamheden van het Comité van Toezicht voor de uitvoering EG-subsidies.

grondslag: Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172), art 11

product: regelingen

periode: 1995-

60

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van drie leden, waarvan een het voorzitterschap bekleedt van het Comité van toezicht "doelstelling 3".

grondslag: Instellingsbesluit Comité van toezicht "doelstelling 3" (Stcrt. 1997, 249) art. 3 lid 1

product: beschikkingen

periode: 1997-

61

actor: de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

handeling: Het aanwijzen van een lid van het Comité van toezicht "doelstelling 3".

grondslag: Instellingsbesluit Comité van toezicht "doelstelling 3" (Stcrt. 1997, 249) art. 3 lid 1

product: beschikkingen

periode: 1997-

62

vervallen

63

actor: het Comité van Toezicht "doelstelling 3"

handeling: Het zich op de hoogte houden, toezien en evalueren van de stand van zaken met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de operationele programma's ter verwezenlijking van doelstelling 3.

grondslag: Instellingsbesluit Comité van toezicht "doelstelling 3" (Stcrt. 1997, 249) art. 4

product: brieven, rapporten
periode: 1997-

64

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”
handeling: Het uitbrengen van adviezen aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over de concepten van voortgangsrapporten en eindverslagen welke door deze organisatie zijn opgesteld.
grondslag: Instellingsbesluit Comité van toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art. 6, derde lid
product: adviezen
periode: 1997-
opmerking: De Arbeidsvoorzieningsorganisatie stelt het Comité in de gelegenheid om advies uit te brengen, alvorens deze rapporten en verslagen worden vastgesteld en aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden toegezonden met het oog op doorgeleiding naar de Europese Commissie.

65

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”
handeling: Het mededelen aan de persoon of instantie dat bij de tenuitvoerlegging van de vastgestelde operationele programma's ter verwezenlijking van doelstelling 3 in strijd wordt gehandeld met de regels en besluiten, vastgesteld bij, krachtens en ter uitvoering van de verordening (EEG) nr. 4253/88.
grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art. 8, eerste lid
product: mededelingen
periode: 1997-

66

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”
handeling: Het op de hoogte stellen van de minister van Sociale Zaken van de gevallen dat onvoldoende wijziging in de tenuitvoerlegging wordt gebracht indien in strijd wordt gehandeld met de regels en besluiten, vastgesteld bij, krachtens en ter uitvoering van de verordening (EEG) nr. 4253/88.
grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art. 8, tweede lid
product: brieven
periode: 1997-

67

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”
handeling: Het verschuiven van middelen die de Europese Commissie voor elk jaar ter beschikking heeft gesteld ter verwezenlijking van doelstelling 3 tussen begrotingsposten binnen het desbetreffende initiatief, dan wel overhevelen naar een volgend jaar.
grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art. 9, eerste lid
product: brieven, financiële bescheiden
periode: 1997-

68

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van het verschuiven van middelen die de Europese Commissie voor elk jaar ter beschikking heeft gesteld ter verwezenlijking van doelstelling 3 tussen begrotingsposten binnen het desbetreffende initiatief, dan wel overhevelen naar een volgend jaar.
grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art. 9, tweede lid
product: brieven, financiële bescheiden
periode: 1997-

69

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”

handeling: Het uitbrengen van adviezen aan de Europese Commissie, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid of de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over aanpassing van besluiten die, ter verwezenlijking van doelstelling 3, zijn vastgesteld bij, krachtens of ter uitvoering van EEG-verordening 4253/88.

grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art.10, eerste lid
product: adviezen
periode: 1997-

70

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”

handeling: Het uitbrengen van adviezen aan een persoon of instantie die verantwoordelijk is voor het besluit of de uitvoering daarvan indien het Comité van oordeel is dat aanpassing van een besluit of wijze waarop zodanig besluit wordt uitgevoerd wenselijk is teneinde de aan de subsidiëring uit het ESF ten grondslag liggende doelstellingen zo goed mogelijk te verwezenlijken.

grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art.10, tweede lid
product: adviezen
periode: 1997-

71

actor: het Comité van Toezicht “doelstelling 3”

handeling: Het nader regelen van de werkzaamheden van het Comité van Toezicht “doelstelling 3”.

grondslag: Instellingsbesluit Comité van Toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249) art.11

product: regelingen

periode: 1997-

Samenwerking tussen ministerie van Sociale Zaken en de Arbeidsvoorzieningsorganisatie

72

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het toetsen van de van de zijde van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie ontvangen plannen, wijzigingen van plannen operationele programma's c.q. bijstandsaanvragen bij de Europese Commissie, alsmede het op de hoogte stellen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie van de beslissing van de Europese Commissie.

grondslag: Overeenkomst tussen Staat en Arbeidsvoorzieningsorganisatie inzake ESF (Stcrt. 1991, 192) art. 2 lid 4, art. 3 lid 2, zoals gewijzigd (Stcrt. 1996, 84) art. 1 en art. 3

product: brieven

periode: 1991-

opmerking: de minister van Sociale Zaken toetst de plannen, wijzigingsvoorstellen daarop en operationele programma's aan de geldende EEG-voorschriften en aan de wet.

73

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van personen die controles mogen uitoefenen.

grondslag: Overeenkomst tussen Staat en Arbeidsvoorzieningsorganisatie inzake ESF (Stcrt. 1991, 192) art. 5 lid 1, art. 7 lid 2

product: beschikkingen

periode: 1991-

opmerking: het betreft hier controles met betrekking tot:

a) de inrichting en toegankelijkheid van de administratie van de subsidie-ontvanger;

b) het bijhouden van een adequate administratie door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie met betrekking tot de bestemming van de uit het Europees Sociaal Fonds ter beschikking gestelde middelen

74

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het geven van voorschriften t.a.v. het bijhouden van een adequate administratie door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie met betrekking tot de bestemming van de uit het Europees Sociaal Fonds ter beschikking gestelde middelen.
grondslag: Overeenkomst tussen Staat en Arbeidsvoorzieningsorganisatie inzake ESF (Stcrt. 1991, 192) art. 7 lid 1
product: voorschriften
periode: 1991-

75

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van instanties die operationele programma's mogen uitvoeren.
grondslag: Wijziging overeenkomst Staat/Arbvo betreffende Europees Sociaal Fonds (Stcrt. 1996, 84) art. 4 lid 2
product: aanwijzingen
periode: 1996-
opmerking: Het betreft hier operationele programma's die niet vallen onder de doelstellingen 1, 2, 3 of 5b, als bedoeld in artikel 1 verordening (EG) 2052/88.

76

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van het door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie opgestelde plan voor het toezicht op de rechtspersonen die terzake van de uitvoering van een operationeel programma subsidie ontvangen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Wijziging overeenkomst Staat/Arbvo betreffende Europees Sociaal Fonds (Stcrt. 1996, 84) art. 4 lid 2
product: brieven
periode: 1996-

77

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het, na overleg met de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, stellen van nadere regels met betrekking tot de inrichting van de begroting van inkomsten en uitgaven, voor zover deze betrekking heeft op uit het ESF ter beschikking gestelde middelen.
grondslag: Wijziging overeenkomst Staat/Arbvo betreffende Europees Sociaal Fonds (Stcrt. 1996, 84) art. 6a
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

Fraudebestrijding

78

actor: de directeur centraal kantoor Arbeidsinspectie/de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het verrichten van onderzoeken naar fraude rond ESF-subsidies
grondslag: Fraudenota (Tweede Kamerstuk, 17050, nummer 203, vergaderjaar 1997-1998)
product: rapportages, processen-verbaal
periode: 1998-

3.2.3 Overige intergouvernementele organisaties

3.2.3.1 Inleiding

Naast de EG bestaan er nog verschillende andere intergouvernementele organisaties waaraan in het kader van de arbeidsvoorziening wordt deelgenomen. Deze organisaties zijn onder meer:

- a) Raad van Europa
- b) International Labour Organisation (ILO)
- c) Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)
- d) Intergouvernementele Comité voor Europese Migratie

Raad van Europa

De Raad van Europa is in 1949 opgericht met het doel om door onderlinge samenwerking op sociaal-economische, cultureel, wetenschappelijk, juridische en administratief gebied de Europese integratie te bevorderen. De belangrijkste organen zijn het Comité van Ministers en de Raadgevende Vergadering. Het Comité van Ministers is het uitvoerend orgaan, sluit overeenkomsten en geeft aanbevelingen aan de regeringen. De Raadgevende Vergadering is samengesteld uit leden die zijn aangewezen door de parlementen van de lidstaten. De vergadering kan het Comité voorstellen doen omtrent alle door de leden naar voren gebrachte problemen en alle haar voorgelegde kwesties behandelen.

Het Europese Hof voor de rechten van de Mens in Straatsburg doet bindende uitspraken over aan het Hof voorgelegde zaken met betrekking tot de werking van het door de Raad gesloten Europese Sociale Handvest.

International Labour Organisation (ILO)

De International Labour Organisation (ook de Internationale Arbeidsorganisatie, IAO, genoemd) vindt haar oorsprong in deel XIII van het Vredesverdrag van Versailles. De organisatie, die in Genève zetelt, kent drie hoofdorganen: de Internationale Arbeidsconferentie (IAC, officieel de Algemene Conferentie van de ILO), de Raad van Beheer en het Internationaal Arbeidsbureau (IAB). De IAC bepaalt het algemeen beleid en is het wetgevend lichaam. Formeel worden de verdragen door de IAC afgesloten, maar het praktische werk wordt verricht door technische commissies. Jaarlijks komen de afgevaardigden van de lidstaten in tripartiete delegaties in het kader van de IAC bijeen, maar er worden ook periodieke conferenties georganiseerd. De Raad van Beheer, gekozen door de IAC en eveneens tripartiet samengesteld, stelt de agenda van de jaarlijkse conferentie vast. Het IAB vormt het secretariaat van de permanente organisatie en heeft tot taak de IAC voor te bereiden, de naleving van de verdragen te controleren en voorstellen tot herziening te doen.

Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

De voornaamste doelstelling van de OESO is bij te dragen aan de ontwikkeling van de wereldeconomie door economische samenwerking tussen de 30 lidstaten en andere landen.

Overheden kunnen gezamenlijk een breed scala aan economische en sociale beleidsvraagstukken bediscussieren en coördineren, veelal op basis van vergelijkende analyses. Dit gebeurt vooral door middel van studies naar bepaalde onderwerpen en door regelmatige publicaties die een relatief grote invloed hebben; bijvoorbeeld de landenstudies, de Economic - en de Employment Outlook. De OESO is niet primair gericht op het tot stand brengen van multilaterale wet- of regelgeving. Zowel de op internationaal niveau georganiseerde werkgevers als de werknemersorganisaties worden door de OESO geraadpleegd.

De OESO kent geen parlementair orgaan.

Het hoogste orgaan van de OESO is de Raad, waarin alle 30 leden-landen onder voorzitterschap van de Secretaris-Generaal participeren. Eens per jaar komt de Raad op ministerieel niveau bijeen. Het gaat daarbij om de ministers van Buitenlandse Zaken, Financiën en Economische Zaken. De ministers van Sociale Zaken komen ruwweg één maal per 3 à 4 jaar in een speciale zitting bijeen.

Intergouvermenteel Comité voor Europese Migratie (I.C.I.M.)

Het I.C.I.M. is in 1951 opgericht. Een groot aantal regeringen maken deel uit van dit comite. Zij verleent - op verzoek van en in overleg met de betrokken regeringen – diensten o.a. op het gebied van de voorlichting, vakscholing en taalonderricht, het vervoer, de ontvangst en de plaatsing van migranten.

Het comite houdt zich voorts bezig met technische hulpverlening op migratiegebied door het verlenen van bijstand aan regeringen, alsmede door het ontwikkelen en uitvoeren van migratieprojecten. In het werk van deze organisatie heeft Nederland een belangrijk aandeel gehad.

3.2.3.2 Handelingen

79

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het mede-voorbereiden van het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale regelingen inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid en het presenteren van Nederlandse standpunten in intergouvernementele organisaties.

grondslag: -

product: internationale regelingen, nota's, notities, rapporten

periode: 1940-

80

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van deelnemen aan en rapporteren over vergaderingen van overleg- en bestuursorganen van internationale organisaties inzake arbeidsvoorziening

grondslag:

product: verslagen, notulen, notities, rapporten

periode: 1940-

3.3 Arbeidsvoorzieningsorganisatie

3.3.1 Inleiding

In 1914 erkende de Commissie Treub dat het Rijk een taak heeft op het terrein van de werkgelegenheid. Twee jaar later werd een Rijksarbeidsbeurs opgericht, ressorterend onder de Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling. Dit was het toporgaan waaronder de districtsarbeidsbeurzen ressorteerden, met daaronder de gemeentelijke arbeidsbeurzen en agentschappen.

In het begin van de tweede wereldoorlog werd het Rijksarbeidsbureau ingesteld, waarin de Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling en de daaronder ressorterende zevenendertig Gewestelijke Arbeidsbureaus en honderdvierenveertig bijkantoren opgingen. De bijkantoren kregen de naam "Gewestelijk Arbeidsbureau".

In 1954 werd het Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening van kracht, dat behelsde dat het Rijksarbeidsbureau fuseerde met de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (DUW) tot het nieuwe directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening.

In 1985 adviseerde de Sociaal-Economische Raad een nieuwe, tripartiet organisatie op te richten voor de arbeidsvoorziening, waarbij de overheid, de werkgeversorganisaties en de werknemersorganisaties gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het arbeidsvoorzieningsbeleid zouden dragen. Het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorzieningsorganisatie zou dan kunnen worden opgeheven. Het creëren van een zelfstandige Arbeidsvoorzieningsorganisatie is te plaatsen binnen het algemene streven van de regering, delen van het overheidsapparaat een meer zelfstandige status te geven.

Het advies van de Sociaal-Economische Raad vormde de basis voor de Arbeidsvoorzieningswet die op 1 januari 1991 in werking trad. Het toen opgerichte zelfstandig bestuursorgaan der Arbeidsvoorzieningsorganisatie staat onder leiding van het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening (CBA; gevestigd in Rijkswijk en later Zoetermeer) en kent daarnaast regionale besturen voor de arbeidsvoorziening (RBA).

De taak van dit bestuursorgaan is (volgens de Staatsalmanak 1991) "het bevorderen van een doelmatige en rechtvaardige aansluiting van vraag naar en aanbod van arbeidskrachten op de arbeidsmarkt", het "verzamelen en verstrekken van informatie met betrekking tot de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt", het "voorlichten en adviseren", het "inrichten en in stand houden van een landelijk gespreide organisatie voor de openbare arbeidsbemiddeling", het "bevorderen van scholing" en het "bekend blijven met de ontwikkeling van het leerlingwezen en in overleg met de Minister van Onderwijs en Wetenschappen bijdragen aan de ontwikkeling van beleidsvoorstellen daaromtrent".

De minister bleef verantwoordelijk voor het totale budget van het CBA, dat een begroting opstelt die door de minister wordt goedgekeurd.

Mede naar aanleiding van het verslag aan de Staten-Generaal over de doeltreffend en de effecten van de Arbeidsvoorzieningswet was het wenselijk om ondermeer de bestuursstructuur van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, het financieringsstelsel en de regeling van het toezicht te herzien. Daartoe werd nieuwe Arbeidsvoorzieningswet 1996 vastgesteld. Deze wet trad met ingang van 1 januari 1997 in werking.

3.3.2 Handelingen

81

actor: de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen, schorsen en ontslaan van ambtenaren van het Rijksarbeidsbureau.
grondslag: Besluit van de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken van 24 september 1940 (Vb. 1940, 166), art.4, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: beschikking
periode: 1940-1990

82

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van het aantal Gewestelijke Arbeidsbureaus en het gebied waarover zij zich uitstrekken.
grondslag: Besluit van de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken van 24 september 1940 (Vb. 1940, 166), art.3, tweede lid; Arbeidsbemiddelingswet 1930, art.3, tweede lid, zoals gewijzigd (Stb. 1960, 94) (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: ministeriële besluiten, zoals:
- Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 13 juli 1964 (Stcrt. 1964, 151)
- Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 17 mei 1976 (Stcrt. 1976, 143)
- Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 1 april 1985 (Stcrt. 1985, 74)
periode: 1940-1990

83

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de directeur-generaal van het Rijksarbeidsbureau.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.2, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: benoemingsbeschikking
periode: 1944-1990

84

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van richtlijnen voor de directeur-generaal van het Rijksarbeidsbureau.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.2, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: richtlijnen
periode: 1944-1990

85

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter en leden van de Centrale Commissie van Bijstand en Advies
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.2, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: benoemingsbeschikkingen
periode: 1944-1990

86

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels betreffende aan de voorzitter en leden van de Centrale Commissie van Bijstand en Advies toe te kennen vergoedingen wegens gemaakte onkosten en loonderving
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.2, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: regels
periode: 1944-1990

87

actor: de Centrale commissie van bijstand en advies
handeling: Het adviseren van de minister en de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening in aangelegenheden betreffende de arbeidsvoorziening.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 september 1944 (Stb. 1944, E93) art.2, vijfde lid; Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305), art.6

product: advies
periode: 1944-1990
opmerking: Vóór 1954 werd geadviseerd aan de minister en de directeur-generaal van het Rijksarbeidsbureau in aangelegenheden betreffende het Rijksarbeidsbureau.

88

actor: het Rijksarbeidsbureau (1940-1954)
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1990)
handeling: Het voordragen voor benoeming bij de minister van directeurs van Gewestelijke Arbeidsbureaus of bijkantoren.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.3, tweede lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: voordracht
periode: 1944-1990

89

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van directeurs van Gewestelijke Arbeidsbureaus of bijkantoren.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.3, tweede lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: (benoemings)beschikkingen
periode: 1944-1990

90

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter en leden van de Commissie van Advies.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.3, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: (benoemings)beschikkingen
periode: 1944-1990

91

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels betreffende het aan de voorzitters en leden van de Commissie van Advies toe te kennen vergoedingen wegens gemaakte onkosten en loonderving.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.3, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: regels
periode: 1944-1990

92

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van vergaderinstructies voor de Centrale commissie van bijstand en advies.
grondslag: Beschikking no.11954 van 1 augustus 1946 (Stcrt. 1946, 153)
product: vergaderinstructies
periode: 1946-1990

93

actor: de minister van Binnenlandse Zaken
handeling: Het geven van aanwijzingen aan het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening met betrekking tot de samenwerking met andere overheidslichamen.
grondslag: Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.4
product: aanwijzingen
periode: 1954-

94

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vorderen van medewerking van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie op terreinen die grenzen aan dat van de arbeidsvoorziening.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 5
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1991-1996
opmerking: De algemene maatregel van bestuur geldt maximaal twee jaar.

95

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het (bij Koninklijk Besluit) benoemen, schorsen of ontslaan van de (plaatsvervangende) voorzitters en leden van het Centraal Bestuur.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402), art. 12, lid 2 en 6, art. 16, lid 1 en 2; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 17, lid 3 en 4, art. 21
product: onder andere:

- Benoemingsbesluit Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening (Stcrt. 1990, 249)
- Benoemingsbesluit leden Centraal bestuur voor de Arbeidsvoorziening (Stcrt. 2000, 17)

periode: 1991-

96

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels omtrent de (on)verenigbaarheid van het lidmaatschap van leden van het Centraal Bestuur en Regionale besturen voor de Arbeidsvoorziening met andere functies, ambten en werkzaamheden.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art.15, tweede lid; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 20, lid 2, art. 31
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1991-

97

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bekendmaken van de aanwijzingen van de Stichting van de Arbeid betreffende voordrachten van (plaatsvervangende) leden van het Centraal of Regionaal Bestuur door de Stichting van de Arbeid aan te wijzen (in de desbetreffende regio) representatieve organisaties van werkgevers en werknemers.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402), art. 20, lid 2, art. 25, lid 8, art. 31 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: bekendmaking
periode: 1991-1996

98

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van en het verlenen van (tussentijds) ontslag van (plaatsvervangende) leden van de ontslagcommissie.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 37, lid 4 en 6; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 43, lid 3, 4 en 6
product: beschikkingen
periode: 1991-

99

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van regels ten aanzien van het jaarlijks herzien van de bedragen voor de Rijksbijdrage aan de hand van de loon- en

prijsonwikkelingen.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 38, lid 2 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: algemene maatregelen van bestuur, o.a.
Besluit houdende regelen met betrekking tot de betaling van de bijdrage van het Rijk aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie (Stb. 1990, 663)
periode: 1991-1996

100

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het tweejaarlijks bepalen of de bijdrage voor het derde jaar dat volgt op het jaar waarin hij zijn oordeel bepaalt en voor daarop volgende jaren, aanpassing behoeft en het informeren van beide Kamers der Staten-Generaal over de aanpassing van de bijdragen aan de inkomsten van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 38, lid 3 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: beschikking
periode: 1991-1996

101

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels ten aanzien van de afdracht van de opbrengst van de heffingen door het Algemeen Werkloosheidsfonds aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 41 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1991-1996

102

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het informeren van de Tweede Kamer en Eerste Kamer der Staten-Generaal en de Algemene Rekenkamer over (het ontwerp) van de landelijke begroting, de jaarrekening, de landelijke begroting, het landelijk (meerjaren) beleidskader en het jaarverslag van het Centraal Bestuur.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 43, lid 3, art. 46, art. 57, lid 7 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: brieven
periode: 1991-1996
opmerking: de Algemene Rekenkamer wordt geïnformeerd over het ontwerp van de landelijke begroting en het landelijk meerjaren beleidskader

103

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de (wijziging) van de (definitieve) landelijke begroting en het landelijk beleidskader c.q. beleidsplan.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 52, lid 2 en 3, art. 53, lid 1, art. 53, lid 5; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 55, lid 1, art. 56, art. 57, lid 1 en 3
product: beschikking
periode: 1991-
opmerking: onder deze handeling valt ook het informeren van de beide Kamers der Staten-Generaal, alsmede het mededelen van het besluit aan het Centraal Bestuur

104

actor: de directeur centraal kantoor van de Arbeidsinspectie/de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het houden van toezicht op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de uitvoering van de Arbeidsvoorzieningswet en andere wetten door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 106; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996,

618) art. 83
product: rapportages, processen-verbaal
periode: 1991-

105

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het informeren van het Centraal Bestuur over het beheer en de administratie van de inkomsten en uitgaven door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 108 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: brieven, nota's
periode: 1991-1996

106

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren, schorsen, vernietigen van besluiten en regelingen van het Centraal Bestuur.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb.1990, 402) art. 109; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb.1996, 618), art. 87, lid 1
product: onder andere:
- Regeling vergoedingen Centraal Bestuur (CBA no. 1991/005)
- Regeling Financieel Beheersreglement Arbeidsvoorzieningsorganisatie (CBA no. 1991/025)
periode: 1991-
opmerking: Het betreft hier regelingen op het gebied van de interne organisatie, zoals:
- het vaststellen van de vergoeding voor het verrichten van werkzaamheden ten aanzien van andere werkzaamheden als bedoeld in art. 3 van de Arbeidsvoorzieningswet en het verlenen van overige diensten, verband houdende met personeelsvoorziening.
- het vaststellen van een algemene regeling met betrekking tot de rechtspositie van de voorzitter en de toekenning van een schadeloosstelling en van een vergoeding voor reis- en verblijfkosten aan de overige leden en plaatsvervangende leden
- het stellen van regels voor het Regionaal Bestuur voor het toekennen van een schadeloosstelling en een vergoeding voor reis- en verblijfkosten aan zijn voorzitter en zijn (plaatsvervangende) leden.

107

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij koninklijk besluit schorsen of vernietigen van besluiten van het Centraal Bestuur die in strijd zijn met het recht of het algemeen belang.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (1990, 402) art. 112; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb.1996, 618) art. 88, lid 1
product: Koninklijke besluiten
periode: 1991-

108

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur treffen van voorzieningen wanneer de Arbeidsvoorzieningsorganisatie de uit een wet voortvloeiende verplichtingen niet nakomt.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art.115, eerste lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1991-

109

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het aanwijzen van ambtenaren, belast met het toezicht op de naleving van bepalingen uit de Arbeidsvoorzieningswet.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 116 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: Beschikking tot toekenning van toezichthoudende bevoegdheden aan de (ambtenaren van) de

DIA en de LTD van het ministerie van SZW (Stcrt. 1990, 251)
Organisatie- en mandaatbesluit Inspectiedienst SZW 1994 (Stcrt. 1994, 83)
Organisatie- en mandaatbesluit Arbeidsinspectie 1996 (Stcrt. 1996, 128)

periode: 1991-

110

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verlenen van toestemming aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie om zich te laten bijstaan door daartoe door de minister van SZW aan te wijzen ambtenaren.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art. 117 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: beschikking

periode: 1991-1996

111

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het informeren van de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en effecten van de Arbeidsvoorzieningswet in de praktijk.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 121; Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 96

product: brieven, verslagen

periode: 1991-

112

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van een regeling van arbeidsvoorwaarden.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 5, lid 1 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: regeling

periode: 1991-1996

113

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het, als vertegenwoordiger van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, afsluiten van huurovereenkomsten met het Rijk of derden.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 6, lid 2 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: huurovereenkomsten

periode: 1991-1996

114

actor: de minister van Sociale Zaken

de minister van Financiën

handeling: Het gezamenlijk vaststellen van een lijst met roerende zaken die worden toegerekend aan het Directoraat-generaal van de Arbeidsvoorziening.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 6, lid 3 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: lijst met roerende zaken

periode: 1991-1996

115

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van regels die zijn gaan gelden als regels vastgesteld door het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening krachtens art. 86 resp. 94 van de Arbeidsvoorzieningswet.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 7, lid 5 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: - Besluit Regeling voor de arbeidsbemiddeling door derden (Stcrt. 1990, 245)

- Besluit Regeling voor ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stcrt. 1990, 245)

periode: 1991-1996

116

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus, zolang er geen Regionale Directeuren zijn benoemd.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 12 (b.w. Stb. 1996, 619)

product: beschikking

periode: 1991-1996

117

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van regels met betrekking tot bevordering van de samenwerking van de arbeidsvoorzieningsorganisatie met derden om inschakeling van uitkeringsgerechtigden in het arbeidsproces te bevorderen.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb.1996, 618) art. 6, lid 2

product: algemene maatregel van bestuur

periode: 1997-

118

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels met betrekking tot het verrichten van de taken van arbeidsvoorzieningsorganisatie.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb.1996, 618) art. 9, lid 3

product: algemene maatregel van bestuur

periode: 1997-

119

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het goedkeuren van oprichting of mede-oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, indien dat naar het oordeel van het Centraal Bestuur bijzonder aangewezen moet worden geacht.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb.1996, 618) art. 10, lid 2

product: beschikking

periode: 1997-

120

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het, gehoord het Centraal Bestuur, bepalen van het aantal Regionale Besturen en hun werkgebieden.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 13

product: onder andere:

- Regeling werkgebieden Regionale Besturen Arbeidsvoorziening 1997 (Str. 1997, 100)

periode: 1997-

121

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de bevoegdheid van het Centraal Bestuur en de Regionale Besturen tot het aangaan van verplichtingen en het doen van uitgaven en de daaraan ten grondslag te leggen begrotingen en beleidsplannen, voor zover dat in verband met de datum van inwerkingtreding van de Arbeidsvoorzieningswet 1996 noodzakelijk is.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619) art. 17 lid 2, art. 17 lid 3

product: ministeriële regelingen

Periode: 1997-
opmerking: - het Centraal bestuur Arbeidsvoorziening wordt gehoord
- zonodig kan worden afgeweken van het bepaalde bij en krachtens de Arbeidsvoorzieningswet 1996

122

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het schorsen en ontslaan van de voorzitter en (plaatsvervangende) leden van het Regionaal Bestuur.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 33
product: beschikking
periode: 1997-

123

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van de basis- en prestatiebijdrage
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 47, lid 2, lid 4 en 5, art. 48, lid 2, lid 5, lid 6
product: verslagen, bekendmakingen, brieven, financiële bescheiden
periode: 1997-
opmerking: Deze handeling omvat tevens het aan de Arbeidsvoorziening bekend maken van het bedrag van de basis- en prestatiebijdrage en het jaarlijks overleggen met het Centraal Bestuur over de hoogte van het bedrag, de bestemming daarvan voor de verschillende taken en de daarvoor tenminste te leveren prestaties,

124

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het verstrekken van een voorschot op de basis- en prestatiebijdrage.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 47, lid 3, art. 48, lid 4
product: beschikking
periode: 1997-

125

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het geheel of gedeeltelijk terugvorderen of verrekenen van de rijksbijdrage, alsmede het informeren van de beide kamers der Staten-Generaal hierover.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 65, lid 1 en 3
product: brieven, notities
periode: 1997-

126

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van besluiten tot het aangaan van een geldlening.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 66
product: besluit
periode: 1997-

127

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de verstrekking van gegevens betreffende vacatures.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 78, lid 2
product: ministeriële regelingen
periode: 1997-

128

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van aanwijzingen aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie met betrekking tot de uitvoering van haar taak.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 86, lid 1

product: aanwijzingen

periode: 1997-

129

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur treffen van voorzieningen voor het geval het Centraal Bestuur zijn uit een wet voortvloeiende verplichtingen niet naar behoren nakomt.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 90, lid 1

product: algemene maatregel van bestuur

periode: 1997-

130 vervallen

131

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot het verstrekken van inlichtingen door het Centraal Bestuur aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

grondslag: Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618) art. 91, lid 3

product: onder andere:

- Regeling informatie Arbeidsvoorziening

periode: 1997-

132

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van een Koninklijk Besluit waarin het tijdstip wordt bepaald dat de vergoeding, die terzake ten laste van de Rijks kas bij of krachtens wet is vastgesteld of ten laste van het Algemeen Werkloosheidsfonds bij wet is vastgesteld, slechts bestemd is voor vergoeding voor de dienstverlening door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619) art. 33, lid 1

product: Koninklijke Besluiten

periode: 1997-

133

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de vergoeding voor de dienstverlening door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie c.q. door derden.

grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619) art. 33, lid 3

product: ministeriële regelingen

periode: 1997-

3.4 Arbeidsbemiddeling

3.4.1 Inleiding

Lange tijd gold de arbeidsmarkt niet als een onderwerp waarvoor de overheid verantwoordelijk was. Aan het begin van de twintigste eeuw zou de arbeidsbemiddeling de eerste overheidsbemoeienis zijn, dat wil zeggen het scheppen van voorwaarden waaronder werkgevers en werkzoekenden elkaar kunnen vinden.

Op dit terrein waren al particulieren actief. Zo konden werkzoekenden via zogenaamde "placeurs" (veelal waren dit café-eigenaren) tegen betaling werk krijgen. Deze kroegbemiddeling kende echter ernstige gebreken, die ertoe leidden dat de Amsterdamse Maatschappij voor de werkende stand -een ideële vereniging- in 1886 de eerste arbeidsbeurs oprichtte. Al snel stelden ook verschillende vakverenigingen vergelijkbare arbeidsbeurzen in.

De gemeente Amsterdam steunde als eerste overheidsorgaan een dergelijk initiatief (1898), terwijl de gemeente Schiedam vier jaar later de eerste openbare, gemeentelijke arbeidsbeurs oprichtte. Sindsdien ontstonden particuliere en gemeentelijke arbeidsbeurzen naast elkaar. De behoefte aan landelijke coördinatie bij de arbeidsbemiddeling groeide ten tijde van de Eerste Wereldoorlog, toen door de mobilisatie een tekort aan arbeiders heerste en tegelijk werknemers werden ontslagen bij bedrijven die hun afzet zagen verminderen.

Zoals in hoofdstuk 3 is vermeld vormde het rapport van de Commissie-Treub inzake het werklozenvraagstuk (1914) een belangrijke doorbraak, omdat deze commissie erkende dat het Rijk een taak heeft op het terrein van de werkgelegenheid. Als minister richtte Treub twee jaar later een Rijksarbeidsbeurs op, ressorterend onder de Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling. De Rijksdienst verzorgde ook een wettelijk kader ontwerpen voor de arbeidsbemiddeling: de Arbeidsbemiddelingswet 1930 (in werking getreden 1932). Deze wet regelde zowel de openbare arbeidsbemiddeling als de bijzondere (particuliere) arbeidsbemiddeling, die was verdeeld in arbeidsbemiddeling zonder en met winstoogmerk. Twee vergunningstelsels reguleerden deze particuliere arbeidsbemiddeling. Hoewel de wet de minister de bevoegdheid toekende nadere regels te stellen, is dit nauwelijks gebeurd; het functioneren van de openbare bemiddelingsorganen berustte vooral op interne organisatie-aanwijzingen.

Onmiddellijk nadat de Duitsers Nederland hadden bezet, gingen ze ertoe over de arbeidsbemiddeling te centraliseren. De Nederlandse economie diende immers te worden geëxploiteerd ten behoeve van de Duitse, en daartoe was centrale aansturing nuttig. Men hoefde niet Duitsgezind te zijn om te erkennen dat een meer gecentraliseerde organisatie voordelen kon bieden bij het oplossen van de werkloosheid van -in juni 1940- meer dan een kwart miljoen man. Waarnemend secretaris-generaal Verwey richtte daarom het Rijksarbeidsbureau op, om zo Duitse maatregelen de wind uit de zeilen te nemen en "de Nederlandse geest" van de organisatie te waarborgen.

De bemoeienis met de arbeidsbemiddeling (en ook de beroepskeuze) werd nu van de gemeenten en van particulieren overgeheveld naar het Rijksarbeidsbureau. Ook de regelingen voor de werkloosheidsverzekering werden hier ondergebracht, zodat de arbeidsbemiddeling en de regeling van uitkeringen werden gekoppeld: dit idee was in de jaren dertig geopperd door de Haagse wethouder Drees, die na de oorlog minister van Sociale Zaken werd en geen aanleiding zag om een en ander terug te draaien. De situatie bleef dan ook gehandhaafd tot 1952, toen de Werkloosheidswet tot stand kwam.

In 1944 besloot de regering-in-ballingschap deze organisatie te handhaven en de taakstelling uit te breiden met scholing, her- en bijscholing

Aan het einde van de jaren vijftig veranderde de tot dan toe vooral passieve arbeidsbemiddeling in een meer actieve benadering. Hierbij maakte men gebruik van periodieke arbeidsmarktanalyses, arbeidsmedisch onderzoek, functie-analyses, scholingsadviezen en scholingsadviezen in de rijkswerkplaatsen. Ook werd de bemiddelingsindeling gewijzigd: voordien was de bemiddeling gebaseerd op beroep, voortaan werd dat beroepsgroep. Een laatste wijziging was de drastische uitbreiding van het aantal Gewestelijke Arbeidsbureaus tot drie-en-zeventig, met daarnaast een elftal districtsarbeidsbureaus.

De arbeidsbemiddeling was voordien georganiseerd naar bedrijfstak en beroepsgroep, met daarnaast bemiddelingspecialismen voor sommige bijzondere, herkenbare groepen werknemers. In 1966 constateerde

de OESO echter dat de gevaren van gebrek aan coördinatie tussen de betrokken ministeries levensgroot waren, en dat de arbeidsbureaus daardoor verre van optimaal functioneerden. Dit rapport vormde de aanleiding om de openbare arbeidsbemiddeling te verbeteren, waartoe rond 1970 experimenten begonnen met het zogeheten Arbeidsbureau Nieuwe Stijl (ANS). Dit wilde zeggen dat men streefde naar een opener systeem van bemiddeling, zodat vraag naar en aanbod van werknemers sneller en efficiënter op elkaar konden worden afgestemd. De invoering van computers speelde hierbij een belangrijke rol; een ander verschil was het doorbreken van de scheiding tussen de arbeidsbemiddeling voor vrouwen en mannen; een verdere vernieuwing was dat er meer rekening werd gehouden met het regionale arbeidsmarktbeleid. Door de economische stagnatie en het daarmee samenhangende snel groeiende aantal werkzoekenden, duurde het tot 1984 eer het ANS overal was ingevoerd; een jaar daarvoor waren de Gewestelijke Arbeidsbureaus in de vier grote steden toen al begonnen met de introductie van een afwijkend systeem van bemiddelen.

Bij de invoering van de Arbeidsvoorzieningswet 1990 zijn zowel de Arbeidsbemiddelingswet 1990 als de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten ingetrokken, maar het vergunningensysteem werd zowel voor arbeidsbemiddeling als voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten in de Arbeidsvoorzieningswet 1990 opgenomen. In de periode 1990 t/m 1996 is geconstateerd dat het wenselijk was de wettelijke regulering betreffende de niet-openbare arbeidsbemiddeling in een aparte wet onder te brengen, omdat dit niet meer past bij de regulering in de Arbeidsvoorzieningswet 1996. In 1998 is de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs in werking getreden. In deze wet is ook een hoofdstuk gewijd aan het terbeschikking stellen van arbeidskrachten. De daarop betrekking hebbende handelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 3.6.

3.4.2 Handelingen

134

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het arbeidsbemiddelingsbeleid

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

135

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de arbeidsbemiddeling en (her-, om-) scholing.

grondslag:

product: - Beschikking no.11954 van 1 augustus 1946 (Stcrt. 1946, 153)

- Koninklijk besluit van 14 oktober 1946 (Stb. 1946, G283)

- Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305)

- Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247)

- Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 13 juli 1964 (Stcrt. 1964, 151)

- Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 17 mei 1976 (Stcrt. 1976, 143)

- Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 1 april 1985 (Stcrt. 1985, 74)

- Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306)

periode: 1940-

136

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur regelen van de wijze waarop werkgeversverenigingen en vakbonden arbeidsbureaus in kennis stellen van stakingen.

grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.6, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: algemene maatregelen van bestuur

- Koninklijk besluit van 8 december 1931 (Stb. 1931, 497)

periode: - Koninklijk besluit van 14 oktober 1946 (Stb. 1946, G283)
1940-1990

137

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen tot het uitoefenen van arbeidsbemiddeling zonder winstoogmerk.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.36, zoals gewijzigd (Stb. 1960, 94); Besluit van de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken van 24 september 1940 (Vb. 1940, 166) art.6, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: vergunningen
periode: 1940-1990

138

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen tot het uitoefenen van arbeidsbemiddeling met winstoogmerk.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.43 en art.55; Besluit van de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken van 24 september 1940 (Vb. 1940, 166) art.6, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: vergunningen
periode: 1940-1990

139

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van tarieven voor arbeidsbemiddeling met winstoogmerk.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.50; Koninklijk besluit van 8 december 1931 (Stb. 1931, 499) art.2, zesde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: regelingen
periode: 1940-1990

140

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het houden van toezicht op de arbeidsbemiddeling met winstoogmerk.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.56, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: rapporten
periode: 1940-1990

141

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van arbeidsbemiddelingscommissies voor bepaalde beroepen of beroepsgroepen.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.56, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: instellingsbeschikkingen
periode: 1940-1990

142

actor: de Arbeidsbemiddelingscommissies voor bepaalde beroepen of beroepsgroepen
handeling: Het adviseren van de minister omtrent vergunningverlening voor arbeidsbemiddeling met winstoogmerk. (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.56, derde lid
product: adviezen
periode: 1940-1990

143

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur nader regelen van arbeidsbemiddeling met

winstoogmerk.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.57 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: algemene maatregelen van bestuur
Koninklijk besluit van 8 december 1931, (Stb. 1931, 499)
periode: 1940-1990

144

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur regelen van arbeidsbemiddeling uit en naar Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao.
grondslag: Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433), art.62 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1940-1990

145

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het bemiddelen voor het verkrijgen van gelegenheid om vakkennis op te doen.
grondslag: Besluit van de waarnemend secretaris-generaal van Sociale Zaken van 24 september 1940 (Vb. 1940, 166) art.1, vierde lid; Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433) art.3, derde lid, zoals gewijzigd (Stb. 1960, 94) (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
periode: 1940-1990

146

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het onderhouden van een werkgeversdocumentatie
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: carthotheek
periode: 1940-1990

147

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het verzamelen van gegevens omtrent arbeidsmarkt en werkgelegenheid
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: statistieken
periode: 1940-1990

148

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het opstellen van rapporten omtrent de arbeidsmarkt en werkgelegenheid
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: rapporten
periode: 1940-1990
opmerking: Het betreft hier rapporten over de jaarlijkse arbeidsmarktbeschrijving, kwartaalrapporten en maandrapporten

149

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het verstrekken van informatie aan werkgevers en het verrichten van bedrijfsbezoeken
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: brieven, rapporten
periode: 1940-1990

150

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het geven van voorlichting over arbeidsbemiddeling
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeitsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: brieven
periode: 1940-1990

151

actor: de Hoofdinspecteur-Directeur van het Rijksarbeitsbureau/Arbeidsvoorziening
handeling: Het inspecteren van de werkzaamheden van de Gewestelijke Arbeidsbureaus en de Rijkswerkplaatsen
grondslag: onder meer circulaire Directeur-Generaal van het Rijksarbeitsbureau d.d. 15 september 1953 inzake taakomschrijving D.A.B.
product: rapporten
periode: 1940-1990

152

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opdragen van werkzaamheden aan het Rijksarbeitsbureau.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51) art.2, lid 2 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: Besluit van 21 november 1973, houdende opdracht van een taak aan het Rijksarbeitsbureau (Stb. 1973, 607)
periode: 1944-1990

153

actor: de Commissie van advies bij de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het adviseren van de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau in aangelegenheden betreffende het Gewestelijk arbeidsbureau of bijkantoor.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.3, vijfde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: adviezen
periode: 1944-1990

154

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het inschrijven voor arbeidsbemiddeling van personen zonder werk.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.4, eerste en tweede lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: bestanden, onder meer stamkaarten, persoonsdossiers
periode: 1940-1990

155

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het aanwijzen van dienstbetrekkingen aan werkloze werknemers.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51) art.5, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: aanwijzing
periode: 1944-1990

156

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het geven van een aanwijzing aan een werkloze werknemer tot het volgen van een cursus voor scholing, herscholing of omscholing.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51) art.6 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: aanwijzing
periode: 1944-1990

157

actor: het Rijksarbidsbureau
handeling: Het opmaken van een verslag omtrent de arbeidsbemiddeling, de scholing, herscholing en omscholing.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51) art.10 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: verslag
periode: 1944-1990

158

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het bekendmaken van werkstakingen en uitsluitingen.
grondslag: Koninklijk besluit van 14 oktober 1946 (Stb. 1946, G283) art.2 en art.3 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: bekendmakingen
periode: 1946-1990

159

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het beslissen in beroepszaken omtrent de bekendmaking van werkstakingen en uitsluitingen.
grondslag: Koninklijk besluit van 14 oktober 1946 (Stb. 1946, G283) art.5 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: beschikkingen
periode: 1946-1990
opmerking: De directeur raadpleegt eerst zijn Commissie van advies.

160

actor: het Rijksarbidsbureau (1940-1954)
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1990)
handeling: Het beslissen in beroepszaken omtrent de bekendmaking van werkstakingen en uitsluitingen.
grondslag: Koninklijk besluit van 14 oktober 1946 (Stb. 1946, G283) art.5, vierde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: beschikkingen
periode: 1946-1990
opmerking: De directeur-generaal beslist als de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau en zijn commissie van advies er niet uitkomen.

161

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het verlenen van bemiddeling tot sluiten van overeenkomsten inzake het verrichten van werkzaamheden door musici en artiesten.
grondslag: Besluit van 21 november 1973, houdende opdracht van een taak aan het Rijksarbidsbureau (Stb. 1973, 607) art 1
product: brieven
periode: 1944-1990

162

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur nader definiëren van arbeidsbemiddeling.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art.77, eerste lid, tweede lid (b.w. Stb. 1996, 618)
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1990-1996

163

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van regels die vergunninghouders in acht moeten nemen.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art.86, eerste lid
product: Regeling voor de arbeidsbemiddeling door derden (Stcrt. 1990, 245)
periode: 1990
opmerking: De minister heeft deze regels vastgesteld. Ingevolge de Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art.7, vijfde lid gelden deze regels als vastgesteld door het CBA vanaf 1 januari 1991.

164

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels voor de vergunning tot arbeidsbemiddeling van bepaalde categorieën van werkzoekenden of werkgevers.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 4
product: Besluit arbeidsbemiddeling (Stb. 1998, 381)
periode: 1998-

165

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 13, lid 1
product: Regeling houdende aanwijzing van ambtenaren van de Arbeidsinspectie als toezichthouders, bedoeld in de Wet allocatie arbeid door intermediairs (Stcrt. 1998, 195)
periode: 1998-

166

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het informeren van de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten van de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 23
product: verslag
periode: 1998-

3.5 Beroepskeuzevoorlichting

3.5.1 Inleiding

Met *beroepskeuzevoorlichting* wordt bedoeld: het adviseren van werkzoekenden bij het kiezen van een beroep of een opleiding. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de persoon van de kandidaat, de aard van het werk en -indien mogelijk- de te verwachten economische ontwikkeling.

Beroepenvoorlichting is het informeren over verschillende beroepen, de opleidingen daartoe, en de betekenis ervan voor de samenleving. *Beroepenvoorlichting* is dus eigenlijk een eerste stap op weg naar beroepskeuze en de wetgever heeft dan ook geen onderscheid tussen deze twee gemaakt.

Beroepskeuze-adviseurs kunnen gebruik maken van informatiemateriaal (zoals tentoonstellingen en films), van gesprekken, van opdrachten, van onderzoeken, en van psychologische tests. Hiermee proberen ze hun cliënten zicht te bieden op hun positie op de arbeidsmarkt, opdat ze een verantwoorde keuze kunnen maken. In de loop der jaren is de informatieverstrekking enigszins op de achtergrond geraakt, en is de nadruk meer komen te liggen op hulp bij het nemen van een besluit.

Het eerste bureau voor studie- en beroepskeuze werd in 1910 opgericht in 's Gravenhage. Het voorbeeld vond navolging in het gehele land, met name in de jaren dertig, toen zowel gemeenten als particulieren vergelijkbare instellingen oprichtten als antwoord op de groeiende economische problemen. De Duitse bezetter droeg in 1940 de zorg voor de openbare beroepskeuzevoorlichting op aan het Rijksarbeidsbureau: bij Besluit van de waarnemend secretaris-generaal Sociale Zaken van 24 september 1940 kreeg elk Gewestelijk Arbeidsbureau ook een afdeling beroepskeuzevoorlichting (*Verordeningenblad* 1940, 166, art.1 vierde lid). Deze bezettingsmaatregel bleef gehandhaafd na de oorlog, hoewel er toen niet langer propaganda werd bedreven om werk in Duitsland aan te nemen. Het propaganda-element was niettemin nog altijd niet ver weg: het agrarische Nederland moest een industrieland worden, en mensen kregen dus met name informatie over die sector.

Dat het Rijksarbeidsbureau een taak kreeg op dit terrein, vormde aanleiding voor een reeks discussies in het parlement. De eerste naoorlogse ministers van Sociale Zaken -Drees, Joekes en Suurhoff- waren lid van de Partij van de Arbeid, en vonden tegenover zich een confessionele kamermeerderheid. Deze pleitte voor overheidssteun aan particuliere adviesbureaus, die meestal op levensbeschouwelijke grondslag waren georganiseerd; de bewindslieden meenden dat de arbeidsbureaus voldeden. Joekes reageerde met een voorlopige regeling waardoor de bijzondere beroepskeuzevoorlichting vanaf 1952 werd gesubsidieerd. Beide soorten voorlichting dienden aan dezelfde kwaliteitsnormen te voldoen, zoals deugdelijkheid van de onderzoeken en bekwaamheid van de adviseur (te bewijzen door diploma's). Met de Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1950, 6; gewijzigd in 1963 en 1970) werden financiële kaders gesteld die met de subsidieregeling werden aangevuld.⁶

De commissie-Langeveld -ingesteld in 1951- moest ondertussen een definitieve regeling opstellen, waarbij een complicerende factor was dat het Rijksarbeidsbureau in 1954 met de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken fuseerde tot het nieuwe directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening. Na zes jaar had deze commissie nog geen compromis geformuleerd -in haar eindrapport ontbrak het financiële hoofdstuk- zodat de gordiaanse knoop uiteindelijk zou worden doorgehakt toen het departement in 1958 voor een decennium in handen kwam van KVP-ministers (Beel, Van Rooy, Marijnen, Veldkamp), en ook daarna vrijwel voortdurend een minister kende van confessionele gezindte.

Een nieuwe commissie -de commissie-Duijker- werd ingesteld (Stcrt. 1959, 203) om een subsidieregeling te ontwerpen. Deze adviseerde om de openbare en particuliere beroepskeuzevoorlichting gelijk te berechtigen, een advies dat werd overgenomen in de vorm van de Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1962

---

⁶ Vanaf 1990 is de subsidiëring van activiteiten op het gebied van de beroepskeuzevoorlichting een van de hoofdtaken van het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening (CBA): een en ander is geregeld in art.72 en 73 van de Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402).

(Stcrt. 1962, 9).

De twee commissies adviseerden ook over de oprichting van een Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting, die door minister Veldkamp zou worden ingesteld (Stb. 1963, 237). Hierin vergaderden representanten van bijzondere en publieke adviesbureaus met vertegenwoordigers van de ministeries van Sociale Zaken, Onderwijs & Wetenschappen en Financiën en andere belanghebbenden, teneinde samen de minister van Sociale Zaken te adviseren. De Raad nam al snel de taken over van de Adviescommissie voor de beroepenvoorlichting, die in januari 1962 was geïnstalleerd en ook advies "vanuit het veld" hoorde te geven.

Uit december 1959 dateert de instelling van de Commissie certificatie beroepskeuze-adviseurs door de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening en het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting. Zij vormde de laatste stap in het professionaliseringsproces dat de beroepskeuzevoorlichting na de oorlog had doorgemaakt, en dat was begonnen toen minister Drees van Sociale Zaken en het Centraal Comité van Samenwerking inzake Beroepskeuzevoorlichting (de branchevereniging van de particuliere beroepskeuzebureaus) een officiële opleiding hadden opgericht.

In 1978 bracht de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting een rapport uit met de titel *Beroepskeuze en beleid*. Mede naar aanleiding hiervan werd in 1984 een Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting ingesteld (Stcrt. 1984, 228 en 236), die het beleid van de afzonderlijke ministeries moest coördineren.

Een eerste gevolg hiervan was dat de Rijkssubsidieregeling Beroepskeuzevoorlichting niet langer door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid alleen werd uitgevoerd, maar dat ook de minister van Onderwijs en Wetenschappen een rol ging spelen. In 1986 werd de regeling in deze zin herzien. Een belangrijk nieuw element daarbij was het opstellen van het Landelijk Programma Beroepskeuzevoorlichting, waarin gelden waren gereserveerd voor drie verschillende soorten subsidie: activiteitensubsidie, contractsubsidie en projectsubsidie. Subsidie werd voortaan alleen verleend als de gesubsidieerde partij haar activiteiten in lijn kon brengen met het programma.

Bij de evaluatie van de vernieuwde subsidieregeling in oktober 1988 bleek dat het nieuwe stelsel niet tot ieders tevredenheid functioneerde: de gesubsidieerde instellingen bleken niet compleet te zijn toegerust, onder meer op het gebied van marketingactiviteiten en het verbeteren van de acquisitie van opdrachten. Daarom werd in 1989 een extra subsidie toegekend om het management van de gesubsidieerde instellingen te verbeteren. Een jaar later werd de subsidieregeling ondergebracht bij het nieuw ingestelde Centrale Bestuur voor de Arbeidsvoorziening.

Tot slot kan met betrekking tot dit onderwerp worden gewezen op de oprichting van Centra voor Beroepsoriëntatie en Beroepsuitoefening (CBB), waar cursussen worden gegeven die achterstanden in kennis, bekwaamheid en maatschappelijke werkzaamheid moeten opheffen. Deze ontstonden aan het begin van de jaren tachtig. De centra zijn gemeentelijke instellingen die bekostigd worden door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

3.5.2 Handelingen

167

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beroepskeuzevoorlichtingsbeleid

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

168

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de beroepskeuzevoorlichting.

grondslag: -

product: - Beschikking inzake vergoeding voor voorlichting bij keuze van beroep of studieregeling (Stcrt. 1950, 6)
- Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting 1963 (Stcrt. 1963, 175)
- Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting 1970 (Stcrt. 1970, 241)
- Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247)
- Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403)
- Organisatiebesluit Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1990, 251)

periode: 1940-
opmerking: Voor subsidieregelingen, zie handeling 176

169

actor: het Gewestelijk arbeidsbureau
handeling: Het organiseren van cursussen voor de opleiding van beroepskeuze-adviseur
grondslag:
product: cursusmateriaal
periode: 1940-1973
opmerking: De cursussen worden in samenwerking met het Centraal Comité van Samenwerking inzake voorlichting bij Beroepskeuze georganiseerd. De cursussen worden gegeven door de Stichting voor opleiding van Maatschappelijke Werkers te Haarlem

170

actor: het Gewestelijk arbeidsbureau
handeling: Het geven van beroepskeuzevoorlichting
grondslag: Verordeningenblad 140, 166, art. 1 vierde lid
product: adviezen
periode: 1940-

171

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van de subsidieverstrekking.
grondslag: Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 62) art.18; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1962, 9) art.20
product: beschikkingen
periode: 1945-1975
opmerking: Voor de periode na 1974, zie handeling nr. 10

172

actor: de directeur-generaal van de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van vrijstelling van de verplichting een eigen bijdrage te betalen aan een beroepskeuzetest.
grondslag: Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1950, 6) art.7; Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1963, 175) art.6; Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1970, 241) art.4
product: beschikking
periode: 1950-1990

173

actor: de ministerie van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Commissie van advies voor de organisatie van de beroepskeuzevoorlichting (commissie Langeveld).
grondslag: -
product: Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 1 oktober 1951, nr.5167 afd. RAB 4 (Commissie-Langeveld)
Periode: 1951

174

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter, secretaris en leden van de Commissie van advies voor de organisatie van de beroepskeuzevoorlichting (commissie Langeveld).
grondslag: Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 1 oktober 1951, nr. 5167 afd. RAB 4 (b.w. Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 8 juli 1958, nr.42221 afd. RAB 4a)
periode: 1951-1957

175

actor: de Commissie van advies voor de organisatie van de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Langeveld)
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken over organisatie, werkwijze en financiering van de beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 1 oktober 1951, nr. 5167 afd. RAB 4 (b.w. Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 8 juli 1958, nr.42221 afd. RAB 4a)
product: adviezen
periode: 1951-1957

176

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden en opstellen van subsidieregelingen voor particuliere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting.
grondslag:
product: subsidieregelingen, zoals
- Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie aan verenigingen, instellingen of stichtingen die een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze in stand houden (Stcrt. 1953, 8)
- Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie over het jaar 1956 ten behoeve van bijzondere bureaus tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze (Stcrt. 1956, 172)
- Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen tot beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82)
- Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1962 (Stcrt. 1962, 9)
- Rijkssubsidieregeling Beroepskeuzevoorlichting 1986 (Stcrt. 1986, 96)
- Subsidieregeling voor de Centra voor Beroepsorientatie en Beroepsoefening (Stcrt. 1988, 215)
- Besluit Financiële bijdrage aan gesubsidieerde SBKV-instellingen in 1989 (Stcrt. 1989, 106)
periode: 1953-1990

177

actor: het Rijksarbeidsbureau
handeling: Het vaststellen van de bescheiden die door een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze moeten worden overlegd bij het aanvragen van subsidie.
grondslag: Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie aan verenigingen, instellingen of stichtingen die een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze in stand houden (Stcrt 1953, 8) art.3
product: regelingen
periode: 1953-

178

actor: de minister van Sociale Zaken (1951-1986); de minister van Sociale Zaken en de minister van Onderwijs en Wetenschappen (1986-1990)

handeling: Het verstrekken van subsidies aan instellingen die actief zijn op het gebied van de studie- en beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie aan verenigingen, instellingen of stichtingen die een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze in stand houden (Stcrt. 1953, 8) art.4; Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie over het jaar 1956 ten behoeve van het in stand houden van bijzondere bureaus tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze (Stcrt. 1956, 172) art.7; Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen tot beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82) art.1; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1962 (Stcrt. 1962, 9) art.1; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1986 (Stcrt. 1986, 96) art.2; Subsidieregeling voor de Centra voor Beroeps-orientatie en Beroepsoefening (Stcrt. 1988, 215) Besluit Financiële bijdrage aan gesubsidieerde SBKV-instellingen in 1989 (Stcrt. 1989, 106)
product: beschikkingen
periode: 1953-1990

179

actor: de minister van Sociale Zaken (1951-1961); de Rijksinspecteur van de beroepskeuzevoorlichting (1962-1990)
handeling: Het uitoefenen van toezicht op bureaus tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze.
grondslag: Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie aan verenigingen, instellingen of stichtingen die een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze in stand houden (Stcrt. 1953, 8) art.7; Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie over het jaar 1956 ten behoeve van het in stand houden van bijzondere bureaus tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze (Stcrt. 1956, 172) art.7; Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen tot beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82) art.16-17; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1962 (Stcrt. 1962, 9) art.17-18; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting 1986 (Stcrt. 1986, 96) art.9, art.30; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1989, 106) art.4
product: rapporten
periode: 1953-1990
opmerking: De Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1986, 96) art.9 noemt de controle van werkplannen

180

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Duijker).
grondslag: -
product: Beschikking van de minister van Sociale Zaken d.d. 14 oktober 1959, nr. 15691 (Stcrt. 1959, 203) art. 3
periode: 1959

181

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het benoemen van de leden en de secretaris van de adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Duijker).
grondslag: Beschikking van de minister van Sociale Zaken d.d. 14 oktober 1959, nr. 15691 (Stcrt. 1959, 203) art. 3
product: beschikkingen
periode: 1959-1961

182

actor: de Adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Duijker)
handeling: Het adviseren en bijstaan van de rijksinspecteur van de beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Ministerieel besluit van 14 oktober 1959, nr. 15691 (Stcrt. 1959, 203) art.2

product: adviezen
periode: 1959-1961

183

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het op voordracht van de adviescommissie aanwijzen van de vice-voorzitter van de adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Duijker).
grondslag: Ministerieel besluit van 14 oktober 1959, nr. 15691 (Stcrt. 1959, 203) art. 4, eerste lid
product: aanwijzing
periode: 1959-1961

184

actor: de Adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (commissie-Duijker)
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken omtrent de beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Ministerieel besluit van 14 oktober 1959, nr. 15691 (Stcrt. 1959, 203) art. 6
product: adviezen
periode: 1959-1961

185

actor: de directeur-generaal van de Arbeidsvoorziening
handeling: Het instellen van de Commissie certificatie beroepskeuze-adviseurs.
grondslag: Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82) art.10; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1962, 9) art.10
product: instellingsbeschikking
periode: 1959
opmerking: de instelling gebeurde in samenwerking met het Centraal comité van samenwerking inzake voorlichting bij beroepskeuze

186

actor: de Commissie certificatie beroepskeuze-adviseurs
handeling: Het afgeven van certificaten van vakbekwaamheid.
grondslag: Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82) art.10; Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1962, 9) art.10
product: certificaten
periode: 1959-1990

187

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de financiering van nevenactiviteiten van bijzondere bureaus voor beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1962, 9) art.15 derde lid (b.w. Stcrt. 1986, 96)
product: beschikkingen
periode: 1962-1986

188

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de adviescommissie voor de beroepenvoorlichting.
grondslag: Ministerieel besluit van 16 januari 1962, nr. 00246 (Stcrt. 1962, 16) art. 1
product: instellingsbesluit
periode: 1962-1966

189

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de leden en secretaris van de adviescommissie voor de beroepenvoorlichting
grondslag: Ministerieel besluit van 16 januari 1962, nr. 00246 (Stcrt. 1962, 16) art. 3
product: beschikking
periode: 1962-1966

190

actor: de minister van Sociale zaken
handeling: Het op voordracht van de commissie aanwijzen van de vice-voorzitter van de Adviescommissie voor de beroepenvoorlichting.
grondslag: Ministerieel besluit van 16 januari 1962, nr. 00246 (Stcrt. 1962, 16) art. 4, eerste lid
product: aanwijzing
periode: 1962-1966

191

actor: de Adviescommissie voor de beroepenvoorlichting
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken.
grondslag: Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 16 januari 1962, nr.246 afd. DAV/RAB 7, art.1
product: interim-rapport
periode: 1962-1966
opmerking: Deze commissie bracht één interim-rapport uit, waarin ze haar eigen opheffing voorstelde. Haar taken werden opgedragen aan de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting.

192

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Raad voor de beroepskeuzevoorlichting
grondslag: -
product: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247),(b.w. Stb. 1990, 402)
periode: 1963-1990

193

actor: de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken omtrent de beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247), art.2 (b.w. Stb. 1990, 402)
product: adviezen
periode: 1963-1990

194

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
de minister van Financiën
handeling: Het voorbereiden van een Koninklijk Besluit betreffende het voordragen voor benoeming van de voorzitter en leden van de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247) art. 3, tweede lid (b.w. Stb. 1990, 402)
product: Koninklijke besluiten
periode: 1963-1990

195

actor: de minister van Sociale zaken
handeling: Het benoemen, schorsen of ontslaan van de secretaris van de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting.

grondslag: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247) art. 6(b.w. Stb. 1990, 402)
product: beschikking
periode: 1963-1990

196

actor: de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het uitbrengen van verslagen omtrent de werkzaamheden aan de minister van Sociale Zaken.
grondslag: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247), art.9 (b.w. Stb. 1990, 402)
product: verslagen
periode: 1963-1990

197

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels betreffende de werkwijze van de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Wet op de raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 247), art.10 (b.w. Stb. 1990, 402)
product: (ministeriële) regelingen
periode: 1963-1990

198

actor: de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het uitbrengen van beleidsnota's.
grondslag: -
product: onder meer
- De toekomst van het beroepskeuzewerk (1975)
periode: 1964-1990

199

actor: de Raad voor de Beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het opzetten van voorlichtingsprojecten.
bron: Rijksbegroting 1968
product: films, tentoonstellingen etc.
periode: 1964-1990

200

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het instellen van de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: -
product: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228)
periode: 1984
opmerking: de stuurgroep wordt voorlopig voor een periode van drie jaar ingesteld. Na drie jaar zal er een uitdrukkelijke beslissing worden genomen over het voortbestaan van deze stuurgroep. Deze beslissing is echter niet achterhaald kunnen worden. Daarom is de periode van de volgende handelingen met een “?” afgesloten

201

actor: de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het adviseren van de ministers van Economische Zaken, van landbouw en Visserij, van Onderwijs en Wetenschappen en van Sociale zaken over het te voeren beleid
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 1
product: adviezen

periode: 1984-?
opmerking: Dit betreft voornamelijk de gemeenschappelijke beleidsaangelegenheden, afstemming van het op werkterreinen van afzonderlijke ministeries te voeren beleid en de bevordering van samenhang en samenwerking op het uitvoeringsniveau

202

actor: de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het adviseren over adviesaanvragen aan niet-ambtelijke adviesorganen en over de adviezen van zulke organen.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 1
product: adviezen
periode: 1984-?

203

actor: de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het voorbereiden van door of namens de minister(s) te voeren overleg met niet-ambtelijke organisaties en instellingen
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 1
product: nota's
periode: 1984-?

204

actor: de minister van Economische Zaken
de minister van Onderwijs en Wetenschappen
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van leden van de interdepartementale stuurgroep beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 2
product: aanwijzing
periode: 1984-?

205

actor: de minister van Onderwijs en Wetenschappen
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van de voorzitter van de interdepartementale stuurgroep Studie- en beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 2
product: aanwijzing
periode: 1984-?
Opmerking: de ministers wijzen om beurten een van hun vertegenwoordigers voor een jaar als voorzitter aan.

206

actor: de Interdepartementale stuurgroep Studie- en beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het instellen van tijdelijke werkgroepen om voorstellen of adviezen van de stuurgroep voor te bereiden.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 3
product: instellingsbeschikking
periode: 1984-?

207

actor: de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het uitbrengen van een jaarverslag.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 5
product: jaarverslag
periode: 1984-?

208

actor: de minister van Onderwijs en Wetenschappen
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van de secretaris van de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228) art. 6
product: aanwijzing
periode: 1984-?
opmerking: de Minister die de voorzitter aanwijst, wijst uit de ambtenaren van zijn departement een secretaris aan voor dezelfde periode als waarvoor de voorzitter wordt aangewezen.

209

actor: de minister van Sociale Zaken en de minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het opstellen van een Landelijk Programma Beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Rijkssubsidieregeling Beroepskeuzevoorlichting 1986 (Stcrt. 1986, 96)
product: Landelijk Programma Beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1986, 166)
periode: 1986-1990

210

actor: de Rijksinspecteur van de beroepskeuzevoorlichting
handeling: Het uitbrengen van een jaarverslag aan de minister van Sociale Zaken en de minister van Onderwijs en Wetenschappen.
grondslag: Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1986, 96) art.30, vijfde lid
product: jaarverslag
periode: 1986-1990

211

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van een Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting.
grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art.13
product: Organisatiebesluit Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1990, 251)
periode: 1990-?
opmerking: De inspectie is toegevoegd aan het CBA.

212

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het regelen van de taak en de organisatorische positie van de Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting bij de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.
grondslag: Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art. 13 (b.w. Stb. 1996, 619)
product: Organisatiebesluit Inspectie van de beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1990, 251)
periode: 1991-1996

3.6 Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

3.6.1 Inleiding

Niet altijd kan een bedrijf mensen in vaste dienst nemen. Sommige bedrijfstakken zijn daarvoor te conjunctuurgevoelig: de seizoenarbeid in de landbouw is een voorbeeld. Om een flexibel personeelsbeleid te voeren, kunnen ze tijdelijke arbeidskrachten inlenen bij uitzendbureaus, uitleenbedrijven, arbeidspools en koppelbazen. Deze commerciële instellingen stellen arbeidskrachten tegen een bepaalde vergoeding ter beschikking. In Nederland is deze bedrijfsmatige terbeschikkingstelling van arbeidskrachten ontstaan na de Tweede Wereldoorlog, toen het door een aanhoudende economische groei voor werkgevers steeds moeilijker werd om voldoende arbeidskrachten te vinden, en de vraag naar tijdelijke arbeidskrachten alsmaar toenam.

Het Rijk probeerde weliswaar zoveel mogelijk mensen bij de arbeidsmarkt te betrekken, maar de openbare arbeidsbemiddeling kon niet altijd aan de snel stijgende vraag voldoen. Al in de jaren vijftig waren de organen voor openbare arbeidsbemiddeling voorbijgestreefd door de uitzendbureaus, en in de periode daarna zou er sprake zijn van een grote activiteit van uitleenbedrijven, koppelbazen en uitzendbureaus.

De in de vorige alinea gemaakte vergelijking tussen de openbare arbeidsbemiddeling en de terbeschikkingstelling van arbeidskrachten is overigens in zekere zin misleidend, want deze twee vormen van arbeidsvoorziening zijn niet helemaal vergelijkbaar. *Arbeidsbemiddeling* is -althans in de zin van de Arbeidsbemiddelingswet 1930- niets anders dan het helpen bij het zoeken naar arbeidskrachten en/of werkgelegenheid; de bemiddelaar trekt zich dan ook terug op het moment dat de werkgever en werknemer elkaar hebben gevonden. Bij de *terbeschikkingstelling* krijgt de uitgeleende werknemer geen arbeidsovereenkomst met de opdrachtgever, maar zijn er wel twee andere contracten, namelijk enerzijds dat tussen werknemer en uitlener, en anderzijds dat tussen de opdrachtgever en de uitlener.

Er wordt vaak onderscheid gemaakt tussen twee vormen waarin arbeidskrachten ter beschikking kunnen worden gesteld. Er is sprake van *uitlening* (of -iets chiquer uitgedrukt- *detachering*) als de werknemer zijn werkzaamheden verricht op basis van een arbeidsovereenkomst met de uitlener; ook gedurende de periode waarin hij arbeid verricht voor de inlener, blijft die arbeidsovereenkomst in stand. Bij *uitzending* is de uitzendkracht niet continu in dienst van de uitzendorganisatie: een inschrijving door een werkzoekende schept (nog) geen verplichting over en weer. Pas wanneer de uitzendkracht een tijdelijke baan heeft aanvaard, ontstaat er tussen uitzendkracht en uitzendbureau een arbeidsverhouding.

In de jaren vijftig rezen -zowel bij de volksvertegenwoordiging als bij het bedrijfsleven- bezwaren tegen de niet zelden malafide praktijken van de koppelbazen ("ronselaars"): laatstgenoemden zouden het niet te nauw nemen met loonbepalingen, sociale verzekeringswetten, arbeid- en rusttijden en veiligheid. De Arbeidsbemiddelingswet bood weinig soelaas, aangezien die zich richtte op bemiddeling en niet op terbeschikkingstelling. Met de bestaande regelgeving waren de uitwassen dus moeilijk te beteugelen. Omdat uitlening van arbeidskrachten inmiddels een belangrijke plaats in het maatschappelijke leven was gaan innemen, rees de vraag of deze materie bij wet geregeld moest worden. In 1958 besloot staatssecretaris Van Rhijn om advies te vragen van de Sociaal Economische Raad.

Toen het SER-advies werd uitgebracht, waren op enkele terreinen al maatregelen getroffen om de terbeschikkingstelling van arbeidskrachten in goede banen te leiden. Ten eerste waren de ondernemingen die actief waren op het gebied van "bezorgen en uitlenen van arbeidskrachten" voor de uitvoering van verschillende sociale verzekeringswetten ingedeeld bij de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging. Hiermee was het opsporen van fraude bij en het toezicht op die ondernemingen vereenvoudigd, en was het innen van premies van sociale verzekeringen gereguleerd. In de Coördinatiewet sociale verzekeringen (Stb. 1960, 145) werd de aansprakelijkheid voor de betaling van sociale premies gelegd bij de inlener, die hierdoor werd ontmoedigd gebruik te maken van een malafide koppelbaas. Voorts was in 1962 de Loonregeling met

betrekking tot het uitlenen van arbeidskrachten van het College van rijksbemiddelaars tot stand gekomen,⁷ waarin was bepaald dat de loonbepalingen die op de uitgeleende arbeidskrachten van toepassing waren dezelfde moesten zijn als die waar zij feitelijk werkten. Tot slot had het departement van Economische Zaken voor eventuele subsidieverstreking de voorwaarde gesteld dat het gesubsidieerde bedrijf gebruik maakte van bonafide terbeschikkingstelling.

Als reactie op deze ontwikkelingen organiseerde de uitzendbranche zich in 1961 in de Algemene Bond van Uitzendbureaus (ABU), die zich naast de belangenbehartiging van haar leden bezighield met georganiseerd overleg met de overheid; vijf jaar later werd ze door de minister van Sociale Zaken erkend als het lichaam dat de werkgevers in de branche representeerde, en werd de bond toegelaten tot het bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging.

De genoemde maatregelen tegen de malafide uitleen- en uitzendbedrijven sorteerden niet het gewenste resultaat. In 1963 vonden enkele stakingen en betogingen plaats, waarbij de voortbestaande wantoestanden een van de grieven vormden. Om de koppelbazen effectiever aan te pakken, werd de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (1965) van kracht. Deze bevatte twee instrumenten waarmee de overheid zou proberen de branche te reguleren: (a) een vergunningstelsel en (b) een meldingsplicht (melding maken aan de minister van Sociale Zaken). Voortaan moest men zich melden bij de minister, die dan een vergunning verleende.

Het zou tot 1970 duren eer dit vergunningstelsel een feit was. In dat jaar werd nog een volgende stap gezet: minister Roolvink verbood het uitlenen van arbeidskrachten zonder vergunning, daartoe aangespoord door een positief advies van de Stichting van de Arbeid. Dit algemene verbod betrof zowel uitleenbedrijven als uitzendbureaus. Rond deze tijd telde het ministerie 300 à 400 koppelbazen en meer dan 1000 uitzendbureaus voor typistes.⁸ De voorwaarden voor het verkrijgen van een vergunning waren streng, met name op de beperkte uitzendtermijn.

In de zeventiger jaren was het overheidsbeleid er vooral op gericht het aantal vergunningen, en daarmee het aantal uitzendbureaus, te beperken; zo hoopte men te voorkomen dat bedrijven vast werk zouden omzetten in tijdelijk werk. Hoewel de wet de mogelijkheid openhield vrijstellingen te verlenen, heeft nog geen minister daarvan gebruik gemaakt. De invoering van het vergunningstelsel heeft ervoor gezorgd dat uitlening sterk terugliep.

De arbeidsverhouding tussen uitzendonderneming en uitzendkracht wordt sedert 1972 geregeld in een collectieve arbeidsovereenkomst voor uitzendkrachten. De uitzendkracht verkreeg hierdoor een grotere rechtszekerheid. In de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) is de vergunningsvereiste voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten komen te vervallen. In de memorie van toelichting op deze wet wordt aangegeven dat afschaffing van de vergunningvereiste voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten niet leidt tot afname van het beschermingsniveau van de flexibele arbeidskracht. Het vergunningstelsel voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten had niet in eerste instantie de bescherming van de uitzendkracht als doel. Om de flexibele arbeidskracht te beschermen is in de wet voorzien door onderzoeken te verrichten op het terrein van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten. Door middel van deze bevoegdheid worden onderzoeksgegevens ter beschikking gesteld aan onder meer de arbeidskracht, waardoor deze een sterkere positie krijgt in civiele procedures.

Een bijzonder voordeel van het aannemen van werkkrachten via uitzendbureaus is dat deze eenvoudiger kunnen inspelen op de eventuele behoeften van een bedrijf om mensen onder afwijkende voorwaarden (part-time, tijdelijk, afwijkende uren) aan te nemen; ook van de kant van de werkzoekenden kan hieraan behoefte zijn. Het Gewestelijk Arbeidsbureau te Rotterdam nam deze formule in 1971 over en richtte een speciale afdeling voor part-time bemiddeling op. Dit voorbeeld werd door andere arbeidsbureaus gevolgd, en in 1977 werd onder meer als gevolg van deze ontwikkeling de Stichting Uitzendbureau Arbeidsvoorziening (START) opgericht. Per 21 januari 1978 zijn alle aan arbeidsbureaus gelieerde uitzendstichtingen verenigd

---

⁷ Loonregeling met betrekking tot het uitlenen van arbeidskrachten (Stcrt. 1962, 108). Zie handeling nr.69 uit PIVOT-rapport nr.47 van A. Ettehoven en A.T. Spijksma, *Het verdiende loon. Een institutioneel onderzoek op het terrein van inkomens- en arbeidsvoorwaardenbeleid over de periode 1940-1994*, 1997 Den Haag.

⁸ Uitlening vond in 1965 vooral plaats in de scheepsbouw en de bouwnijverheid, terwijl uitzending zich vooral richtte op kantoorwerkzaamheden.

in START.

Dit door de overheid opgezette non-profit uitzendbureau heeft als doel de langdurig en moeilijk plaatsbare werkzoekenden door tijdelijk werk aan een vaste baan te helpen. De relatie tussen START en het Gewestelijk Arbeidsbureau is nauw: voorwaarde om via START uitzendwerk te doen is dat men bij het arbeidsbureau staat ingeschreven.

Met de invoering van de Arbeidsvoorzieningswet 1990 werden de bevoegdheden van het ministerie van Sociale Zaken overgedragen aan het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening. Door het CBA werden ten aanzien van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten twee regelingen vastgesteld, te weten: de Regeling aanvraag vergunning voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stcrt. 1991, 18) en de Vrijstellingsregeling voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stcrt. 1991, 18).

Zoals in hoofdstuk 3.4 reeds is vermeld is in 1998 de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs in werking getreden.

In dit hoofdstuk zijn alleen de handelingen uit deze wet opgenomen die betrekking hebben op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten. Voor de handelingen betreffende het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van het bepaalde of krachtens deze wet, alsmede het informeren van de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten van de wet, wordt korthalshalve verwezen naar hoofdstuk 3.4.

3.6.2 Handelingen

213

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid met betrekking tot het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

214

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de terbeschikkingstelling van arbeidskrachten.

grondslag: -

product: - Loonregeling met betrekking tot het uitlenen van arbeidskrachten (Stcrt. 1962, 108) art.1 onder b

- Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379)

- Koninklijk besluit van 10 september 1970 (Stb. 1970, 410)

periode: 1940-

215

actor: het College van rijksbemiddelaars

handeling: Het (in uitzonderlijke gevallen) vaststellen welke werkgevers worden beschouwd als ter beschikking stellers van arbeidskrachten.

grondslag: Loonregeling met betrekking tot het uitlenen van arbeidskrachten (Stcrt. 1962, 108) art.1 onder b

product: beschikkingen

periode: 1962-1970

216

actor: de directie Bijzondere Vraagstukken
de Loontechnische dienst

handeling: Het behandelen van bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

grondslag: Wet beroep administratieve beschikkingen (Stb. 1963, 268) art. 7, tweede lid; Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284), art 7 (b.w. Stb. 1994, 1)

periode: 1963-1990

217

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het (bij algemene maatregel van bestuur) treffen van nadere regelingen en stellen van regels op het terrein van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art.2, eerste en tweede lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: - Koninklijk besluit van 10 september 1970 (Stb. 1970, 410)
- beschikking tijdelijke vergunningen Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Strct. 1970, 179)
- besluit vaststelling model aanvraagformulier vergunning (Strct. 1970, 195)

periode: 1965-1990

218

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verlenen van vrijstellingen van het verbod om arbeidskrachten ter beschikking te stellen of het melden van het inlenen van arbeidskrachten.

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art.3, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: beschikkingen/vrijstellingen

periode: 1965-1990

219

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de gegevens en bewijsstukken die moeten worden verstrekt bij het verlenen van een vergunning om arbeidskrachten ter beschikking te stellen.

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art.4 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: ministeriële regelingen

periode: 1965-1990

220

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het beslissen op vergunningaanvragen tot het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art.4, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122); Koninklijk besluit van 10 september 1970 (Stb. 1970, 410) art.1

product: beschikkingen/vergunningen

periode: 1965-1990

opmerking: De minister werd in zijn beslissing over de vergunningverlening geadviseerd door de Commissie Vergunningen Uitleenbedrijven van de Raad voor de Arbeidsmarkt. De commissie kreeg haar informatie uit de aanvragen zelf en van de Gewestelijke Arbeidsbureaus en de Loontechnische Dienst.

221

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art. 8, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art. 122)

product: besluit aanwijzing ambtenaren (Strct. 1970, 195)

periode: 1965-1990

222

actor: de Loontechnische Dienst

handeling: Het houden van toezicht op de naleving van de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten 1965.

grondslag: Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379) art.8 (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)

product: rapporten

periode: 1965-1990

223

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het formuleren van het controlebeleid op de naleving van de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten 1965

grondslag: --

product: nota's, verslagen e.d.

periode: 1965-1990

224

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verlenen van toestemming aan vergunninghouders om de termijn van terbeschikkingstelling te verlengen.

bron: (jaarlijkse) voorwaarden en voorschriften

product: beschikkingen/toestemmingen

periode: 1970-1990

225

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verzamelen van staten, toegezonden door vergunninghouders, met gegevens van de werkzaamheden.

bron: (jaarlijkse) voorwaarden en voorschriften

product: (maandelijkse) staten

periode: 1970-1990

226

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau

handeling: Het doorverwijzen van werkzoekenden naar de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start)

grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 2, lid 2

product: brieven

periode: 1977-1990

227

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van algemene aanwijzingen aan de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening voor het uitoefenen van de taak van deze Stichting

grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 4

product: algemene aanwijzingen

periode: 1977-1990

opmerking: de Commissie van Bijstand en Advies wordt gehoord

228

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het benoemen, ontslaan of schorsen van de bestuursleden van de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start)

grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 6
product: beschikkingen
periode: 1977-1990

229

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het schorsen of vernietigen van besluiten van het bestuur van de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start)
grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 13, lid 1
product: besluit
periode: 1977-1990

230

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen op bezwaarschriften van het bestuur van de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start)
grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 13, lid 2
product: beschikking
periode: 1977-1990
opmerking: de Commissie van Bijstand en Advies wordt gehoord

231

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van een besluit tot wijziging van de statuten van de Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start)
grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 19, lid 2
product: beschikking
periode: 1977-1990
opmerking: de Commissie van Bijstand en Advies wordt gehoord.

232

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van besluiten van het bestuur tot ontbinding van de Stichting en het aanwijzen van een of meer vereffenaars
grondslag: akte, houdende de statuten van de Stichting; Stichting uitzendbureau arbeidsvoorziening (Start), gevestigd te Rijswijk, d.d. 19 december 1977, art. 20, lid 3
product: besluit
periode: 1977-1990
opmerking: de Commissie van Bijstand en Advies wordt gehoord.

233

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.
grondslag: Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284) art.14
product: Besluit Instelling Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Strct. 1985, 237)
periode: 1975

234

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het benoemen van de voorzitter, secretaris en leden van de Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.
grondslag: Besluit Instelling Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Strct. 1985, 237), art. II
product: benoemingsbeschikkingen
periode: 1985

235

actor: de Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten
handeling: Het adviseren met betrekking tot de op het bezwaarschrift te nemen beslissing
grondslag: Besluit Instelling Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Strct. 1985, 237), art. I onder a en c
product: adviezen
periode: 1985-1990

236

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels die door de vergunninghouder in acht moeten worden genomen.
grondslag: Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402) art.94, eerste lid
product: Regeling voor terbeschikking stellen van arbeidskrachten (Strct. 1990, 245)
periode: 1990-1991
opmerking: De minister heeft deze regels vastgesteld. Ingevolge de Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art.7, vijfde lid gelden deze regels als vastgesteld door het CBA vanaf 1 januari 1991.

237

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van regels voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten voor een of meer bepaalde sectoren van het bedrijfsleven of segmenten van de arbeidsmarkt.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 12, lid 1
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1998-

238

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepalen dat het ter beschikking stellen van arbeidskrachten in een of meer bepaalde sectoren van het bedrijfsleven of segmenten van de arbeidsmarkt slechts is toegestaan met een vergunning.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 12, lid 2
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1998-
opmerking: Een vergunning van de minister van Sociale Zaken is nodig ter bescherming van het belang van de goede verhouding op de arbeidsmarkt of van de betrokken arbeidskrachten.

239

actor: de directeur centraal kantoor van de Arbeidsinspectie/de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het toezicht houden op de toepassing van de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs.
grondslag: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306) art. 15
product: rapportages, processen-verbaal
periode: 1998-
opmerking: De ambtenaren van de Arbeidsinspectie worden aan gewezen door de minister van Sociale Zaken (zie handeling 171)

3.7 Mobiliteitsbevordering: geografisch

Met de term "arbeidsmobiliteit" kunnen twee zaken worden bedoeld. Enerzijds is er de beroeps- of functionele mobiliteit, m.a.w. dat een arbeidskracht werk aanneemt in een andere functie. Deze vorm van arbeidsmobiliteit zal het onderwerp van het volgende hoofdstuk zijn. Dit hoofdstuk behandelt de geografische mobiliteit, d.w.z. dat een arbeidskracht zijn beroep elders gaat uitoefenen en is onderverdeeld in twee paragrafen, te weten binnenland en buitenland.

3.7.1 Binnenland

3.7.1.1 Inleiding

De arbeidsmarkt kent regionale variaties. Sinds mensenheugenis zijn er gebieden geweest waarin veel mensen geen werk hadden, terwijl elders tekort aan arbeidskrachten bestond. Steeds hebben regeringen geprobeerd deze fricties op te heffen door middel van binnenlandse migratie: zo is de Rotterdamse Nieuwe Waterweg in de negentiende eeuw gegraven door arbeiders uit Drenthe - de werklozen werden dus naar het werk toegebracht. Deze binnenlandse migratie van werkzoekenden was de verantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken; in de praktijk was het de directeur-generaal van het Rijksarbidsbureau die eventueel een vergoeding in de verplaatsingskosten toekende.

In de jaren vijftig moest deze zijn beleid regelmatig verdedigen in de Tweede Kamer. Sommige kamerleden meenden dat aan het binnenlandse migratiebeleid twee nadelen kleefden, namelijk dat plattelandsgemeenten werden beroofd van potentiële werknemers, en dat migranten moeizaam aardden in hun nieuwe omgeving (en wellicht zouden vervallen tot crimineel gedrag, zoals met de arbeiders aan de Nieuwe Waterweg inderdaad het geval was geweest). Onder het motto "breng de fabrieken naar de arbeiders in plaats van de arbeiders naar de fabrieken" pleitte de Kamer daarom voor industrialisering van de door structurele werkloosheid getroffen gebieden in ons land.

Het werk werd dus naar de werklozen verplaatst, bijvoorbeeld door een overheidsdienst te verhuizen naar een gebied met een hoge werkloosheid: de vestiging van de Centrale Archiefsselectiedienst in Winschoten en het hoofdkantoor van de PTT in Groningen zijn voorbeelden. De bevordering van de vestiging van bedrijven in gebieden met arbeidsoverschotten maakt deel uit van het takenpakket van de minister van Economische Zaken (de regionale industrialisatiepolitiek).

Ook andere departementen zijn betrokken bij de mobiliteitsbevordering. Zo is het wel eens voorgekomen dat woningnood een flessenhals vormde voor een efficiënte verdeling van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt; de minister van Sociale Zaken onderhandelde dan met de collega die verantwoordelijk was voor volkshuisvesting om zo woningen te reserveren voor migranten uit overschotgebieden.

Bij het voorbereiden en in geval van aanpassingsmoeilijkheden begeleiden van de migranten in hun nieuwe omgeving, was een rol weggelegd voor de minister van Maatschappelijk Werk, die subsidies verstrekke aan maatschappelijke instellingen. In geval van jeugdigen werd scherp gelet op aanpassingsproblemen. De plaatsing en subsidiëring in de jeugdmigratieregeling werd verzorgd door de minister van Sociale Zaken, terwijl maatschappelijke organisaties subsidies ontvingen van de minister van Maatschappelijk Werk.

Sinds juni 1954 werden verschillende subsidieregelingen van kracht (ongepubliceerd). In de eerste plaats was er een Rijkssubsidie in de verplaatsingskosten voor werklozen voor wie in het eigen gebied geen passend werk was. De Rijksbijdrage in de vestigingskosten begunstigde de werknemers van bedrijven die vanuit de Randstad naar een van de aangewezen kernen voor industriestimulering werden verplaatst. De Jeugdmigratieregeling (augustus 1954) beoogde de werkaanvaarding van jeugdigen buiten het eigen woongebied te vergemakkelijken; ze liep af op 1 september 1973.

In 1971 werd de eerste van de drie genoemde regelingen vervangen door een nieuwe Migratieregeling werknemers (Stcrt. 1971, 87), die eveneens ten doel had het werkzoekende kostwinners van buiten de Randstad te vergemakkelijken om werk te aanvaarden in de grote steden. De toepassing ervan werd

gedelegeerd naar de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus.

Twee jaar later werd de Migratieregeling Noorden Des Lands (Stcrt. 1973, 62) van kracht. Deze beoogde het voor werknemers uit de Randstad aantrekkelijker te maken om met hun bedrijf mee te verhuizen naar of op eigen initiatief werk te aanvaarden in het noorden van het land.

In 1977 werden deze twee regelingen samengevoegd tot de Bijdrageregeling verplaatsingskosten 1977. Deze viel uiteen in een individueel en een collectief deel. Voor individuele werklozen werd de mogelijkheid geschapen een tegemoetkoming te ontvangen in de verplaatsingskosten als ze werk zouden aannemen op een afstand die eigenlijk niet geschikt was in verband met de reisduur. Net als voordien besliste de directeur van het arbeidsbureau over hun verzoeken. Het collectieve onderdeel van deze regeling behelsde financiële tegemoetkomingen aan werknemers die mee verhuisden als hun bedrijf zich elders vestigde. Daarover besliste het directoraat-generaal arbeidsvoorziening.

Anno 1986 bleek de Bijdrageregeling verplaatsingskosten 1977 in deze vorm niet geheel meer te voldoen aan haar doelstellingen. Met name was het aantal toepassingen met betrekking tot individuele werklozen en met werkloosheid bedreigden zo gering, dat het niet zinvol werd geacht daarvoor een afzonderlijke regeling in stand te houden. Handhaving van het collectieve gedeelte van de Bijdrageregeling was gewenst op grond van de aanhoudende en prioritaire aandacht van het Kabinet voor de versterking van de sociaal-economische structuur in gebieden, genoemd in de Nota Regionaal Sociaal Economische beleid 1986-1990.

Op grond van het voorgaande is besloten de Bijdrageregeling in te trekken en te vervangen door de Maatregel ter Ondersteuning van een gerichte Verplaatsing van bedrijven. Aangezien in die tijd in het regeerakkoord afspraken waren gemaakt over het verminderen van het regionaal sociaal-economisch beleid heeft de nieuwe maatregel een tijdelijk karakter. De maatregel was tot 1 januari 1989 van kracht. In het derde kwartaal is de maatregel geëvalueerd, waarbij het onderzoek zich uitstrekt over de periode januari 1987 tot en met mei 1989. Uit de evaluatie en de op centraal niveau reeds bekende beleids- en financiële gegevens is gebleken dat de regeling zeer beperkt is toegepast. De doelstelling van de maatregel was dan ook nauwelijks gerealiseerd. Inmiddels was het regionaal sociaal-economisch beleid enigszins aangepast, met dien verstande dat het uitgangspunt van herverdeling (spreiden van de werkgelegenheid) was omgekeerd voor het stimuleren van de eigen regio.

Tenslotte moet worden gewezen op het Europees Sociaal Fonds. Onder bepaalde omstandigheden en voorwaarden verstrekten dit uitkeringen om de verplaatsing en de inpassing van migrerende werknemers (en hun gezinnen) te vergemakkelijken (zie paragraaf 3.2.2 Europees Sociaal Fonds).

3.7.1.2 Handelingen

240

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het arbeidsmobiliteitsbeleid

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

241

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de arbeidsmobiliteit.

grondslag: -

product: - Rijkssubsidie in de verplaatsingskosten voor werklozen (juni 1954)

- Rijksubsidie in de vestigingskosten (juni 1954)

- Subsidiereregeling Jeugdmigratie (augustus 1954)

- Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87)

- Migratieregeling Noorden Des Lands (Stcrt. 1973, 62)

- Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128)

periode: - Maatregel ter Ondersteuning van een gerichte Verplaatsing van bedrijven(Stcrt. 1987, 3)
1940-

242

actor: het Rijksarbidsbureau (1945-1954); het Gewestelijk Arbidsbureau (1954-1990)
handeling: Het toekennen van vergoedingen voor verplaatsingskosten voor werkloze werknemers.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.5, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122); Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87) art.7; Migratieregeling Noorden Des Lands (Stcrt. 1973, 62) art.1; Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128) art.3 onder b, art.6 derde lid; Maatregel ter Ondersteuning van een gericht Verplaatsing van bedrijven(Stcrt. 1987, 3) art.5, art.6
product: beschikking
periode: 1944-1989

243

actor: de Commissie van advies bij de directeur van het Gewestelijk Arbidsbureau
handeling: Het adviseren van de directeur inzake de toekenning van vergoedingen voor verplaatsingskosten aan werkloze werknemers.
grondslag: Koninklijk besluit 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51); Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87) art.2 (b.w. Stcrt. 1977, 128)
product: adviezen
periode: 1944-1977

244

actor: de hoofdinspecteur-directeur voor de Arbidsvoorziening
handeling: Het beslissen in twijfelgevallen inzake de toekenning van vergoedingen voor verplaatsingskosten aan werkloze werknemers.
grondslag: Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87) art.7; Migratieregeling Noorden Des Lands (Stcrt. 1973, 62) art.9 (b.w. Stcrt. 1977, 128)
product: beschikkingen
periode: 1971-1977

245

actor: het Gewestelijk Arbidsbureau
handeling: Het uitbrengen van een periodiek verslag over de toepassing van de Migratieregeling 1971.
grondslag: Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87) art.8 (b.w. Stcrt. 1977, 128)
product: verslagen
periode: 1971-1977

246

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beoordelen van verzoeken om verplaatsingskosten voor werknemers van bedrijven die zich elders vestigen.
grondslag: Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128) art.9 en art.11 (b.w. Stcrt. 1987, 3)
product: beschikkingen
periode: 1977-1987

247

actor: de minister van Economische Zaken
actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken over verzoeken om verplaatsingskosten voor werknemers van bedrijven die zich elders vestigen.
grondslag: Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128) art.11 (b.w. Stcrt. 1987, 3)
product: adviezen
periode: 1977-1987

248

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van nadere richtlijnen aan de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus over de uitvoering van de subsidieregelingen voor verplaatsingskosten.

grondslag: Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128) art.13; Maatregel ter Ondersteuning van een gericht Verplaatsing van bedrijven (Stcrt. 1987, 3) art.10

product: richtlijnen

periode: 1977-1989

3.7.2 Buitenland

3.7.2.1 Inleiding

Een speciale manier om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt met elkaar in overeenstemming te brengen is emigratie: het overschot aan arbeidskrachten wordt hiermee in wezen verplaatst naar buiten de nationale arbeidsmarkt. Het gaat dus om een bijzondere vorm van geografische mobiliteit.

Gegeven de aard van het instrument is het begrijpelijk dat regelgeving op dit gebied vooral is uitgevaardigd in tijden van grote werkloosheid. De Landverhuizingswet dateert dan ook uit de crisisjaren (Stb. 1936, 804). Deze wet regelde niet slechts de doortocht en vervoer, maar ook andere, niet het minst voor landverhuizers uit Nederland gewichtige belangen, betreffende voorlichting en propaganda, werving en arbeidsbemiddeling, gezondheid en veiligheid. Er werden verschillende vergunningstelsels geïntroduceerd: om informatie te mogen verstrekken over emigratie, om (buiten de organen der openbare arbeidsbemiddeling om) werknemers voor betrekkingen in het buitenland te werven, om emigranten te vervoeren, om buitengewone overeenkomsten met emigranten aan te gaan. Ook nam de overheid de taak over die de Stichting landverhuizing Nederland voordien had uitgevoerd, namelijk het onderhandelen met buitenlandse overheden.

Ten tijde van de totstandkoming van de Landverhuizingswet werd er door de overheid weinig rechtstreekse aandacht aan de emigratie besteed. Zij verschafte subsidie aan een particuliere organisatie, de Stichting Landverhuizing Nederland, welke mede daardoor in staat was in brede kring bekendheid te geven aan mogelijkheden van de emigratie. Na 1945 ontwikkelde zich de denkbeelden in een andere richting. Behalve het gevaar van een op den duur onvoldoende werkgelegenheid werd ook de dreiging onderkend van een tekort aan ruimte - in allerlei opzichten - voor de sterk groeiende bevolking. De regering besloot derhalve om de emigratie rechtstreeks te stimuleren en de voorwaarden voor het welslagen daarvan te scheppen of indirect te vergroten.

Het Rijk stimuleerde dit door het verlenen van subsidies aan emigranten (voor het eerst in 1948) en aan de Stichting landverhuizing Nederland. Het Rijksarbidsbureau verrichte een taak als "aanmeldingskantoor" voor emigranten en verschafte in het algemeen voorlichting inzake emigratie.

Belangrijk was ook de ontwikkeling van de particuliere bemoeienis met de emigratie. Behalve op het gebied van de individuele voorlichting en de voorbereiding van de emigranten konden deze particuliere organisaties een belangrijke taak vervullen bij de bevordering van een goede plaatsing van tal van emigranten en meer in het algemeen bij de nazorg, waaraan de emigranten behoefte hebben tijdens hun aanpassingsperiode.

Door deze na-oorlogse evolutie van de particuliere en openbare zorg voor de emigratie en voor de emigranten ontstond behoefte aan een wettelijke regeling terzake.

In 1949 stelde de minister van Sociale Zaken een commissie in om hem te adviseren inzake de landbouwemigratie en de daarvoor benodigde organisatie (Commissie Landbouw Emigratie). Het belangrijkste vraagstuk van deze commissie was de vaststelling van de taak voor de overheid en voor de maatschappelijke organisaties en het aangeven van de juiste vorm van samenwerking tussen deze. Haar verslag verscheen in 1950.

Bij KB van 11 december 1950 no. 24, werd vervolgens de functie van Commissaris voor de Emigratie ingesteld. De Commissaris voor de Emigratie bereidde ondermeer het emigratiebeleid voor. Hij bereidde daarnaast de internationale overeenkomsten met emigratielanden voor. Hij onderrichtte emigratiemogelijkheden in de diverse mogelijke bestemmingslanden en onderhield contacten met betrokken

landen over bijvoorbeeld de aantallen emigranten, de algemene voorwaarden voor toelating en de status van de Nederlandse emigranten.

Op 27 juli 1951 werd het ontwerp-“Wet op de organen voor de emigratie” ingediend, waarmee onder meer de Raad voor de Emigratie, het Emigratiebestuur en de Emigratiedienst werden ingesteld.

Laatstgenoemde dienst was het centrale administratieve en uitvoerende orgaan voor de landverhuizing. Ze overlegde met andere landen, overzag de (door het Emigratiebestuur erkende) emigratie-aanmeldingskantoren, voerde subsidieregelingen ten behoeve van emigranten uit en verstreekte informatie.

Bij de emigratie in haar na-oorlogse vorm zijn tienduizenden Nederlanders betrokken. Daarom was hier een taak voor de overheid weggelegd. Zij diende ervoor te waken, dat de wegen, waarlangs de migratoire beweging zich voltrekt, betrouwbaar waren. Om de migratiestroom in zo goed mogelijke banen te leiden en de samenwerking tussen de voor de uitvoering verantwoordelijke organen in Nederland en het ontvangende op meest doeltreffende wijze te bevorderen leidden er toe dat verschillende migratieovereenkomsten werden gesloten.

De aspirant-emigranten werden voorgelicht door de openbare en niet-openbare bemiddelingsorganen. Zij kregen informatie over over zaken die verband houden met het vertrek en kregen bijslag en vertrekbescheiden. Als openbaar bemiddelingsorgaan fungeerde het Rijksarbeidsbureau c.q. het gewestelijk arbeidsbureau.

Als aspirant-emigranten wilde emigreren werd een emigrantendossier aangelegd. Deze dossiers werden daarna door de bemiddelingsorganen naar de Nederlandse Emigratiedienst gestuurd waar de aanvraag verder werd behandeld.

De emigratie-attaché in het betreffende bestemmingsland speelde eveneens een belangrijke rol. Met name onderzocht hij de attaché de mogelijkheden tot vestiging van Nederlanders in zijn ambtsgebied. Daarnaast onderhield hij werkcontacten inzake emigratieaangelegenheden met de overheids- en andere instellingen in zijn ambtsgebied. Vervolgens diende hij de belangen van de Nederlandse emigranten.

Voor de handelingen van de emigratie-attaché wordt verwezen naar het RIO Gedane Buitenlandse Zaken.

In december 1951 werd in Brussel een Intergouvernementeel Comité tot bevordering van de emigratie uit Europese landen naar overzeese bestemmingen opgericht. Van dit Comité werden lid de Verenigde Naties van Noord-Amerika en de belangrijkste emigratielanden, waaronder Nederland. Het Comité verleende – op verzoek van en in overleg met betrokken regeringen – diensten o.a. op het gebied van voorlichting, vakscholing en taalonderricht.

Omstreeks 1960 had de voorspoedige economische ontwikkeling een situatie doen ontstaan, waarin de tot dan aan de emigratie toegekende plaats minder vanzelfsprekend was geworden.

Op grond hiervan oordeelde de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid het raadzaam een heroriëntatie in de ruimste zin te doen plaatsvinden.

De Raad voor de Emigratie werd verzocht advies uit te brengen over het in de toekomst te voeren emigratiebeleid, alsmede over een eventuele herziening van de Landverhuizingswet 1936.

De Raad adviseerde in 1961 tot bestendinging van een positief emigratiebeleid, de intrekking van de Landverhuizingswet 1936, nadat enkele bepalingen daaruit in de Wet op de organen voor de Emigratie zouden zijn opgenomen.

Later adviseerde de Raad de taak van de Raad voor de Emigratie over te laten nemen door een vaste commissie van de SER overeenkomstig het bepaalde in art. 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie (zie voor handelingen van de Sociaal Economische Raad het rapport institutioneel onderzoek naar het handelen van de SER, adviesorgaan van de regering en toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie 1950-1997 (PIVOT-rapport nummer 58)).

In de Emigratiewet 1967 zijn de adviezen van de Raad voor Emigratie verwerkt.

Bij deze wet is ook een verandering gebracht in het meer direct bij de beleidsvorming betrokken overleg- en adviesorgaan, het Emigratiebestuur, in zoverre dat de figuur van Commissaris voor de Emigratie is komen te vervallen. De Voorzitter van het Emigratiebestuur zal worden benoemd door de Kroon, al dan niet uit het midden van het Bestuur.

Daarnaast is het onderscheid tussen emigratie naar landen binnen Europa en die naar landen buiten Europa

in de nieuwe Emigratiewet komen te vervallen.

Een nieuw element in Emigratiewet van 1967 was de grondslag die in artikel 28 werd gegeven voor de financiële hulp aan emigranten. Onder vigeur van de Wet op de organen voor de emigratie werd reeds door het Rijk geldelijke steun verleent aan emigranten.

Sinds het begin van de vijftiger jaren werd van overheidswege aan emigranten een financiële bijdrage in de emigratiekosten verleend. Deze subsidieverlening is sinds 1956 gebaseerd op de Emigratie-bijslagregeling (str. 1956. nr. 51). In deze bijslagregeling was opgenomen dat iedere emigrant recht had op financiële hulp bij emigratie, ook wanneer de hulp, gelet op de vermogenspositie van betrokkene, in het geheel niet noodzakelijk was. In de vijftiger jaren kwamen deze gevallen niet voor, in de zeventiger jaren kwamen zij echter wel voor. In de Emigratie-bijslagregeling 1982 is dit rechtgetrokken. De Emigratie-bijslagregeling hield in dat de bepalingen van de Emigratie-bijslagregeling uit 1956 opnieuw werden vastgesteld als algemene maatregel van bestuur, met invoering van een vermogenscriterium.

Daarnaast zijn in de Emigratie-bijslagregeling 1982 volstaan met aanpassing van slechts die bepalingen die duidelijk verouderd zijn. Hierbij wordt opgemerkt dat in art. 2, vijfde lid, een juridische basis is gelegd voor een afzonderlijke subsidieregeling ten behoeve van remigratie naar Suriname.

Over de remigratie wordt in het kader van het beleidsterrein arbeidsvoorziening het volgende opgemerkt. Het remigratiebeleid en de toepassing van de Basisremigratiesubsieregeling 1985 alsmede van de Remigratieregeling 1985 waren opgedragen aan de Minister van Sociale Zaken. Het kabinet heeft besloten om de verantwoordelijkheid voor het remigratiebeleid en voor de bestaande remigratieregelingen met ingang van 1 januari 1997 op te dragen aan de Minister van Binnenlandse Zaken in zijn functie van coördinerend minister voor het minderhedenbeleid. De reden was dat het remigratiebeleid en de toepassing van de betrokken regelingen niet meer tot de (kern)taken van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kunnen worden gerekend. Voor de handelingen op het deelbeleidsterrein remigratie wordt verwezen naar het RIO Coördinatie Integratiebeleid Minderheden.

Op 27 maart 1992 heeft het kabinet, in het kader van de herbezinning op de taken van de rijksoverheid, besloten om de bemoeienis van de rijksoverheid met emigratie geheel te beëindigen. De redenen hiervoor waren dat met voortzetting van de rijksbemoeienis met emigratie geen Nederlands belang meer werd gediend en de burger geacht kon worden zonder tussenkomst van de overheid te emigreren.

Op basis van dit kabinetsbesluit werd de Emigratie-Bijslagregeling 1982 in 1993 ingetrokken en werden van rijkswege geen financiële middelen meer beschikbaar gesteld voor het verlenen van een bijdrage aan emigranten in de kosten van hun emigratie.

In 1999 is de Remigratiewet (Stb. 1999, 232) in werking getreden, waarbij de emigratiewet is ingetrokken. Met de intrekking van de Emigratiewet is ook de rechtsgrondslag voor het bij wet ingestelde Emigratiebestuur komen te vervallen.

3.7.2.2 Handelingen

249

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het formuleren van het emigratiebeleid.
bron: Rijksbegrotingen
product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties
periode: 1940-

577

actor: De Commissaris voor de Emigratie
handeling: Het mede voorbereiden van het emigratiebeleid
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 2, lid 1 (b.w. Stb. 1967,78)
product: adviezen, rapporten, nota's
periode: 1952-1967

250

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de emigratie.
grondslag: -
product: - Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279)
- Wet tot wijziging van de Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1967, 78)
- Emigratiewet (Stb. 1967, 659)
periode: 1940-

578

actor: de minister van Sociale Zaken
de Commissaris voor de Emigratie
handeling: Het voorbereiden van internationale overeenkomsten met emigratielanden
grondslag: archief Nederlandse Emigratiedienst
product: internationale overeenkomst
periode: 1952-1992

251

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van de vervoermiddelen waarop de Landverhuizingswet betrekking heeft.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.2 (b.w. Stb. 1967, 78)
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1940-1967

252

actor: de Centrale commissie van bijstand voor de arbeidsbemiddeling en de migratie
handeling: Het adviseren van de minister over emigratievraagstukken.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.4, art.5, derde lid, art.13, dertiende lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: adviezen
periode: 1940-1967
opmerking: Formeel bleef deze commissie bestaan tot 1967; in de praktijk is ze na 1940 waarschijnlijk niet meer samengekomen.

253

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen om voor te mogen lichten over emigratie.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.5, eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: vergunningen
periode: 1940-1967

254

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van de hoogte en aard van de zekerheid die een reder moet stellen om emigranten per schip te vervoeren.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.6 (b.w. Stb. 1967, 78)
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1940-1967

255

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen om werknemers (buiten de organen der openbare arbeidsbemiddeling om) te werven om in het buitenland werk aan te nemen.

grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.6, eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: vergunningen
periode: 1940-1967

256

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels voor waarschuwingen.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.6, derde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: ministeriële aanwijzingen
periode: 1940-1967
opmerking: Het gaat om teksten die potentiële emigranten ter hand gesteld moeten worden om ze te waarschuwen voor de gevaren die inherent aan landverhuizing zijn.

257

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels voor de financiële zekerheid die een werkgever moet stellen voor hij een Nederlandse werknemer in het buitenland aanneemt.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.7, tweede lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: reglementen
periode: 1940-1967

258

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het tijdelijk verbieden van het vervoer van bepaalde groepen emigranten of het vervoer naar bepaalde landen.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.12 (b.w. Stb. 1967, 78)
product: beschikking
periode: 1940-1967

259

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen om emigranten per schip te vervoeren.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.13, eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: vergunningen
periode: 1940-1967

260

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het maken van uitzonderingen op het vergunningenstelsel om emigranten per schip te vervoeren.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.13, vierde en vijfde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: besluit
periode: 1940-1967
opmerking: De vergunning werd in de regel verstrekt voor een aantal havens. Hiervan kon worden afgeweken. Andere uitzonderingen waren mogelijk voor het te leveren bewijs dat men de schepen daadwerkelijk bezat.

261

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van vergunningen voor extra overeenkomsten tussen reder of ondernemer en emigranten.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.14, eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: vergunningen
periode: 1940-1967
opmerking: Het gaat om extra betalingen (boven de vervoerskosten), verplichte contracten met werknemers

in het land van aankomst en kredietovereenkomsten.

262

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van de politiehoofden die toezicht moeten houden op de uitvoering van de Landverhuizingswet.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.15, tweede lid, art.16, derde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: regelingen
periode: 1940-1967

263

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen wat aan voorlichting dient te worden gegeven.
grondslag: Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804) art.22, eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1940-1967
opmerking: Het gaat om bepalingen in het belang van gezondheid en veiligheid.

264

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Commissie Landbouw Emigratie.
grondslag:
product: instellingsbeschikking
periode: 1949

265

actor: de Commissie Landbouw Emigratie
handeling: Het adviseren over de vaststelling van de taak voor de overheid, voor de maatschappelijke organisaties en het aangeven van de juiste vorm van samenwerking in deze.
grondslag:
product: verslag
periode: 1949-1950

266

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het voorbereiden van een Koninklijk Besluit betreffende het benoemen van een Commissaris voor de Emigratie
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.2 eerste lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: ontwerp Koninklijk besluit
periode: 1952-1967

267

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opdragen van taken en het geven van richtlijnen aan de Commissaris voor de emigratie.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.2 tweede lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: richtlijnen
periode: 1952-1967

579

actor: de Commissaris voor de Emigratie
de Nederlandse Emigratiedienst
handeling: Het onderzoeken van emigratiemogelijkheden in diverse mogelijke bestemmingslanden.
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst
product: verslagen van reizen
periode: 1952-1992

580

actor: de Minister van Sociale Zaken
handeling: Het geven van voorschriften en aanwijzingen aan de Emigratie-attaché
grondslag: Instructie voor de Emigratie-attaché (ministerieel besluit 15 april 1952, no. 939 EMC) art. III
product: voorschriften, aanwijzingen
periode: 1952

581

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het geven van voorlichting in het buitenland omtrent de Nederlandse emigratie.
grondslag: archief Nederlandse Emigratiedienst
product: brieven
periode: 1952-1992

582

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de Minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het in overleg met de regeringen van de ontvangende landen en in samenwerking met gevestigde maatschappelijke organisaties plaatsen van emigranten in een werkkring
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst/directie Emigratie
product: verslagen
periode: 1952-1992

583

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de Minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het verlenen van bemiddeling bij de huisvesting van emigranten
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst/directie Emigratie
product: brieven
periode: 1952-1992

584

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de Minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het verlenen van advies en bijstand aan emigranten
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst/directie Emigratie
product: brieven
periode: 1952-1992

585

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de Minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het beoordelen van aanvragen tot repatriëring door bemiddeling van de overheid
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst/directie Emigratie
product: brieven
periode: 1952-1992

586

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de Minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het voeren van bilateraal overleg met betrokken regeringen inzake de categorieën, aantallen en algemene voorwaarden van toelating en de status van de Nederlandse emigranten, zowel

juridisch als sociaal economisch
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst/directie Emigratie
product: verslagen
periode: 1952-1992

268

actor: de Raad voor de Emigratie
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.4, derde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: adviezen
periode: 1952-1967

269

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het ter benoeming, schorsing of ontslag voordragen van (plaatsvervangende) leden van de Raad voor de Emigratie
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 5, tweede en derde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: voordrachten
periode: 1952-1967

270

actor: de Raad voor de Emigratie
handeling: Het voordragen van de voorzitter van de Emigratieraad.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.5, vierde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: aanbevelingen
periode: 1952-1967

271

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van maatschappelijke organisaties die in de Raad voor de Emigratie vertegenwoordigd moeten zijn.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.5, vijfde lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: Besluit inzake de vertegenwoordiging van organisaties in de Raad voor de Emigratie (Stb. 1952, 424)
periode: 1952-1967

272

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het ter schorsing of ontslag voordragen van leden van de Raad voor de Emigratie die door maatschappelijke organisaties zijn aangewezen.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.5, zevende lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: schorsingsbesluiten
periode: 1952-1967

273

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van het reglement van orde van de Raad voor de Emigratie.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.8, tweede lid (b.w. Stb. 1967, 78)
product: beschikkingen
periode: 1952-1967

274

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het erkennen van aanmeldingsorganen.

grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.10, eerste lid, art.27 onder b; gewijzigd Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 6 eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikkingen
periode: 1952-1999
opmerking: Het Emigratiebestuur kan nadere voorwaarden stellen; de erkenning wordt gepubliceerd in de Staatscourant. De bedoelde aanmeldingsorganen waren de Gewestelijke Arbeidsbureaus en enkele particuliere organisaties.

275

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het stellen van regels die aanmeldingsorganen in acht moeten nemen.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.10, tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 6, tweede lid (Stb. 1999, 232)
product: reglementen
periode: 1952-1999

276

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de door het Emigratiebestuur opgestelde regels voor de aanmeldingsorganen.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.10, tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 6, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikkingen
periode: 1952-1999

277

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken omtrent voorgenomen maatregelen en andere aangelegenheden betreffende emigratie
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.11, tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 7, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: adviezen
periode: 1952-1999

587

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het verstrekken van inlichtingen en adviezen inzake emigratie aan maatschappelijke particuliere emigratie-organisaties
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 11, lid 3 (b.w. Stb. 1967,78)
product: inlichtingen, adviezen
periode: 1952-1967

278

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur inzake het opdragen van andere taken aan het Emigratiebestuur.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.11, vierde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 7, vierde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Besluit opdracht Emigratiebestuur tot het verstrekken van leningen aan Nederlandse Emigranten (Stb. 1965, 113)
periode: 1952-1999

279

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het uitbrengen van een jaarverslag aan de minister van Sociale Zaken.

grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.11, vijfde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 7, vijfde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: jaarverslagen
periode: 1952-1999

280

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het ter benoeming, schorsing of ontslag voordragen van leden van het Emigratiebestuur
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.12, tweede en vijfde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 8, tweede en zevende lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1952-1999

281

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een besluit tot toekennen van een schadeloosstelling aan de secretaris van de Raad voor de Emigratie tevens secretaris van het Emigratiebestuur
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.13, tweede lid; (b.w. Stb. 1967, 78)
product: besluit
periode: 1952-1967

282

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het instellen van commissies ter voorbereiding van de behandeling van bepaalde onderwerpen
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 14 tweede lid, Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 11, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: besluiten
periode: 1952-1999

283

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het vaststellen van de begroting van inkomsten en uitgaven
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 15 eerste lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 12 eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: begrotingen
periode: 1952-1999

284

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Financiën
handeling: Het goedkeuren van de begroting en de rekening van het Emigratiebestuur
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 15 tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 12 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1952-1999

285

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Financiën
handeling: Het voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur omtrent de begroting, het beheer van de geldmiddelen en de rekening en verantwoording van het Emigratiebestuur
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 16 eerste lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 13 eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446)
periode: 1952-1999

286

actor: de minister van Sociale zaken
de minister van Financiën
handeling: Het aanwijzen van ambtenaren waaraan de Emigratiedienst inzage van de boeken en bescheiden moet geven
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 16 tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 13 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: aanwijzing
periode: 1952-1999

287

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van besluiten inzake het vernietigen en schorsen van besluiten van het Emigratiebestuur.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.18-19; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 15 eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: besluiten
periode: 1952-1999
opmerking: De minister consulteert eerst de Raad van State; van een schorsing of vernietiging wordt verslag gedaan in de Staatscourant.

288

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels indien het Emigratiebestuur nalatig is geweest.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.22; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 19 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: reglementen
periode: 1952-1999

289

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het opdragen van werkzaamheden aan de Emigratiedienst
grondslag: Wet op de organen voor de emigratiewet (Stb. 1952, 279) art. 23 tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 20 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: besluiten
periode: 1952-1999

588

actor: de Nederlandse Emigratiedienst
handeling: Het behandelen van emigratie-aanvragen
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 23, gew. Emigratiewet (Stb. 1967,78) art. 20
product: emigrantendossiers, vertreklijsten
periode: 1952-1992

290

actor: de Commissaris voor de Emigratie (tot 1967)
de minister van Sociale Zaken (vanaf 1967)
handeling: Het houden van toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden door de Emigratiedienst
grondslag: Wet op de organen voor de emigratiewet (Stb. 1952, 279) art. 23 tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 20 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: rapportages
periode: 1952-1999

291

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opdragen van werkzaamheden aan de Emigratiedienst, welke rechtstreeks voortvloeien uit bemoeienis van het Rijk met de emigratie.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.23, derde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 20 derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51)
periode: 1952-1982
opmerking: de Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) is in 1982 vervangen door de Emigratie-bijslagregeling 1982.

292

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het vaststellen van richtlijnen die de Nederlandse Emigratiedienst heeft opgesteld voor het vragen van waarborgsommen door aanmeldingsorganen.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.24 (b.w. Stb. 1967, 78)
product: beschikkingen
periode: 1952-1967

293

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de richtlijnen die de Nederlandse Emigratiedienst heeft opgesteld voor het vragen van waarborgsommen door aanmeldingsorganen.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.24 (b.w. Stb. 1967, 78)
product: beschikkingen
periode: 1952-1967

294

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het aanstellen, schorsen en ontslaan van de ambtenaren van de Emigratiedienst.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.25, eerste en derde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 21 eerste en derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: benoemingsbrieven
periode: 1952-1999

295

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van aanstellingen, schorsingen en ontslagen van ambtenaren van de Emigratiedienst.
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.25, eerste en derde lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 21 eerste en derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikkingen
periode: 1952-1999

296

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vaststellen van de bezoldiging van ambtenaren in de Nederlandse Emigratiedienst
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.25, tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 21 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Bezoldigingsbesluit Nederlandse Emigratiedienst (Stb. 1954, 37)
periode: 1952-1999

589

actor: het Rijksarbidsbureau
het Gewestelijk Arbidsbureau

handeling: Het geven van voorlichting aan aspirant-emigranten
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 26, gew. Emigratiewet (Stb. 1967, 78) art. 22.
product: voorlichtingsmateriaal
periode: 1952-1992
opm.: Onder deze handeling wordt verstaan het organiseren van voorlichtingsavonden, gerichte individuele voorlichting, het informeren van de emigrant over zaken die verband houden met het vertrek, uitreiking bijslag- en vertrekbescheiden.

590

actor: het Rijksarbeidsbureau
het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: het behandelen van de aanmelding van aspirant-emigranten
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art. 26 gew. Emigratiewet (Stb. 1967, 78) art. 22.
product: emigrantendossiers
periode: 1952-1992

297

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van openbare organen als aanmeldingsorgaan
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.27, Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 23 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: aanwijzing
periode: 1952-1999

298

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het erkennen van niet-openbare rechtspersonen als aanmeldingsorganen
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.27, Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 23 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Besluit d.d. 11 maart 1954 inzake de erkenning als aanmeldingsorgaan van de Algemene Emigratiecentrale, de Christelijke Emigratiecentrale en de Katholieke Centrale Emigratiestichting (Stcrt. 1954, 66)
Beschikking van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid d.d. 21 december 1956, no. 6066 EMC, inzake de erkenning als aanmeldingsorgaan van de Nederlands-Zuid-Afrikaanse Vereniging en de Gereformeerde Stichting tot Bijstand van emigranten en geëmigreerden.
periode: 1952-1999

299

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen op beroepschriften van verzoekers inzake weigeringen als erkenning (op voorwaarden) als aanmeldingsorgaan
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.28, vierde lid, art.29, tweede lid; Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 24 vierde lid (b.w. Stb. 2000, 351)
product: beschikkingen
periode: 1952-1975
opmerking: Voor de periode na 1974, zie handeling nr.10

300

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur inzake het vaststellen van de vergoedingen voor de erkende aanmeldingsorganen
grondslag: Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279) art.31, tweede lid; Emigratiewet (Stb.

1967, 659) art. 27 tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: - Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1954, 468)

- Besluit tot aanvulling Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb.1954, 468) betreffende de vergoeding aan erkende aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 303)
- Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 496)
  - Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1957, 398)
  - Besluit Rijksbijdrage maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1959, 92)
  - Besluit tot regeling van de Rijksbijdrage aan de maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1964, 68)

periode: 1952-1999

opmerking: Het Emigratiebestuur diende te worden geconsulteerd.

301

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het toekennen van vergoedingen aan aanmeldingsorganen en emigratie-organisaties

grondslag: - Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1954, 468)

- Besluit tot aanvulling Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb.1954, 468) betreffende de vergoeding aan erkende aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 303)
- Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 496)
- Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1957, 398)
- Besluit Rijksbijdrage maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1959, 92)
- Besluit tot regeling van de Rijksbijdrage aan de maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1964, 68)

product: beschikking

periode: 1954-1999

302

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen en toekennen van vergoedingen aan aanmeldingsorganen

grondslag: Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1954, 468), art. 3, eerste lid, art. 5, eerste lid; Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 496), art. 3, eerste lid, art. 5; Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1957, 398), enig art.; Besluit Rijksbijdrage maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1959, 92), art. 3, eerste lid, art. 5.

product: beschikkingen

periode: 1954-1964

opmerking: - onder deze handeling valt ook het verstrekken van voorschotten

- vanaf 1959 wordt het Emigratiebestuur gehoord over de bepaling van het bedrag voor de Algemene Emigratie Centrale, de Christelijke Emigratie Centrale en de Katholieke Emigratiestichting.

303

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van voorschriften voor de inrichting van de begroting van het Emigratiebestuur

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art.7, art.20 eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: voorschriften

periode: 1955-1999

304

actor: het Emigratiebestuur

handeling: Het aanvragen van gelden, nodig voor het doen van uitgaven, welke in de goedgekeurde begroting zijn voorzien
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 9 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: brieven, financiële bescheiden
periode: 1955-1999

305

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verstrekken van gelden, nodig voor het doen van uitgaven, welke in de goedgekeurde begroting zijn voorzien
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 9 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1955-1999

306

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het opstellen van een instructie waarin de taak, bevoegdheden en verplichtingen van het hoofd van de Financiële Administratie is opgenomen
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 10, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: instructie
periode: 1955-1999

307

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de aanwijzing van het hoofd van de Financiële Administratie van het Emigratiebestuur alsmede zijn instructie
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 10, derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1955-1999

308

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van nadere regels inzake de inrichting van de financiële administratie
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 10, vierde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: regels
periode: 1955-1999

309

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van het aangaan van geldleningen, het geven van borgstellingen, het aangaan van dadingen, de kwijtschelding van rechtens ontstane vorderingen en het voeren van rechtsgedingen door het Emigratiebestuur.
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 16 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1955-1999

310

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het aangaan van geldleningen, het geven van borgstellingen, het aangaan van dadingen, de kwijtschelding van rechtens ontstane vorderingen en het voeren van rechtsgedingen.
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 16 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: brieven, financiële bescheiden

periode: 1955-1999

311

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Financiën

handeling: Het bepalen dat de in beheer zijnde waarborgsommen worden gedeponereerd bij door hen aan te wijzen instellingen

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 17, derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: beschikking

periode: 1955-1999

opmerking: De Emigratiedienst kan, alvorens werkzaamheden op verzoek van natuurlijke personen of niet-openbare rechtspersonen te verrichten, een waarborgsom van deze personen verlangen. De waarborgsommen van adspirant-emigranten worden door het Emigratiebestuur op afzonderlijke rekeningen geadministreerd.

312

actor: het Emigratiebestuur

handeling: Het verstrekken van overzichten aan de minister van Sociale Zaken van de stand van de aangegane verplichtingen en het verloop van de uitgaven en ontvangsten

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 20, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: overzichten

periode: 1955-1999

313

actor: het Emigratiebestuur

handeling: Het er voor zorgdragen dat de door het Rijk of het Emigratiebestuur geleden schade, geheel of gedeeltelijk wordt vergoed door de ambtenaar of arbeidscontractant van de Emigratiedienst, door wiens schuld of nalatigheid is ontstaan

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 21, eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: brieven, financiële bescheiden

periode: 1955-1999

314

actor: de minister van Sociale Zaken
het Emigratiebestuur

handeling: Het vaststellen van het bedrag van de schadevergoeding

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 21, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: beschikking

periode: 1955-1999

315

actor: het Emigratiebestuur

handeling: Het geheel of gedeeltelijk aansprakelijk stellen van een (plaatsvervangend) lid van het Emigratiebestuur voor de schade, welke voor het Emigratiebestuur of het Rijk voortvloeit uit zijn handelen of nalaten in strijd met de bepalingen van dit besluit of uit zijn handelen met overschrijding van de hem verleende bevoegdheid

grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 21, derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)

product: aansprakelijkheidsstellingen

periode: 1955-1999

opmerking: Indien het Emigratiebestuur niet zelf tot het aansprakelijk stellen overgaat, kan dit door het

Rijk worden gedaan.

316

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het informeren van de minister van Sociale Zaken indien het Hoofd van de Financiële Administratie in enig opzicht nalatig of niet in staat is zijn taak naar behoren te vervullen, failliet wordt verklaard, of komt te overlijden
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 22, eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: brieven, nota's
periode: 1955-1999

317

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van een ambtenaar die, zodra mogelijk de kas en de boekhouding van het Emigratiebestuur opneemt.
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 22, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: aanwijzing
periode: 1955-1999

318

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opmaken van een verslag inzake het opnemen van de kas en de boekhouding van het Emigratiebestuur.
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 22, derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: verslagen
periode: 1955-1999
opmerking: Een afschrift van het verslag wordt aan het Emigratiebestuur aangeboden

319

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Financiën
handeling: Het houden van financieel toezicht op het Emigratiebestuur
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 23 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: rapportages
periode: 1955-1999

320

actor: het Emigratiebestuur
handeling: het mededelen aan de ministers van Sociale Zaken en Financiën en aan de Algemene rekenkamer welke personen bevoegd zijn namens de Voorzitter te tekenen
grondslag: Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446) art. 25 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: mededelingen
periode: 1955-1999

591

actor: de Nederlandse Emigratiedienst
handeling: Het geven van voorlichting over emigratiemogelijkheden
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst
product: voorlichtingsmateriaal
periode: 1952-1992

592

actor: de Minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels m.b.t. het verstrekken van een tegemoetkoming voor het organiseren van taalcursussen.
bron: archief Nederlandse Emigratiedienst
product: o.a. beschikking d.d. 26 maart 1965 nr. 47992/Dir.Em.
periode: 1952-1992

593

actor: de Nederlandse Emigratiedienst
handeling: Het verstrekken van tegemoetkomingen voor het geven van taalcursussen aan aspirant emigranten.
grondslag: o.a. beschikking d.d. 26 maart 1965 nr. 47992/Eir/EM
product: brieven, financiële bescheiden
periode: 1952-1992

321

actor: de Emigratiedienst
handeling: Het toekennen, weigeren geheel of gedeeltelijk intrekken dan wel geheel of gedeeltelijk terugvorderen van een bijslag in de kosten van de emigrant en de medeemigrerende.
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) art. 2 eerste lid, art. 7 eerste en tweede lid, art. 8
product: beschikking
periode: 1956-1982
opm.: Onder deze handeling wordt onder andere verstaan het toekennen van een door de minister te bepalen bedrag ter bestrijding van kosten:
a) voor vervoer van de emigrant en de mede-emigrerenden van de haven van inscheeping tot de normale haven van ontscheeping;
b) in verband met het verblijf aan boord te maken kosten;
c) voor vervoer van een extra hoeveelheid bagage;
d) na aankomst in het bestemmingsland

594

actor: De minister van Sociale Zaken
handeling: Het weigeren, geheel of gedeeltelijk intrekken van de toekenning van de bijslag
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) art. 7
product: beschikking
periode: 1956-1982

322

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen van de hoogte van de bedragen van de bijslag in de kosten van de emigrant en de medeemigrerende.
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) art. 4 eerste lid
product: Uitvoeringsbeschikking Emigratie-bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51)
periode: 1956-1982

595

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanmerken van havens als normale haven van ontscheeping voor de bestemmingslanden of gedeelten daarvan
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) art. 4, lid 4
product: Uitvoeringsbeschikking Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51)
periode: 1952-1982

596

actor: de Minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van aanwijzingen aan de Emigratiedienst voor de uitvoering van de Emigratie-Bijslagregelingen
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling (Stcrt. 1956, 51) art. 9
product: Uitvoeringsbeschikkingen Emigratie-Bijslagregelingen
periode: 1956-1982

323

actor: de Nederlandse Emigratiedienst
handeling: Het geven van voorschriften waaraan een verzoek om financiële vergoeding van een aanmeldingsorgaan moet voldoen om te worden gehonoreerd.
grondslag: Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 496), art.2, eerste lid; Besluit Rijksbijdrage maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1959, 92), art.2, eerste lid
product: voorschriften
periode: 1956-1964

324

actor: De minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van door het Emigratiebestuur te verstrekken leningen ten behoeve van Nederlandse emigranten of instellingen van en voor Nederlandse emigranten in de onderscheidene immigratielanden.
grondslag: Besluit opdracht Emigratiebestuur tot het verstrekken van leningen aan Nederlandse emigranten (Stb. 1965, 113) art. 1
product: beschikking
periode: 1965-1999

325

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het verstrekken van leningen ten behoeve van Nederlandse emigranten of instellingen van en voor Nederlandse emigranten of instellingen van en voor Nederlandse emigranten in de onderscheidene immigratielanden.
grondslag: Besluit opdracht Emigratiebestuur tot het verstrekken van leningen aan Nederlandse emigranten (Stb. 1965, 113) art. 1
product: beschikking
periode: 1965-1999

326

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen dat een persoon, die geen inwoner van Nederland is, wordt gelijkgesteld met de inwoners van Nederland of dat een Europees land wordt gelijkgesteld met de landen buiten Europa.
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 2, tweede lid onder a en b (b.w. Stb. 1999, 232)
product: besluiten
periode: 1967-1999

327

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van organisaties die bevoegd zijn tot benoeming van leden en plaatsvervangende leden van het Emigratiebestuur.
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 8, derde lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Besluit tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur (Stb. 1967, 660)
periode: 1967- 1999

328

actor: het Emigratiebestuur

handeling: Het benoemen, schorsen en ontslaan van de secretaris van het Emigratiebestuur
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 9, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikkingen
periode: 1967-1999

329

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de benoeming, schorsing en ontslag van de secretaris van het Emigratiebestuur.
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 9, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikkingen
periode: 1967-1999

330

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een besluit tot toekennen van een schadeloosstelling aan de (plv) voorzitter van het Emigratiebestuur
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 10, eerste lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: besluiten
periode: 1967-1999

331

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van de schadeloosstelling door het Emigratiebestuur aan de secretaris
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 10, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1967-1999

332

actor: het Emigratiebestuur
handeling: Het toekennen van een schadeloosstelling aan de secretaris
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 10, tweede lid (b.w. Stb. 1999, 232)
product: beschikking
periode: 1967-1999

333

actor: de minister van Sociale Zaken (tot en met 1996)
de minister van Binnenlandse Zaken (vanaf 1997)
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van regels met betrekking tot hulp op financieel gebied aan emigranten of geëmigreerden
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 78) art. 28 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774)
periode: 1967-1999

334

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur verbieden zonder vergunning personen te werven voor een na emigratie naar een land buiten Europa te vervullen dienstbetrekking
grondslag: Emigratiewet (Stb. 1967, 659) art. 30 (b.w. Stb. 1999, 232)
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1967-1999

335

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het toekennen, weigeren, geheel of gedeeltelijk intrekken of geheel of gedeeltelijk terug-

vorderen van een bijslag in de kosten van de emigratie van de emigrant en van de mede-emigrant
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 2, eerste lid, art. 7, art. 8 (b.w. Stb. 1992, 598)
product: beschikkingen
periode: 1982-1992

336

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het in overeenstemming met de minister van Buitenlandse Zaken aanwijzen van landen voor emigratie waarheen geen bijslag wordt verleend
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 2, vierde lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: aanwijzingen
periode: 1982-1992

337

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van nadere regels met betrekking tot de verlening van financiële hulp bij emigratie naar Suriname van personen van Surinaamse herkomst
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 2, vijfde lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: Remigratie Subsidieregeling Suriname
periode: 1982-1992

338

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het verlenen van ontheffing aan een emigrant van een of meerdere voorwaarden voor toekenning van de bijslag
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 3 derde lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: ontheffingen
periode: 1982-1992

339

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het nader bepalen van de bedragen van de bijslag voor de emigratiekosten, hoeveelheden bagage, plaatsen van eerste aankomst, havens van lossing en categorieën van emigranten en mede-emigranten
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 4 tweede lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: besluiten
periode: 1982-1992

340

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage van de emigrant
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 5 derde lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: besluiten
periode: 1982-1992

341

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen dat aan een aspirant-emigrant een tegemoetkoming wordt verleend in de door hem aangewezen kosten, anders dan bedoeld in art. 4 eerste lid, welke in verband met de emigratie noodzakelijk zijn.
grondslag: Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774) art. 9 eerste lid (b.w. Stb. 1992, 598)
product: regelingen
periode: 1982-1992

opmerking: de minister kan de uitvoering van de regeling opdragen aan de gemeenten

3.8 Mobiliteitsbevordering: beroepsmobiliteit en vakontwikkeling

3.8.1 Inleiding

De arbeidsmobiliteit kan worden verdeeld in twee soorten, namelijk de geografische mobiliteit (zie vorig hoofdstuk) en de beroepsmobiliteit. Deze laatste vorm -ook wel aangeduid als functionele mobiliteit- vormt het onderwerp van dit hoofdstuk. De overheid probeert haar vooral te bevorderen door middel van scholingssubsidies aan enerzijds mensen die werkloos zijn (of dat dreigen te worden) en aan anderzijds werkgevers.⁹ Door scholing streeft men ernaar kwalitatieve onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verminderen.¹⁰

De Duitse bezetter maakte de zorg voor de vakopleiding van volwassenen tot taak van de rijksoverheid; het Rijksarbeidsbureau werd met de uitvoering van deze taak belast. Na de oorlog werd deze situatie gehandhaafd. Toen het Rijksarbeidsbureau in 1954 fuseerde met de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (DUW) tot het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening, werd ook het scholingsbeleid daar ondergebracht. De uitvoering was de taak van de directeuren van de Gewestelijke Arbeidsbureaus, die daarbij nauw samenwerkten met de directeuren van de scholen in het beroepsonderwijs en de besturen van het leerlingenstelsel. De minister van Sociale Zaken verstrekke hen richtlijnen in de vorm van verder ongepubliceerde circulaire's.

Naast het Rijk kunnen ook product- en (hoofd)bedrijfschappen op het gebied van de scholing beleid maken; zijn kunnen ook terzake regelende bevoegdheden krijgen.

Om het onderwijs beter af te stemmen op de arbeidsmarkt, is in 1984 de Interdepartementale Coördinatiecommissie Onderwijs-Arbeidsmarktbeleid ingesteld. Deze commissie heeft tot taak om tot een betere en meer systematische afstemming te raken van de beleidsterreinen van Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken, met betrekking tot de problematiek van aansluiting tussen onderwijs en arbeid, met name met het oog op het over die band scheppen van voorwaarden voor herstel van de marktsector. en zijn er op regionaal niveau zogeheten Contactcentra Onderwijs-Arbeidsmarkt (COA's) tot stand gekomen. Een COA is een particulier samenwerkingsverband dat tot doel heeft de aansluiting tussen onderwijs- en het arbeidsbestel op provinciaal niveau te bevorderen. Tot de taken van een COA behoort onder meer meer het bevorderen het bevorderen van de samenhang in de activiteiten op het gebied van school-, studie- en beroepskeuze-voorlichting.

1. Scholing van volwassenen op de CVVs

De Regionale werkplaatsen voor vakopleiding van volwassenen -later omgedoopt tot Centra voor Vakopleiding Volwassenen (CVV)- behoorden tot de oudste middelen waarmee het Rijk beoogde kwalitatieve onevenwichtigheden tussen arbeidsvraag en -aanbod te verminderen. De CVV's ressorteren onder de directeuren van de Gewestelijke Arbeidsbureaus. In deze centra werden de scholing, her- en omscholing ter hand genomen van diverse groepen: volwassenen die buiten het arbeidsproces raakten (of dreigden te raken), mindervaliden en jeugdigen konden zich hier laten opleiden voor beroepen waarnaar in het bedrijfsleven vraag bestond. In de periode van de wederopbouw waren dat dus vooral de bouwnijverheid en de industrie, later ook administratieve beroepen. Tijdens hun opleiding ontvingen de betrokkenen een loondervings- en een prestatietoeslag.¹¹ In de jaren tachtig waren er ongeveer dertig CVVs, waar ongeveer vijfduizend mensen een cursus volgden.

De CVVs kenden een commissie van advies waarin de sociale partners vertegenwoordigd waren. Over

---

⁹ Met een enkele uitzondering (zoals de loondervingsvergoeding voor cursisten van een Centrum voor Vakontwikkeling Volwassenen) zijn deze subsidieregelingen niet gepubliceerd.

¹⁰ Zie voor deze materie ook PIVOT-rapport nummer 48, A.E.M. Jonker, *De draden van de WEB. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in de periode 1945-1995* (1998 Den Haag) waarin het beleidsterrein beroepsonderwijs en volwasseneneducatie wordt beschreven.

¹¹ Beschikking nr.668 van de minister van Sociale Zaken van 2 februari 1946 (afd. RAB/V); in gewijzigde vorm gepubliceerd in Stcrt. 1960, 73; nadien talloze malen aangepast.

toelating tot een opleiding besliste de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, die daarbij rekening hield met de wens van de betrokkene, een geschiktheidsonderzoek en ministeriële richtlijnen.

De overheid kon ook buiten de CVVs cursussen voor scholing, herscholing en omscholing instellen, waarvan de uitgaven weer ten laste kwamen van het rijk.

In de verte verwant met de CVVs zijn de Centra voor Beroepsoriëntatie en Beroepsuitoefening (CBB), waar sinds het begin van de jaren tachtig cursussen worden gegeven die achterstanden in kennis, bekwaamheid en maatschappelijke werkzaamheid moeten opheffen. Middels de Subsidieregeling voor de Centra voor Beroepsoriëntatie en Beroepsuitoefening ondersteunt het Rijk deze instellingen, die worden opgezet door de gemeenten. Bij de aansturing van de CBBs kon de minister gebruik maken van de adviezen van de Centrale begeleidingscommissie van deze centra, waarin vertegenwoordigers van verschillende departementen, werkgevers en werknemers zitting hadden.

2. Scholing in bedrijven

De overheid verzorgde niet alleen zelf vakopleidingen, ze participeerde (met name financieel) ook in de opleidingsactiviteiten die binnen het bedrijfsleven werden ontplooid.

Om deze activiteiten te bevorderen, is eerst de Trainingstoelageregeling in het leven geroepen. Deze hield in dat een werkgever het niet-rendabele deel van het loon van een te scholen persoon (onder bepaalde voorwaarden) vergoed kon krijgen. Voor ex-mijnwerkers die in een bedrijf werden omgeschoold, gold een afzonderlijke regeling, waarbij opleidingskosten geheel werden vergoed (mede door middel van een 50% bijdrage van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal). Op deze regeling volgde in 1971 de Bedrijfsscholingsregeling, die op haar beurt weer werd vervangen door de Bijdrageregeling scholing in samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven (SOB, 1976). Deze stelde bedrijven rijksvergoedingen in het vooruitzicht voor zowel de opleidings- als de loonkosten van kortlopende scholingsprogramma's, mits deze waren opgezet ten behoeve van ingeschreven werklozen die anders moeilijk plaatsbaar zouden zijn (of voor mensen die met werkloosheid werden bedreigd). Goedkeuring van de programma's van bedrijfsscholing en toezicht daarop berustte bij de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau.

3. Scholing buiten bedrijfsverband

De Interim-studietoelageregeling bood werkloze werknemers sinds 1963 een financiële tegemoetkoming om opleidingen en cursussen te volgen waarvoor in de CVVs of bedrijven geen passende mogelijkheden aanwezig waren. Vier jaar later werd deze regeling vervangen door de Studiekostenregeling werkzoekenden (herzien in 1976). Doel hiervan was studiefaciliteiten te verlenen aan personen die op grond van geringe vakbekwaamheid niet op een voor hen passend niveau in het arbeidsproces ingepast of gehandhaafd kunnen worden. Omtrent toekenning van vergoedingen krachtens deze regeling besliste de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau. Daarna kon de scholing plaatsvinden in samenwerking met het bedrijfsleven, een erkend opleidingsinstituut, bij een CVV of door een combinatie van twee varianten.

In de jaren zeventig bleek dat de arbeidsmarktpositie van schoolverlaters zó verzwakt was, dat het rijk enkele bijzondere stimuleringsmaatregelen nam om de opleiding van jeugdigen te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn:

- Besluit tijdelijke regeling stimulering vakopleiding schoolverlaters
- Tijdelijke regeling pseudo-arbeidsplaatsen voor schoolverlaters en werkloze leerlingen
- Tijdelijke bijdrageregeling opleidingskosten jeugdig productiepersoneel confectie-industrie

In 1980 zijn deze regelingen samengevoegd in de Bijdrageregeling Vakopleiding Jeugdigen (BVJ). Hiermee beoogde het Rijk het leerlingwezen uit te breiden en te verbeteren. Werkgevers ontvingen subsidies voor de vakopleiding van jeugdigen in het kader van de Wet op het Leerlingwezen (Stb. 1966, 215, art.33); een ander deel werd gefinancierd vanuit de "opleidingsfondsen" die de organisaties van werkgevers en werknemers hadden ingesteld. In het kader van de BVJ werd door de directeur-generaal van de arbeidsvoorziening op grond van door de opleidingsfondsen ingediende beleidsplannen een bedrag per leerling toegekend.

4. Kaderregeling scholing

In het voorgaande is geconstateerd dat er talloze scholingsmaatregelen van kracht waren, die waren neergelegd in circulaire's aan de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus. Dit maakte een en ander weinig overzichtelijk; daarom werd in 1987 de Kaderregeling scholing van kracht (Stcrt. 1986, 247), waarmee enkele (maar niet alle) regelingen werden ingetrokken. Behalve overzichtelijker was deze regeling ook beter toepasbaar voor het maken van regionaal beleid: ze legde meer verantwoordelijkheden bij de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, die een scholingsplan maakte met zijn commissie van advies. In 1990 werd deze regeling zó gewijzigd dat het ook mogelijk werd de ontwikkeling van cursusmaterialen door opleidingsinstituten te financieren. Ongeveer tegelijkertijd werden extra gelden vrijgemaakt (Bijdrageregeling bedrijfstakwijze scholing).

Daarnaast waren in verschillende cao's in de afgelopen jaren afspraken gemaakt over onder meer scholing. Het Gemeenschappelijk Beleidskader vormde daarvan de voortzetting, maar zou ook een nieuwe impuls aan deze afspraken geven. Globaal kunnen t.a.v. scholing de volgende typen afspraken worden onderscheiden:

1. scholing van werkenden o.a. in de vorm van scholingsverlof en om-, her- en bijscholingsactiviteiten;
2. leerlingwezen en voortrajecten.

In de lijn met de uitbreiding van het aantal scholingsafspraken neemt ook het aantal opleidingsfondsen toe en valt ook een uitbreiding van te financieren soorten scholingsmaatregelen en een toespitsing op speciale groepen te constateren.

Eveneens was geconstateerd dat de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt moest worden verbeterd. Die aansluiting had niet alleen betrekking op de overgang van school naar werk maar ook technologische en organisatorische ontwikkelingen speelde een rol. Juist hoger opgeleiden nemen deel aan verschillende vormen van volwasseneducatie en bedrijfsopleidingen. Extra aandacht moest uitgaan naar het stimuleren van de deelname aan scholing door werkenden met een lagere opleiding.

Dit sloot aan bij de aanbeveling van de Tijdelijke Adviescommissie Onderwijs-Arbeidsmarkt (Cie. Rauwenhoff). Deze adviescommissie bracht op 30 mei 1990 een door de minister van O&W gevraagd advies uit over de relatie onderwijs en arbeidsmarkt.

Na uitgave van de kabinetsreactie op het rapport van de Commissie Rauwenhof is overleg gevoerd met de sociale partners over een gezamenlijk kader en doelstellingen voor de komende jaren. De aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt wordt hierin als gedeelde verantwoordelijkheid van betrokken partijen geformuleerd.

Er zijn diverse raakpunten tussen het arbeidsmarktbeleid en de uitkomsten van het overleg met de sociale partners. Preventieve inspanningen zijn van belang om de arbeidsparticipatie te bevorderen en te behouden, waardoor minder jongeren ongediplomeerd de arbeidsmarkt betreden en inspanningen om werkenden zonder startkwalificatie aanvullende scholing aan te bieden.

Uitgaande van de afspraken tijdens eerdergenoemd overleg zal op centraal niveau periodiek met sociale partners worden bezien hoe bedrijfstakken op de meest efficiënte wijze hiertoe gemotiveerd kunnen worden.

Ten aanzien van beroepsmobiliteit en vakontwikkeling speelt de Arbeidsvoorzieningsorganisatie een grote rol. Voor de handelingen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie wordt kortheidshalve verwezen naar de selectielijst voor de neerslag van handelingen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over de periode 1991-1997.

3.8.2 Handelingen

342

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid inzake beroepsmobiliteit en vakontwikkeling

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

343

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake beroepsmobiliteit en vakontwikkeling.
grondslag: -
product: - Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 17 juni 1947, no. 7102 (Stcrt. 1947, 117)
- Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.20
- Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopvoeding (Stcrt. 1988, 215) art.2
- Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88)
periode: 1940-

344

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het besluiten tot subsidiëren van scholing in bedrijven.
bron: Rijksbegrotingen
product: beschikking
periode: 1940-1990

345

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van een regeling voor loondervingsvergoedingen voor cursisten van vakopleidingen voor volwassenen (CVVs).
grondslag: -
product: onder meer
Loondervingsvergoedingregeling cursisten van de regionale werkplaatsen voor vakopleiding van volwassenen (Stcrt. 1960, 73)
periode: 1940-1990

346

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het beslissen of iemand in aanmerking komt voor een gesubsidieerde scholingsplaats.
grondslag: onder meer
Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.16, tweede lid
product: besluit
periode: 1940-1990

347

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het ontwikkelen en samenstellen van (gesubsidieerde) scholingsprogramma's.
bron: diverse scholingssubsidieregelingen (studietoelage- en studiekostenregelingen, bijdrageregelingen, e.d.), met name Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247)
product: scholingsprogramma's
periode: 1940-1990

348

actor: het Rijksarbeidsbureau (1940-1954)
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1990)
handeling: Het voorbereiden en instellen van vakopleidingen voor volwassenen (CVVs).
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.8, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: instellingsbeschikkingen
periode: 1944-1990

349

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van ondernemingen om werknemers gelegenheid te verschaffen voor scholing, herscholing of omscholing.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.8, tweede lid, (b.w. Stb. 1990, 402, art.122)
product: beschikkingen
periode: 1944-1990

350

actor: het Rijksarbeidsbureau (1940-1954)
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1990)
handeling: Het vaststellen van tijdsvergoedingen, trainingstoelagen en vergoedingen voor verplaatsingskosten voor personen die cursussen volgen.
grondslag: Koninklijk besluit van 17 juli 1944 (Stb. 1944, E51), art.8, derde lid (b.w. Stb. 1990, 402, art.122); Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.4
product: - regelingen loondervingsvergoedingen cursisten centra CVV
periode: 1944-1990

351

actor: het Rijksarbeidsbureau (1947-1954); de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1990)
handeling: Het goedkeuren van (her-, bij-, om-)scholingsprogramma's in bedrijven.
grondslag: Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 17 juni 1947, no. 7102 (Stcrt. 1947, 117)
product: beschikkingen, zoals
Beschikking van de directeur-generaal van het Rijksarbeidsbureau nr.9686 van 19 december 1949, afd.BA/V (Stcrt. 1949, 249)
periode: 1947-1990

352

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het goedkeuren van programma's voor herscholingscursussen ten behoeve van ex-mijnwerkers (voor zover gegeven in het kader van de wederaanpassingsregeling van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal).
bron: Rijksbegroting 1968
product: beschikkingen
periode: 1968?-

353

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Onderwijs en Wetenschappen
de minister van Economische Zaken
handeling: Het instellen van de Interdepartementale Coördinatiecommissie Onderwijs-Arbeid
bron: archief Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening 1954 t/m 1990
product: instellingsbesluit
periode: 1982-

354

actor: Interdepartementale Coördinatiecommissie Onderwijs-Arbeid
handeling: Het afstemmen van ontwikkelingen op de beleidsterreinen van Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken, met het oog om voorwaarden te scheppen voor herstel van de marktsector.
bron: archief Directoraal-Generaal voor de Arbeidsvoorziening 1954 t/m 1990
product: verslagen
periode: 1982-

355

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het verstrekken van subsidie ten behoeve van scholing in bedrijven.
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.2 tweede lid
product: financiële bescheiden
periode: 1987-1990

356

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het subsidiëren van de ontwikkeling van een cursus aan een scholingsinstituut.
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.5 zoals gewijzigd (Stcrt. 1990, 105);
Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88) art.10
product: besluit
periode: 1987-1990

357

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het jaarlijks opstellen van regionale beleidsplannen voor de scholing van werklozen en werknemers.
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.12
product: scholingsplannen
periode: 1987-1990

358

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het maken van uitzonderingen op jaarlijks opgestelde beleidsplannen voor de scholing van werklozen en werknemers.
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.12
product: beschikkingen
periode: 1987-1990
opmerking: het beleidsplan houdt rekening met de regionale ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De directeur kan in zijn onderhandelingen met de werkgevers, diens scholingsbeleid nader nuanceren. In het beleidsplan kunnen bijzondere categorieën van werklozen worden genoemd die weliswaar niet door gebrek aan scholing niet in het arbeidsproces worden opgenomen, maar van wie kan worden vastgesteld dat zij een achterstandspositie op de arbeidsmarkt innemen. De directeur kan bepalen dat de toepassing van de kaderregeling beperkt wordt tot opleidingen gebonden aan een maximum duur. Tot slot kan de directeur in het beleidsplan opnemen dat een lager percentage zal gelden voor de tegemoetkoming in de kosten van scholing van de werkloze of werknemer.

359

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de subsidieverlening
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.18; Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88) art.16
product: besluit
periode: 1987-1990

360

actor: de minister van Sociale Zaken
de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het houden van toezicht op de subsidieverlening.
grondslag: Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.18; Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88) art.16
product: rapport
periode: 1987-1990

361

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het geven van richtlijnen aan de directeurs van de Gewestelijke Arbeidsbureaus voor de uitvoering van gesubsidieerde scholingsprogramma's.
grondslag: onder meer
Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247) art.20
product: richtlijnen
periode: 1987-1990
opmerking: Eerdere richtlijnen zijn ongepubliceerd en als interne circulaire bekendgemaakt.

362

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het subsidiëren van Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding.
grondslag: Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding (Stcrt. 1988, 215) art.2
product: beschikking
periode: 1988-1990

363

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Centrale begeleidingscommissie van de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding.
grondslag: Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding (Stcrt. 1988, 215) art.11, eerste lid
product: instellingsbeschikking
periode: 1988

364

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter en secretaris van de Centrale begeleidingscommissie van de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding.
grondslag: Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding (Stcrt. 1988, 215) art.11, tweede lid
product: benoemingsbeschikking
periode: 1988-1990

365

actor: de Centrale begeleidingscommissie van de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken.
grondslag: Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopleiding (Stcrt. 1988, 215) art.11, derde lid
product: adviezen
periode: 1988-1990

366

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van door derden voorgestelde scholingsprogramma's.
grondslag: Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88)

product: beschikkingen
periode: 1989-1990

367

actor: de minister van Onderwijs en Wetenschappen
handeling: Het instellen van de tijdelijke Adviescommissie Onderwijs en Arbeidsmarkt.
grondslag: Regeerakkoord Kabinet Lubbers-Kok
product: instellingsbeschikking
periode: 1989

368

actor: Tijdelijke Adviescommissie Onderwijs en Arbeidsmarkt
handeling: Het adviseren van de minister van Onderwijs en Wetenschappen over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder verbetering van de aansluiting en wisselwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt kan worden gerealiseerd
product: advies
periode: 1989-1990

3.9 Mobiliteitsbevordering: buitenlandse werknemers

3.9.1 Inleiding

Zoals we reeds eerder constateerden, kan men spanningen op de nationale arbeidsmarkt ook wegnemen door een overschot aan werkzoekenden te verplaatsen naar buiten deze arbeidsmarkt. Het omgekeerde van deze bijzondere vorm van arbeidsmobiliteit is het in dienst nemen van buitenlandse werknemers, die in een tekort op de arbeidsmarkt moeten voorzien.

Nederland was hiermee aanvankelijk zeer terughoudend, maar dat veranderde rond het midden van de jaren vijftig, toen het economisch zeer voorspoedig ging: het tekort op de Nederlandse arbeidsmarkt vergde dat er arbeidskrachten uit het buitenland werden gehaald. Daarom werden zogeheten wervingsovereenkomsten gesloten met andere staten; de eerste daarvan was die met Italië in 1960. In deze overeenkomsten waren zowel de wervingsprocedure geregeld als de voorwaarden waaronder de arbeiders in Nederland zouden komen werken. Als de overeenkomst in werking was getreden, werd in het betreffende land een Nederlands Selectiecentrum ingericht, maar omdat het hier in hoofdzaak ongeschoolde werknemers betrof, was dit de facto een sinecure. De werving in deze landen kon niet zonder voorafgaande toestemming van het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening plaatsvinden.

Bij de werving van arbeidskrachten speelde ook de attache sociale zaken een belangrijke rol. Deze attache was verbonden aan de ambassade in het betreffende land. Tot de taken van deze attache behoorde:

- a) het op de hoogte blijven van de sociaal-laborale ontwikkelingen in dat land door het volgen van de berichtgeving in de pers, radio en televisie, het onderhouden van contacten uit dit land en collega-attaches van ambassades van andere, arbeidsmigranten-ontvangende landen.
- b) het onderhouden van betrekkingen met de Nederlandse sociale verzekeringsorganen (GAK, Sociale verzekeringsbank, Ziekenfondsraad en (Vereniging van) Raden van Arbeid)
- c) het verrichten van werkzaamheden als lid van de Ambasadestaf.

Daarnaast werd in een wervingsovereenkomst geregeld dat een Gemengde Commissie wordt ingesteld. Deze commissie had onder meer tot taak om toezicht te houden op de uitvoering van de wervingsovereenkomst en het doen van voorstellen tot wijziging van de overeenkomst.

Andere buitenlandse werknemers kwamen op eigen initiatief naar Nederland, wat gevolgen had voor zaken als huisvesting en gezondheidszorg. Om een en ander te kanaliseren werd daarom de Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen uit 1934 vervangen door de Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72).

Dertien jaar later was deze wet op haar beurt alweer vervangen. Een eerste oorzaak was de oliecrisis van 1973, waardoor de economische perspectieven snel afnamen, en er geen vraag meer was naar buitenlandse werknemers. Daarom werd de onder overheidstoezicht georganiseerde werving beperkt. Al in 1976 was ze vrijwel geheel tot stilstand gekomen. Een tweede reden voor de wetwijziging was dat men zich meer en meer was gaan richten op een beleid van terugdringing van het systeem van "gastarbeid" (Nota buitenlandse werknemers, 1969). De wet uit 1964 werd dus vervangen door de Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737).

In deze wet is het vroegere, op de werknemer gerichte verbod om zonder een vergunning arbeid te verrichten vervangen door het tot de werkgever gerichte verbod om een vreemdeling arbeid te doen verrichten zonder een tewerkstellingsvergunning van de minister van Sociale Zaken.¹² Het tweede reguleringsinstrument om het aantal buitenlandse werknemers terug te dringen was de vergunningslimiet: het maximale aantal buitenlandse werknemers dat werkzaam mocht zijn in een onderneming.

De wet noemt meestal de minister als de beslissende instantie met betrekking tot het verlenen van verklaringen en tewerkstellingsvergunningen. In de praktijk wordt dit overgelaten aan de Gewestelijke Arbeidsbureaus en het directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening; laatstgenoemde actor is ook verantwoordelijk voor de vaststelling van de vergunningslimieten. Op bezwaarschriften wordt veelal beslist door de minister, die zich hierbij kan laten adviseren door de adviescommissie Wet arbeid buitenlandse

---

¹² Ingevolge het Arbeidsverdrag 1960 waren werknemers uit België en Luxemburg hiervan vrijgesteld.

werknemers.

In 1990 werden de meeste bevoegdheden van de minister overgedragen aan het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening (Delegatiebesluit uitvoering Wet arbeid buitenlandse werknemers, Stb. 1991, 4).

In 1994 werd de Wet arbeid buitenlandse werknemers vervangen door de Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959). De nieuwe wet trad in werking met ingang van 1 september 1995. Met de wetsherziening werd een verstrakking van het restrictieve toelatingsbeleid beoogd en werd de verantwoordelijkheid voor een tewerkstellingsvergunning beter geregeld. Ook zijn de gronden waarop afgifte van een vergunning kan worden geweigerd geëxpliciteerd.

Bij ministerieel besluit (Stcrt. 1994, 110) is op 10 juni 1994 de Stuurgroep Allochtonen ingesteld. De redenen voor de instelling van deze stuurgroep waren dat de arbeidsmarktpositie van allochtonen gebrekkig was en de implementatie van de verschillende maatregelen om deze positie te verbeteren nog onvoldoende op gang gekomen was. Deze problematiek rechtvaardigde een onafhankelijk advies over de wijze waarop deze ongewenste situatie kon worden omgebogen. De stuurgroep zou een stimulerende rol moeten vervullen op die gebieden waar zich problemen voordoen. Bij de inwerkingtreding van de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241) is het instellingbesluit ingetrokken.

Op 1 juli 1994 is de Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelname Allochtonen (WBEAA) in werking getreden. Geconstateerd was namelijk dat de allochtonen een achterstand hadden op de arbeidsmarkt. De wet legt aan werkgevers met 35 of meer werknemers de verplichting op om jaarlijks aan de Kamer van Koophandel te rapporteren over de stand van zaken rondom allochtonen in hun onderneming. Tevens worden zij verplicht een taakstellend werkplan op te stellen en desgevraagd aan het RBA te verstrekken. Om een en ander mogelijk te maken moeten werkgevers hun allochtone werknemers registreren. Allochtone werknemers, te bepalen op basis van geboorteland van de persoon en zijn of haar vader en moeder, zijn verplicht om de gegevens te verschaffen. Doelgroepen van de wet worden tweejaarlijks bij amvb bepaald.

In 1996 is de toepassing van de WBEAA geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie en op basis van het nieuwe akkoord "Met minderheden meer mogelijkheden (1997-2000)" van de sociale partners in de Stichting van de Arbeid heeft het kabinet in december 1996 met de sociale partners afspraken gemaakt over het te voeren beleid over de arbeidsmarktpositie van minderheden.

Dit resulteerde onder meer in wijzigingen van de WBEAA. Deze wijzigingen zijn opgenomen in de nieuwe Wet Stimulering Arbeidsdeelname Minderheden (Wet SAMEN). Deze wet is bedoeld als een tijdelijke wet die geldt van 1 januari 1998 tot 1 januari 2002. Werkgevers moeten hun jaarverslagen op grond van deze wet indienen bij Arbeidsvoorziening. Daarnaast heeft Arbeidsvoorziening een taak in verband met de openbaarheid van de jaarverslagen. Zij verstrekt de minister van SZW jaarlijks een overzicht van het aantal werkgevers dat het jaarverslag heeft gedeponneerd.

Op basis van de nota "Fraudebestrijding 1998-2002" zijn de handhavingstaken van de Arbeidsinspectie uitgebreid. Twee taken zijn nieuw, te weten de bestrijding van misbruik van arbeidsmarktsubsidies en de signalering van onbekende ondernemingen. Daarnaast is het Westland Interventieteam opgericht om belasting- en sociale verzekeringsfraude en illegale tewerkstelling aan te pakken.

3.9.2 Handelingen

369

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het inzake het arbeidsvoorzieningsbeleid voor buitenlandse werknemers

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

370

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de arbeidsvoorziening voor buitenlandse werknemers.

grondslag: -

product: - Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72)
- Machtigingswet inkomensvorming en bescherming werkgelegenheid (1974, 1)
- Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737)
- Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959)
- Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423)
- Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241)

periode: 1940-

566

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het voorbereiden van overeenkomsten met andere landen voor de werving van arbeidskrachten.

bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)

product: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko

periode: 1960-1980

567

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het instellen van Selectie Centra voor de werving van arbeidskrachten

grondslag: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko

product: instellingsbesluit

periode: 1960-1980

568

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het verstrekken van inlichtingen aan de dienst van het wervingsland, dat belast is met de aanwerving en de tewerkstelling van werknemers uit dat land.

grondslag: wervingsovereenkomsten, o.a. met Marokko

product: brieven

periode: 1960-1980

opm.: het betreft hier inlichtingen over onder meer over de geraamde behoeften aan werknemers van het Nederlandse bedrijfsleven. aanbiedingen van werk bij Nederlandse werkgevers, de algemene loon- en arbeidsvoorwaarden, de sociale voorzieningen, de levensomstandigheden, lijsten van de in Nederland in het kader van de overeenkomst aangekomen werknemers.

569

actor: de Minister van Sociale Zaken/de Sociaal Attache
de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening /Nederlands Selectie Centrum

handeling: Het bemiddelen bij de werving van buitenlandse werknemers voor bedrijven in Nederland.

grondslag: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko

product: brieven

periode: 1960-1980

570

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening /Nederlands Selectie Centrum

handeling: Het opstellen van maandverslagen

bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)

periode: 1960-1980

571

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het geven van voorschriften aan de Gewestelijke Arbeidsbureaus voor het behandelen van aanvragen om werving van buitenlandse werknemers
bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)
product: voorschriften
periode: 1960-1980

572

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van toestemming aan bedrijven om wervingsacties uit te mogen voeren.
bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)
product: brieven
periode: 1960-1980

573

actor: De Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het mede instellen van een Gemengde Commissie
grondslag: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko
product: instellingsbeschikking
periode: 1960-1980

574

actor: De Gemengde Commissie
handeling: Het houden van toezicht op de uitvoering van wervingsovereenkomsten
grondslag: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko
product: rapporten
periode: 1960-1980

575

actor: De Gemengde Commissie
handeling: Het doen van wijzigingsvoorstellen voor de wervingsovereenkomsten
grondslag: wervingsovereenkomsten met andere landen
product: gewijzigde wervingsovereenkomsten
periode: 1960-1980

576

actor: De Gemengde Commissie
handeling: Het vaststellen van de interne organisatie en de werkwijze van de Gemengde Commissie
grondslag: wervingsovereenkomsten o.a. met Marokko
product: richtlijnen
periode: 1960-1980

371

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het verstrekken van vergunningen om arbeid te verrichten.
grondslag: Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen (Stb. 1934, 257) art.2, eerste lid (b.w. Stb. 1964, 72); Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.2; Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.4 (b.w. Stcrt. 1991, 4, art.1)
product: vergunningen
periode: 1940-1990

opmerking: Tot en met 1978 werden de vergunningen verleend aan werkgevers of vreemdelingen; na 1979 aan werkgevers. In de praktijk behoorde de verlening van vergunning tot het takenpakket van de gewestelijke arbeidsbureaus. In 1974 golden in verband met de Olieboycot afwijkende regels (zie paragraaf 11.2).

372

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van arbeid die niet door vreemdelingen mag worden verricht zonder vergunning.
grondslag: Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen (Stb. 1934, 257) art.2, eerste lid (b.w. Stb. 1964, 72)
product: ministeriële aanwijzing
periode: 1940-1964

373

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur nader regelen van de uitwerking van de wetten tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen.
grondslag: Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen (Stb. 1934, 257) art.11 (b.w. Stb. 1964, 72); Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.13
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1940-1978

566

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het afsluiten van wervingsovereenkomsten met andere landen.
bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)
product: wervingsovereenkomsten
periode: 1960-

567

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het bemiddelen in de werving van buitenlandse werknemers voor bedrijven in Nederland.
bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)
product: brieven
periode: 1960-

568

actor: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van toestemming aan bedrijven om wervingsacties uit te mogen voeren.
bron: archief Centrale Dienst van de Directie (later Directoraat-Generaal) voor de Arbeidsvoorziening (1935)1960-1969(1975)
product: brieven
periode: 1960-

374

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van beroepen, waarin arbeid die niet in dienst van een ander wordt verricht, wordt gelijkgesteld met arbeid in dienst van een ander.
grondslag: Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) (b.w. Stb. 1978, 737)
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1964-1978

375

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het nader bepalen welke gegevens dienen te worden verstrekt bij de aanvraag voor een vergunning en welke bewijsstukken daarbij moeten worden overlegd.
grondslag: Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.3, tweede lid (b.w. Stb. 1978, 737); Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.5, tweede lid (b.w. Stb. 1994, 959)
product: ministeriële aanwijzing
periode: 1964-1995

376

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van categorieën vreemdelingen en bepalen dat voor hen het verbod zonder vergunning te werken niet geldt.
grondslag: Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.9 (b.w. Stb. 1978, 737)
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1964-1978

377

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het beslissen op bezwaarschriften tegen weigeren of intrekken vergunningen aan vreemdelingen om arbeid te mogen verrichten.
grondslag: Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.11 (b.w. Stb. 1978, 737); Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.17 (b.w. Stcrt. 1991, 4, art.1)
product: beschikkingen
periode: 1964-1990
opmerking: Tot 1978 besliste de minister nadat hij de Centrale Commissie van Bijstand en Advies voor het Rijksarbeidsbureau had gehoord.

378

actor: Centrale Commissie van Bijstand en Advies voor het Rijksarbeidsbureau
handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken inzake ingediende bezwaarschriften tegen weigeren of intrekken vergunningen aan vreemdelingen om arbeid te mogen verrichten.
grondslag: Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72) art.11 (b.w. Stb. 1978, 737)
product: advies
periode: 1964-1978

379

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur gelijkstellen van andere overeenkomsten aan een arbeidsovereenkomst.
grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.1, onder b (b.w. Stb. 1994, 959)
product: Koninklijk besluit van 25 oktober 1979 (Stb. 1979, 573)
periode: 1978-1995

380

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van categorieën personen die niet worden aangemerkt als vreemdeling in de zin van de wet arbeid buitenlandse werknemers of de wet arbeid vreemdelingen, alsmede de vreemdeling die bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van werkzaamheden verricht.
grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.2, eerste lid (b.w. Stb. 1994, 959); Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 3, eerste lid onder c, art. 4, tweede lid onder c, gewijzigd (Stb. 2000, 463) art. 3, eerste lid onder c.
product: - Koninklijk besluit van 25 oktober 1979 (Stb. 1979, 574)
- Besluit van 23 augustus 1995 ter uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1995,

406)

- Besluit van 21 juni 1997 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 augustus 1995 ter uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met vrijwilligerswerk door asielzoekers en houders van een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (Stb. 1997, 405)
- Besluit van 14 november 1997 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 augustus 1995 ter uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met het continueren van de vrije toegang tot de arbeidsmarkt van vreemdelingen van wie de krachtens de Vreemdelingenwet afgegeven vergunning met daarop de aantekening dat arbeid vrij is toegestaan (tijdelijk) is ingetrokken (Stb. 1997, 583)
- Besluit van 20 oktober 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 augustus 1995 ter uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met de evaluatie van de Wet arbeid vreemdelingen en de wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de opheffing van het algemeen bordeelverbod (Stb. 2000, 464)

periode: 1978-

381

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau

handeling: Het afgeven van een verklaring aan personen die rechtmatig in Nederland verblijven.

grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.3, tweede lid (b.w. Stb. 1994, 959)

product: verblijfsvergunningen

periode: 1978-1990

382

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bepalen welke gegevens moeten worden verstrekt bij het aanvragen van een verklaring dat personen rechtmatig in Nederland verblijven.

grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers, (Stb. 1978, 737) art.3, vierde lid (b.w. Stb. 1994, 959)

product: ministeriële aanwijzing

periode: 1978-1995

383

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen welke voorschriften aan tewerkstellingsvergunningen kunnen worden verbonden.

grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.6, tweede lid (b.w. Stb. 1994, 959)

product: Koninklijk besluit van 25 oktober 1979 (Stb. 1979, 575)

periode: 1978-1995

384

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van leeftijdsgrenzen voor alle of bepaalde categorieën vreemdelingen waarbuiten de tewerkstellingsvergunning kan worden geweigerd.

grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.8, tweede lid; Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art.9 onder d

product: - Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1995, 168)

- Besluit wijziging uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen behorende bij het Delegatie en Uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 2000, 210)

periode: 1978-

385

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van een vergunningslimiet voor bedrijven waar na aanvraag van een tewerkstellingsvergunning meer dan twintig vreemdelingen arbeid zouden mogen verrichten.

grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.12, eerste lid (b.w. Stcrt. 1991, 4, art.1)

product: vergunningslimieten
periode: 1978-1990
opmerking: Een vergunningslimiet geeft het aantal vreemdelingen aan voor wier gelijktijdige tewerkstelling ten hoogste tewerkstellingsvergunningen kunnen worden verleend.

386

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van nadere regels met betrekking tot het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning voor meer dan twintig vreemdelingen.
grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.13, tweede lid (b.w. Stb. 1994, 959)
product: ministeriële regelingen
periode: 1978-1995

387

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het overdragen van de bevoegdheid aan organen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie om de Wet arbeid buitenlandse werknemers of de Wet arbeid vreemdelingen uit te laten voeren.
grondslag: Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) art.20; Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art.5, tweede lid
product: - Delegatiebesluit uitvoering Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1991, 4)
- Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1995, 168)
- Besluit wijziging Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1997, 21)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen behorende bij het Delegatie en Uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 2000, 210)
periode: 1978-

388

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van categorieën werkzaamheden waarvan het niet in het Nederlandse belang is deze door vreemdelingen te laten verrichten
grondslag: Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 8 eerste lid onder e
product: Besluit van 23 augustus 1995 ter uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1995, 406)
periode: 1994-

389

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen van gevallen waarin kan worden afgeweken van het weigeren van een tewerkstellingsvergunning
grondslag: Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 8 tweede lid, vernummerd (Stb. 2000, 463), art. 8 derde lid
product: - Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1995, 168)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen voor internationale dienstverlening (Stcrt. 1996, 121)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels behorende bij het Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen met betrekking tot de werkzaamheden in het internationaal vervoer (Stcrt. 1996, 162)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1998, 119)
- Besluit wijziging delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1998, 166)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen behorende bij het Delegatie en Uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 2000, 210)
periode: 1994-

390

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden en de Wet arbeid vreemdelingen.
grondslag: Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 14; Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241), art. 9;
product: - Regeling houdende aanwijzing van de Arbeidsinspectie als toezichhoudende instantie, bedoeld in de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stcrt. 1998, 18)
- Besluit aanwijzing politiefunctionarissen als toezichhoudende ambtenaren naleving Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1995, 162)
- Organisatie- en mandaatbesluit Inspectiedienst SZW 1996 (Stcrt 1995, 246.)
- Organisatie- en mandaatbesluit Arbeidsinspectie 1996 (Stcrt. 1996, 128)
periode: 1994-

391

actor: de directeur van het centraal kantoor Arbeidsinspectie/de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het uitoefenen van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden en Wet arbeid vreemdelingen.
grondslag: Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 15-19 Regeling houdende aanwijzing van de Arbeidsinspectie als toezichhoudende instantie, bedoeld in de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stcrt. 1998, 18), art. 1, lid 1,
product: processen-verbaal, rapportages
periode: 1994-

392

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van nadere regels ter bevordering van een goede uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen.
grondslag: Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959) art. 22
product: - Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 1995, 168)
- Besluit wijziging uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen behorende bij het Delegatie en Uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen (Stcrt. 2000, 210)
periode: 1994-

393

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nader definiëren van het begrip onderneming met betrekking tot de openbare dienst
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 1, lid 1 onder c (b.w. Stb. 1998, 241)
product: Besluit ter uitvoering van de Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 481)
periode: 1994-1998

394

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen welke groepen van allochtonen als doelgroepen zullen gelden.
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 4, lid 1 (b.w. Stb. 1998, 241)
product: Besluit ter uitvoering van de Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 481)
periode: 1994-1998

395

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels ter uitwerking van het bijhouden van een afzonderlijke personeelsregistratie.
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 4, lid 5, zoals gewijzigd Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241) art. 4, lid 7
product: Besluit ter uitvoering van de Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 481)
periode: 1994-

396

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bepalen van een bestuurslichaam, dat een schriftelijk verslag van een werkgever openbaar moet maken, indien een werkgever niet in het handelsregister is ingeschreven.
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 5, lid 3 (b.w. Stb. 1998, 241)
product: Regeling uitvoering Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stcrt. 1994, 122)
periode: 1994-1998

397

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de inrichting van het openbaar schriftelijk verslag.
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 7, lid 3 (b.w. Stb. 1998, 241)
product: ministeriële regeling
periode: 1994-1998

398

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het informeren van de Staten-Generaal over de wijze waarop de Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen en de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden is toegepast.
grondslag: Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423) art. 11, gewijzigd Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241) art. IV
product: verslagen
periode: 1994-

399

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Stuurgroep Allochtonen
grondslag: -
product: Besluit instelling Stuurgroep Allochtonen (Stcrt. 1994, 110)
periode: 1994

400

actor: Stuurgroep Allochtonen
handeling: Het ontwikkelen van concrete voorstellen om de instroom en doorstroom van allochtonen te bevorderen en hun voortijdige uitstroom te beperken en van een handreiking opdat de uitwerking van deze voorstellen in de praktijk worden gestimuleerd.
grondslag: Besluit instelling Stuurgroep Allochtonen (Stcrt. 1994, 110) art. 2 onder a en b (b.w. Stb. 1998, 241)
product: verslagen, rapporten
periode: 1994-1998

401

actor: Stuurgroep Allochtonen
handeling: Het uitbrengen van een rapport met bevindingen aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
grondslag: Besluit instelling Stuurgroep Allochtonen (Stcrt. 1994, 110) art. 2 onder c (b.w. Stb. 1998, 241)
product: rapporten
periode: 1994-1998

402

actor: Stuurgroep Allochtonen
handeling: Het regelen van de werkwijze van de Stuurgroep.
grondslag: Besluit instelling Stuurgroep Allochtonen (Stcrt. 1994, 110) art. 4 (b.w. Stb. 1998, 241)
product: regelingen
periode: 1994-1998
opmerking: De Stuurgroep kan, met inachtneming van dit besluit, haar werkwijze regelen

403

actor: de directeur van het centraal kantoor Arbeidsinspectie/ de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het schriftelijk mededelen aan de werkgever indien deze niet of volledig aan zijn verplichtingen op grond van de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden heeft voldaan.
grondslag: Regeling houdende aanwijzing van de Arbeidsinspectie als toezichhoudende instantie, bedoeld in de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stcrt. 1998, 18), art. 1 lid 2
product: mededeling
periode: 1998-

404

actor: de directeur van het centraal kantoor Arbeidsinspectie/ de directeur van een regionaal kantoor
handeling: Het verrichten van onderzoeken naar fraude op het gebied van de arbeidsvoorziening voor buitenlandse werknemers.
grondslag: Fraudenota (Tweede Kamerstuk 17050, nummer 203, vergaderjaar 1997-1998)
product: rapportages, processen-verbaal
periode: 1998-

405

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepalen dat een vreemdeling, gelet op de verbetering van de kwaliteit van het verblijf van die vreemdeling, arbeid mag verrichten.
grondslag: Wet tot wijziging van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met het vergroten van de effectiviteit van de uitvoering en de verbetering van de handhaving van die wet (Stb. 2000, 463) art. 8, tweede lid
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 2000-
opmerking: de voordracht van de algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overlegd.

406

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepalen dat voor andere categorieën van vreemdelingen of categorieën van werkzaamheden een tewerkstellingsvergunning die voor minder dan drie jaar is verleend, niet wordt verlengd.
grondslag: Wet tot wijziging van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met het vergroten van de effectiviteit van de uitvoering en de verbetering van de handhaving van die wet (Stb. 2000, 463) art. 11, vierde lid
product: algemene maatregel van bestuur

periode 2000-

407

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels omtrent de gevallen waarin en de wijze waarop in ieder geval gegevens dienen te worden verstrekt.

grondslag: Wet tot wijziging van de Wet arbeid vreemdelingen in verband met het vergroten van de effectiviteit van de uitvoering en de verbetering van de handhaving van die wet (Stb. 2000, 463)
art. 16, vijfde lid

product: algemene maatregel van bestuur

periode 2000-

3.10 Plaatsingsregulering

3.10.1 Inleiding

Arbeidsrelaties bestaan in de regel uit vrije overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers; zouden ze niet vrij zijn, en zouden mensen gedwongen kunnen worden voor een ander te werken, dan zou er sprake zijn van slavernij. Het voordeel van deze situatie is dat werkgevers en werknemers ongewenste dienstverbanden kunnen verbreken en kunnen zoeken naar betere. Hoewel niet iedereen het meest geschikte werk zal vinden, kan men er althans naar streven.

Het nadeel is echter, dat er selectiewerkloosheid optreedt: uit rendementsoverwegingen zullen werkgevers het liefst het meest productieve personeel in dienst nemen. Voor sommige mensen is dan geen plaats op de arbeidsmarkt. Te denken valt aan schoolverlaters (die nog geen werkervaring hebben) ouderen (die vaak een hoog inkomensniveau combineren met een geringe productiviteit), vrouwen (die soms zwangerschapsverlof opnemen) en gehandicapten (voor wie speciale voorzieningen getroffen moeten worden).

Om selectiewerkloosheid te bestrijden, mag de overheid in beperkte mate de vrijheid arbeidsrelaties aan te gaan inperken: plaatsingsregulering. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was deze praktijk niet ongebruikelijk; na de bevrijding heeft de regering zich een aantal bevoegdheden voorbehouden, om verlichting te brengen in de moeilijke arbeidsmarktsituatie. De grondslag hiervoor was het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen (Stb. 1945, F214). Met name gehandicapten zouden hiervan profiteren; in 1974 was de Machtigingswet een ingreep in het vrije spel op de arbeidsmarkt.

Voor gehandicapten zijn overigens speciale regelingen gemaakt en gepubliceerd. Deze regelingen worden behandeld in het PIVOT-rapport *Sociale Voorzieningen*.¹³ Voor plaatsingsregulering van etnische minderheden zij hier verwezen naar het nog te publiceren PIVOT-rapport voor het beleidsterrein integratie minderhedenbeleid.

3.10.2 Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen

Het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen 1945 hield in dat degenen die hun betrekking hadden verloren doordat zij waren toegetroten tot de binnenlandse strijdkrachten hun oude betrekking konden claimen. Deze bepaling is ingetrokken (Stb. 1960, 383). Niet ingetrokken -maar door het verstrijken van de tijd een dode letter geworden- is het voorschrift dat werknemers die hun baan waren kwijtgeraakt doordat ze in mei 1940 onder de wapenen waren geroepen en werknemers die door maatregelen van de Duitse bezetter werkloos geworden waren, weer in dienst moesten worden genomen. Verantwoordelijk voor de implementering van dit artikel was de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, die ook bij geschillen bindende uitspraken deed. Voorts kan de minister krachtens het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen tot op de huidige dag eisen dat voor het aangaan van een arbeidsovereenkomst met bepaalde (groepen) werknemers toestemming van de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau is vereist. Sinds 1954 heeft de minister geen gebruik meer gemaakt van deze bepaling.

De belangrijkste bepaling is echter dat het verboden is om een dienstverband te beëindigen zonder toestemming van de directeur van Gewestelijk Arbeidsbureau. Deze maatregel was genomen om zoveel mogelijk de bestaande werkgelegenheid in stand te houden, maar werd in de loop der jaren steeds meer tot een vorm van bescherming van de belangen van de individuele werknemer en werkgever: het heeft dus eigenlijk minder van doen met de arbeidsvoorziening dan met de arbeidsvoorwaarden. Datzelfde geldt voor het bepaalde dat werkweken niet korter mochten duren dan achtenveertig uur.¹⁴

---

¹³ J. van der Meer en A. Wittkamp, *Sociale Voorzieningen. Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale voorzieningen, 1940-1996* PIVOT-rapport nr. 89).

¹⁴ Een en ander is behandeld in het betreffende PIVOT-rapport (nr.47), A. Ettekoen en A.T. Spieksma, *Het verdiende loon. Een institutioneel onderzoek op het terrein van inkomens- en arbeidsvoorwaardenbeleid over de periode 1940-1993*, 1997 Den Haag.

Voor de handelingen t.a.v. het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen wordt verwezen naar het rapport “Werkende arbeidsverhoudingen”, een institutioneel onderzoek op het terrein van rijksoverheid en arbeidsverhoudingen (1940) 1945-1994.

3.10.3 Machtigingswet (1974)

3.10.3.1 Inleiding

Het pro-Israëliëse optreden van de Nederlandse regering tijdens de Ramadan- of Yom Kippur-oorlog in 1973 vormde de aanleiding voor de zogeheten olie-boycot: de Arabische olieproducerende landen staakten de export van deze brandstof. Om al te grote economische ontwrichting te voorkomen nam het pas-aangetreden kabinet-Den Uyl daarom de Machtigingswet inkomensvorming en bescherming werkgelegenheid aan (Stb. 1974, 1). Deze gaf de minister het recht het ontslag van werknemers te toetsen, zoals dat voordien was gedaan door de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau. In de praktijk vaardigde minister Boersma richtlijnen uit die inhielden dat toestemming voor ontslag zou worden onthouden als het ontslag een gevolg was van de gestaakte olietoevoer (Stcrt. 1974, 15). Ook dit onderwerp heeft betrekking op de arbeidsverhoudingen. Kortheidshalve wordt hierbij dan ook verwezen naar het bovenvermelde rapport “Werkende arbeidsverhoudingen”.

3.10.3.2 Handelingen

408

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het formuleren van arbeidsvoorzieningsbeleid voor degenen wier banen gevaar lopen door de Oliecrisis.

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties...

periode: 1973-1974

409

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot het (doen) verrichten van arbeid door vreemdelingen.

grondslag: Machtigingswet inkomensvorming en bescherming werkgelegenheid (Stb. 1974, 1) art.9, eerste lid, art.23

product: reglementen

periode: 1974-

opmerking: De minister van Sociale Zaken wint eerst advies in bij de minister van Economische Zaken Bij het stellen van regels kan worden afgeweken van het bij of krachtens de Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72)

410

actor: de minister van Economische Zaken

handeling: Het adviseren van de minister van Sociale Zaken over regels met betrekking tot het (doen) verrichten van arbeid door vreemdelingen.

grondslag: Machtigingswet inkomensvorming en bescherming werkgelegenheid (Stb. 1974, 1) art.9, eerste lid

product: adviezen

periode: 1974-

3.11 Plaatsingsbevordering en werkgelegenheidsverruiming

3.11.1 Inleiding

Plaatsingsbevorderende maatregelen zijn financiële prikkels, waarmee de overheid probeert werkgevers

ertoe te bewegen bepaalde categorieën mensen aan te nemen die ze anders niet in dienst zouden nemen (3.12.1); werkzoekenden te stimuleren een baan te aanvaarden die ze anders niet zouden aannemen. In deze laatste categorie vallen de zogeheten loonsuppletie- en garantieregelingen. Deze zijn opgenomen in de Werkloosheidswet en de Wet Werkloosheidsvoorzieningen; het arbeidsbureau kan het hiermee voor werklozen makkelijker maken om werk aan te nemen tegen een lager loon dan ze in hun vroegere werkkring verdiend hebben.¹⁵

De plaatsingsbevorderende maatregelen passen vooral in het naoorlogse overheidsbeleid, dat met behulp van subsidies probeert gewenste en ongewenste ontwikkelingen te stimuleren of te remmen.

Ook de *werkgelegenheidsverruimende maatregelen* zijn financiële prikkels, maar het doel is anders: nu gaat het erom extra arbeidsplaatsen te creëren bij bestaande instellingen of bedrijven, of soms geheel nieuwe banen te scheppen (3.12.3). Deze maatregelen hebben een langere voorgeschiedenis: ze gaan terug op de werkverschaffing uit de jaren dertig en de aanvullende werken uit de naoorlogse periode (3.12.2).

3.11.2 Plaatsingsbevorderende prikkels voor werkgevers

3.11.2.1 Inleiding

Het arbeidsmarktbeleid valt, zoals reeds meermalen geconstateerd, in twee componenten uiteen: enerzijds het op het aanbod gerichte arbeidsvoorzieningsbeleid, dat wordt ontwikkeld op het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en anderzijds het op de vraag gerichte werkgelegenheidsbeleid, waarvoor het departement van Economische Zaken verantwoordelijk is. Op deze taakverdeling vormen sommige loonkostensubsidieregelingen een uitzondering: hoewel zij vallen onder het werkgelegenheidsbeleid zijn ze ondergebracht bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De bedoelde loonkostensubsidieregelingen zijn door het kabinet Den Uyl ontworpen. De eerste ervan was de 30%-loonkostenregeling uit 1973, die beoogde moeilijk plaatsbare werklozen aan werk te helpen door een subsidie te verlenen aan het bedrijf dat of de instelling die ze in dienst nam. Deze regeling werd hernieuwd in 1976 en in 1977 gesplitst in een 30%-loonkostenregeling voor mensen met een gedeeltelijke en een volledige werkweek. Vergelijkbaar was de Regeling plaatsing gehandicapten: uitgevaardigd als tijdelijke maatregel in 1975, werd ze definitief vastgesteld in 1976 en verlengd in 1977. Voorts waren er de Tijdelijke regeling loonkostensubsidie jeugdigen uit 1976 en de Experimentele regeling plaatsing langdurig werklozen in de profitsector (1977). Al deze regelingen beoogden "problematische" werkzoekenden eenvoudiger geplaatst te krijgen op de arbeidsmarkt, door een tijdelijke bijdrage te verlenen in de loonkosten en (in het geval van gehandicapten) de aanpassingskosten.

In 1981 werden deze vijf regelingen samengevoegd in de zogeheten Plaatsingsbevorderende Maatregel (PBM). Volgens deze regeling kan elke werkgever in de profitsector die een arbeidsovereenkomst sluit met een langdurig werkloze, een subsidie krijgen in de loonkosten. Deze subsidie wordt namens de minister toegekend door de directeur GAB, binnen welk gebied de werkloze zijn arbeid gaat verrichten.

Deze maatregel werd in 1986 ingetrokken en vervangen door de Maatregel Ondersteuning Arbeidsinpassing (Stcrt. 1986, 71). De Maatregel Ondersteuning Arbeidsinpassing had tot doel om het opnemen van langdurig ingeschreven werklozen in het arbeidsproces te bevorderen door middel van een toegemoetkoming in de kosten van training en begeleiding van de in dienst te nemen werkloze.

Tot slot is er de Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn, beter bekend onder de naam Wet Vermeend-Moor (Stb. 1986, 346). Zoals bij wel meer regelingen waarvoor Vermeend verantwoordelijk was, ging het hierbij niet om een gewone subsidieregeling, maar om vrijstelling van premies: wie een jongere in dienst nam die langer dan drie jaar werkloos

---

¹⁵ Deze regelingen zijn behandeld in twee andere PIVOT-rapporten, te weten *Sociale Voorzieningen. Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale voorzieningen, 1940-1996* en *Verstrekkende Zekerheid. Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid, 1940-1996* (beide door J. van der Meer en A. Wittkamp; nog niet gepubliceerd).

was, hoefde vier jaar lang de werkgeverspremies niet te betalen.

In 1990 werden maatregelen genomen ter verlaging van de loonkosten van werkgevers met werknemers op minimumloonniveau ter bevordering van de werkgelegenheid van in het bijzonder personen met en lage opleiding. De Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) trad in 1990 in werking. Hierin werd onder meer bepaald dat een werkgever in de periode van 1 april 1990 tot en met 31 maart 1994 over elk kalenderkwartaal recht had op een tegemoetkoming in de loonkosten voor elke dienstbetrekking met een werknemer die bij aanvang van het kwartaal de leeftijd van 23 jaar doch niet die van 65 jaar had bereikt en die gedurende dat gehele kwartaal in dienst was geweest tegen een loon dat gelijk was aan het voor die werknemer geldende minimumloon.

In 1994 is de naam van de Wet ter bevordering van werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn gewijzigd in de Wet bevordering arbeidsinpassing (Stb. 1994, 960). Op 1 januari 1996 is de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekering in werking getreden (Stb. 1995, 635), omdat het wenselijk was in het belang van de werkgelegenheid maatregelen te treffen ter vermindering van bepaalde loonkosten. De Wet bevordering arbeidsinpassing werd ingetrokken.

3.11.2.2 Handelingen

411

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid over plaatsingsbevorderende maatregelen

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

412

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake plaatsingsbevorderende maatregelen

grondslag: -

product: loonkostensubsidieregelingen, zoals:

- 30%-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183)
- 30%-loonkostenregeling 1976 (Stcrt. 1976, 87)
- 30%-loonkostenregeling 1977 bij gedeeltelijke werkweek (Stcrt. 1976, 254)
- 30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128)
- Tijdelijke regeling loonkostensubsidie jeugdigen (Stcrt. 1977, 68)
- Voorlopige regeling plaatsing gehandicapten 1975 (Stcrt. 1975, 168)
- Regeling plaatsing gehandicapten 1976 (Stcrt. 1976, 67)
- Regeling plaatsing gehandicapten 1977 (Stcrt. 1977, 91)
- Experimentele regeling plaatsing langdurig werklozen in de profitsector (1977)
- Plaatsingsbevorderende Maatregel (Stcrt. 1981, 135)
- Maatregel ter ondersteuning van de arbeidsinpassing (Stcrt. 1986, 71)
- Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3)

Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 346)

Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330)

periode: 1973-

413

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau

handeling: Het verstrekken van subsidie aan bedrijven die moeilijk plaatsbare individuele werklozen in dienst nemen.

grondslag: 30%-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183) art.2, art.7;
Voorlopige regeling plaatsing gehandicapten 1975 (Stcrt. 1975, 168) art.3;
Regeling plaatsing gehandicapten 1976 (Stcrt. 1976, 67), art.2;
30%-loonkostenregeling 1976 (Stcrt. 1976, 87) art.3;
30%-loonkostenregeling 1977 bij gedeeltelijke werkweek (Stcrt. 1976, 254) art.3;
Tijdelijke regeling loonkostensubsidie jeugdigen (Stcrt. 1977, 68), art.3;
Regeling plaatsing gehandicapten 1977 (Stcrt. 1977, 91), art.3;
30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128) art.3;
Plaatsingsbevorderende Maatregel (Stcrt. 1981, 135) art.6;
Maatregel ter ondersteuning van de arbeidsinpassing (Stcrt. 1986, 71) art.5;
Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3) art.6;
Subsidieregeling bevordering arbeidsinpassing (Stcrt. 1989, 147) art.3 en art.11

product: beschikking
periode: 1973-1990

414

actor: de minister van Sociale Zaken (1973-1977);
het Gewestelijk Arbeidsbureau (1977-1990)

handeling: Het maken van uitzonderingen op loonkostensubsidieregelingen.

grondslag: onder meer
30%-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183) art.3;
Voorlopige regeling plaatsing gehandicapten 1975 (Stcrt. 1975, 168), art.4 en art.6 derde lid;
Regeling plaatsing gehandicapten 1976 (Stcrt. 1976, 67), art.5;
30%-loonkostenregeling 1976 (Stcrt. 1976, 87) art.4 tweede lid;
Regeling plaatsing gehandicapten 1977 (Stcrt. 1977, 91), art.5;
30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128) art.4

product: beschikkingen
periode: 1973-1990

opmerking: Na 1977 neemt de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau het besluit, maar moest de minister toestemming verlenen.

415

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verstrekken van loonkostensubsidie aan bedrijven die moeilijk plaatsbare groepen werklozen in dienst nemen.

grondslag: 30%-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183) art.8;
30%-loonkostenregeling 1977 bij gedeeltelijke werkweek (Stcrt. 1976, 254) art.3;
Tijdelijke regeling loonkostensubsidie jeugdigen (Stcrt. 1977, 68), art.3;
30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128) art.3

product: beschikking
periode: 1973-1990

416

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening (1973-1976)
de minister van Sociale Zaken (1976-1990)

handeling: Het opstellen van uitvoeringsvoorschriften voor loonkostensubsidieregelingen.

grondslag: 30%-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183) art.9;
30%-loonkostenregeling 1976 (Stcrt. 1976, 87) art.7;
Voorlopige regeling plaatsing gehandicapten 1975 (Stcrt. 1975, 168), art.7;
Regeling plaatsing gehandicapten 1976 (Stcrt. 1976, 67), art.7;
30%-loonkostenregeling 1977 bij gedeeltelijke werkweek (Stcrt. 1976, 254) art.7;
Tijdelijke regeling loonkostensubsidie jeugdigen (Stcrt. 1977, 68), art.7;
Regeling plaatsing gehandicapten 1977 (Stcrt. 1977, 91), art.7;
30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128) art.7;
Plaatsingsbevorderende Maatregel (Stcrt. 1981, 135) art.8;

- Maatregel ter ondersteuning van de arbeidsinpassing (Stcrt. 1986, 71) art.9;
 Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3) art.10;
 Subsidierегeling bevordering arbeidsinpassing (Stcrt. 1989, 147) art.17
- product: uitvoeringsvoorschriften
 periode: 1973-1990
- 417
- actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening /het Gewestelijk Arbeidsbureau
- handeling: Het maken van uitzonderingen op loonkostensubsidieregelingen ten gunste van academici.
- grondslag: -
- product: beschikkingen
- periode: 1973-
- opmerking: De directeur van het arbeidsbureau nam het besluit, maar de directeur-generaal moest toestemming verlenen.
- 418
- actor: de minister van Sociale Zaken
- handeling: Het verlengen van de periode gedurende welke een werkgever vrijgesteld is van de verplichting tot het betalen van werkgeverspremies.
- grondslag: Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483) art.2, tweede lid (b.w. Stb. 1988, 286)
- product: beschikkingen
- periode: 1986-1990
- opmerking: Bedoelde vrijstellingen werden verleend als een werkgever een jonge werkloze in dienst nam die meer dan drie jaar geen betaald werk had gehad.
- 419
- actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
- handeling: Het beëindigen van de vrijstelling van de verplichting tot het betalen van werkgeverspremies.
- grondslag: Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483) art.3, derde lid, art.5, vierde lid (hernummerd Stb. 1988, 286) art.5, vijfde lid (b.w. Stb. 1995, 635)
- product: beschikkingen
- periode: 1986-1995
- 420
- actor: de minister van Sociale Zaken
- handeling: Het stellen van nadere regels betreffende de tegemoetkoming in de kosten die een werkgever, in het kader van een begeleidingsplan, maakt voor training en begeleiding van een werkloze
- grondslag: Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483) art.7 (b.w. Stb. 1990, 403)
- product: Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3)
 Subsidierегeling bevordering arbeidsinpassing (Stcrt. 1989, 147)
- periode: 1986-1990
- 421
- actor: de minister van Sociale Zaken
- handeling: Het houden van financieel toezicht op loonkostensubsidieregelingen.
- grondslag: Maatregel ter ondersteuning van de arbeidsinpassing (Stcrt. 1986, 71) art.7;
 Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3) art.8;
 Subsidierегeling bevordering arbeidsinpassing (Stcrt. 1989, 147) art.14
- product: rapport

periode: 1986-1990

422

actor: de minister van Sociale Zaken en/of de minister van Financiën

handeling: Het stellen van nadere regels ter bevordering van een goede uitvoering van de Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn.

grondslag: Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483) art.9 (hernummerd Stb. 1988, 286) art.10 (b.w. Stb. 1995, 635)

product: Uitvoeringsvoorschriften Wet bevordering werkgelegenheid voor langdurig werkloze werkzoekenden (Stcrt. 1987, 3)

periode: 1986-1995

423

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het, de Stichting van de Arbeid gehoord, uitbrengen van een schriftelijk verslag aan de Staten-Generaal over de werking van de Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn.

grondslag: Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483) art.10 (b.w. Stb. 1995, 635)

product: Evaluatie van de wet Vermeend-Moor. Hoofdrapport 1987 (1988)

periode: 1986-1995

424

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het in overleg met de Stichting van de Arbeid bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van bijzondere groepen van werknemers voor wie de toepassing van de wet loonkostenreductie op minimumloonniveau ook van toepassing is

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 3, lid 4

product: algemene maatregelen van bestuur

periode: 1990-

425

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van een model ten behoeve van het berekenen van het bedrag aan tegemoetkoming

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 5

product: model

periode: 1990-

426

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het informeren van de werkgever over de ontvangst van de berekening en het doen van opgave aan de inspecteur die ten aanzien van de werkgever bevoegd is voor de heffing van de loonbelasting

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 5

product: brieven

periode: 1990-

427

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die belast worden met het inwinnen van gegevens in het belang van de uitvoering van de Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau en met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 9

product: aanwijzing

periode: 1990 -

428

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij besluit een tegemoetkoming aan een werkgever vervallen verklaren

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 10, eerste lid

product: besluit

periode: 1990-

429

actor: de Ontvanger der rijksbelastingen

handeling: Het heffen en invorderen van het verschuldigde bedrag van een werkgever

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 10, derde lid

product: (Naheffings-)aanslag/beschikking

periode: 1990-

430

actor: de minister van Sociale Zaken

de minister van Financiën

handeling: Het stellen van regels ter bevordering van een goede uitvoering van Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau

grondslag: Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330) art. 11

product: ministeriële regelingen

periode: 1990-

431

actor: de minister van Economische Zaken

handeling: Het aanwijzen van andere werkzaamheden die niet tot spur- en ontwikkelingswerk worden gerekend.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 1, lid 3 onder c

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

432

actor: de minister van Financiën

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de werknemer van wie de dienstbetrekking niet gedurende het gehele kalenderjaar heeft bestaan.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 5, lid 5

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

433

actor: de minister van Financiën

de minister van Sociale Zaken

handeling: Het vaststellen van een afwijkende volledige arbeidsduur voor een kalenderweek.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 6, lid 2

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

434

Actor: de minister van Financiën
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het stellen van nadere regels met betrekking tot de vermindering voor een werknemer die zonder overeengekomen vaste arbeidsduur werkt alsmede voor het geval het loon niet per tijdseenheid wordt berekend.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 6, lid 3
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

435

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het, in het kader van doel en strekking van de wet, stellen van nadere regels met betrekking tot het niet afgeven van een verklaring langdurig werkloze.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 10, lid 3
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

436

actor: de minister van Financiën
de minister van Sociale Zaken
de minister van Economische Zaken
handeling: Het bepalen dat:
-om als langdurig werkloze te worden aangemerkt, de termijn van 12 maanden zonder onderbreking niet geldt voor een gebied met hoge werkeloosheid
-groepen personen, die dezelfde kansen op de arbeidsmarkt hebben, worden gelijkgesteld aan langdurig werklozen
-welke perioden, van niet als werkloos werkzoekende staan ingeschreven, niet gelden als onderbreking.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 12
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

437

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Financiën
handeling: Het stellen van regels ter bevordering van een goede uitvoering van de afdracht door langdurig werklozen alsmede met betrekking tot het verschaffen van inlichtingen over de vermindering van de afdracht voor lage lonen en langdurig werklozen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 13
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

438

actor: de minister van Financiën
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
handeling: Het bepalen welke gegevens dienen voor te komen in de overeenkomsten in het onderwijs om voor de vermindering van de afdracht in aanmerking komen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 14, lid 5
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

439

actor: de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
de minister van Financiën
de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels ter bevordering van een goede uitvoering van de vermindering van de afdracht in het onderwijs.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 15

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

440

actor: de minister van Financiën

handeling: Het stellen van regels ter bepaling van de aan de kinderopvang toe te rekenen kosten.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 16, lid 3

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

441

actor: de minister van Financiën
de minister van Sociale zaken
de minister van Verkeer en Waterstaat

handeling: Het vervangen van de percentages die voor de vermindering van de afdracht voor zeevarenden van toepassing zijn.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 17, lid 4 en 5

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

442

actor: de minister van Financiën
de minister van Sociale Zaken
de minister van Verkeer en Waterstaat

handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de verplichtingen waaraan de inhoudingsplichtige in de zeevaart dient te voldoen om voor de vermindering van de afdracht in aanmerking te komen.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 18, lid 1, 2 en 3

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

443

actor: de minister van Financiën
de minister van Verkeer en Waterstaat
de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels ter bevordering van een goede uitvoering van de vermindering van de afdracht in de zeevaart.

grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 20

product: ministeriële regelingen

periode: 1996-

444

actor: de minister van Financiën
de minister van Economische Zaken
handeling: Het stellen van nadere voorwaarden om als S&O-inhoudingsplichtige te worden aangewezen, alsmede voor de wijze waarop de administratie van een S&O inhoudingsplichtige of een S&O-belastingplichtige er uit dient te zien
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 21, lid 4, art. 22, lid 8, art. 25
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

445

actor: de minister van Financiën
handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de verstrekking van een afschrift van een S&O-verklaring door een inhoudingsplichtige aan de inspecteur.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 22, lid 6
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

446

actor: de minister van Financiën
handeling: Het wijzigen van de percentages met betrekking tot de S&O-verminderingen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 23
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

447

actor: de minister van Economische Zaken
handeling: Het afgeven, wijzigen of intrekken van een S&O-verklaring (verklaring van speur- en ontwikkelingswerk) aan een S&O-inhoudingsplichtige of S&O-belastingplichtige.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 24, lid 1, 2 en 7
product: "verklaringen"
periode: 1996-

448

actor: de minister van Financiën.
de minister van Economische Zaken
handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de inhoud en de wijze waarop een verzoek voor de afgifte van een S&O-verklaring (verklaring van speur- en ontwikkelingswerk) dient te worden ingediend.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 24, lid 4
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

449

actor: de minister van Economische Zaken
handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die belast worden met het toezicht op de naleving van de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 26, lid 1
product: "aanwijzing"
periode: 1996-

450

actor: de inspecteur (inkomstenbelasting)
handeling: Het heffen en invorderen van administratieve boeten aan de inhoudingsplichtige.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 27, 28 en 29
product: (Naheffings-)aanslag/beschikking
periode: 1996-

451

actor: de minister van Economische Zaken
handeling: Het verlenen van ontheffing (van de verboden) krachtens de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 30, lid 2
product: ontheffingen
periode: 1996-

452

actor: de minister van Financiën
handeling: Het jaarlijks vervangen van de toetslonen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 31, lid 1
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

453

actor: de minister van Financiën
handeling: Het stellen van nadere, afwijkende regels ter bevordering van een goede uitvoering van Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 32
product: ministeriële regelingen
periode: 1996-

454

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen dat een recht op premievrijstelling van een banenpool uiterlijk eindigt op 1 januari 1998.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 35, lid 3
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1996-

455

actor: de minister van Financiën
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het opstellen van een verslag voor de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten van de Wet op de langdurig werklozen.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 52, lid 1
product: verslagen
periode: 1996-

456

actor: de minister van Financiën
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur, op basis van het verslag aan de Staten-Generaal, verlengen van de termijn waarop de vermindering langdurig werklozen op een werknemer van toepassing is.
grondslag: Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635) art. 52, lid 2
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1996-

3.11.3 Werkgelegenheidsverruiming: aanvullende werkgelegenheid

3.11.3.1 Inleiding

De oudste van de werkgelegenheidsverruimende maatregelen is de werkverschaffing uit de jaren dertig: werklozen werden ingezet voor zaken als het ontginnen van veengebieden en het aanleggen van parken (zoals het Amsterdamse Bos). De tewerkstelling was vooral gericht op gebieden met een hoge werkloosheid en op groepen werknemers die vaak werkloos waren, zoals ouderen. Soms stuurde men de werklozen die niet wilden, om zo te voorkomen dat ze zwarte neveninkomsten hadden.

Bij de uitzending werd niet gelet op het werkgelegenheidsaspect, op de aard van de te verrichte werkzaamheden en het nut, terwijl de arbeidsvoorwaarden verre van gunstig waren. Om hierin verbetering te brengen en om de verschillende projecten te coördineren werd in 1939 de Rijksdienst voor de Werkverruiming opgericht, die na de Tweede Wereldoorlog werd omgedoopt tot Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.).

D.U.W. zette het vooroorlogse beleid voort onder de naam "aanvullende werkgelegenheid", waaronder men verstond "de werkgelegenheid, die de overheid schept, door het uitvoeren of doen uitvoeren van werken met het primaire doel werkloosheid te voorkomen of te bestrijden".¹⁶ De lonen en de arbeidsvoorwaarden van de werknemers die tewerkgesteld waren via D.U.W. bleven minder dan die van werknemers in overeenkomstige bedrijfstakken, hetgeen aanleiding vormde voor regelmatige kamerdiscussies, tot ze in de jaren vijftig werden gelijkgetrokken. In 1954 werden de taken van het Rijksarbidsbureau en D.U.W. samengebracht in het nieuw opgerichte en onder Sociale Zaken ressorterende directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening (Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening 1954); vanaf 1958 ressorteren de activiteiten van de oude D.U.W. onder de hoofdafdeling Aanvullende Werken (AW).

In het Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) is opgenomen dat Gedeputeerde Staten provinciale commissies voor de werkgelegenheid moesten instellen.

De leden van deze commissies werden benoemd door Gedeputeerde Staten. De provinciale commissies voor de werkgelegenheid hadden tot taak om plannen voor openbare werken te registreren en programma's op te stellen van aanvullende werken, die voor (vervroegde) uitvoering in aanmerking kwamen. Daarnaast beslisten deze commissies over aanvang, versnelling, afremming of stopzetting van aanvullende werken.

Het scheppen van aanvullende werkgelegenheid diende ter ondersteuning van het algemene werkgelegenheidsbeleid, dat was gericht op een zo groot mogelijke werkgelegenheid in het normale bedrijfsleven. De aanvullende werkgelegenheid mocht daarom geen belemmering vormen voor de "normale" werkgelegenheid, bijvoorbeeld door concurrerend te zijn of arbeidskrachten te onttrekken. De aanvullende werkgelegenheid moest slechts soelaas bieden voor die werknemers die buiten het "normale" arbeidscircuit waren terechtgekomen, onder meer als gevolg van de wintermaanden (landarbeiders, schilders, bouwvakkers).

D.U.W./AW was verantwoordelijk voor verschillende soorten openbare werken.

de openbare werken stonden op diverse rijksbegrotingen voor normale jaren. Werkloosheidsbestrijding was niet het hoofddoel van deze projecten. De uitvoering ervan gebeurde door bijvoorbeeld Rijkswaterstaat,

---

¹⁶ Rijksbegroting voor het dienstjaar 1954, nr. 3200, Brief van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid van 4 januari 1954, no 18.

Staatsbosbeheer en de lagere overheden.

de openbare werken die versneld werden uitgevoerd waren in wezen gewone openbare werken, die men eerder dan noodzakelijk uitvoerde om werkloosheid te bestrijden. De provinciale commissies voor de werkgelegenheid dienden in aanmerking komende projecten op te sporen. De financiën kwamen uit een speciaal voor dit soort werkgelegenheidsmaatregelen gereserveerde post, waarmee D.U.W. de uitvoerende lichamen subsidieerde en controleerde. Dit uitvoerende orgaan nam zijn werknemers via het Gewestelijk Arbeidsbureau in dienst tegen normale arbeidsvoorwaarden, en ontsloeg ze weer als de "normale" bedrijvigheid toenam of als de arbeider in aanmerking kwam voor (om-, her-, bij-) scholing. *additionele werken* waren openbare werken die werden uitgevoerd en gefinancierd door D.U.W./AW. De betrokkenheid van deze rijksdienst was dus directer dan bij de voorgaande twee soorten openbare werken. De betrokken arbeiders waren niet inzetbaar bij die "gewone" openbare werken, en de lonen en arbeidsvoorwaarden van deze arbeiders weken daarom af.

In de jaren zestig nam de werkloosheid af en daardoor het belang van de openbare en additionele werken. Toen in de jaren zeventig de economische situatie verslechterde, werd een elftal nieuwe werkgelegenheidsprogramma's gefinancierd (1972-1979), maar na een SER-advies inzake de aanvullende werkgelegenheid uit 1981 werd vrij abrupt besloten het traditionele beleid van aanvullende werkgelegenheid te beëindigen. AW werd opgeheven.

De nadruk is sindsdien gelegd op zogeheten werkgelegenheidsverruimende maatregelen en projecten.

3.11.3.2 Handelingen

457

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het aanvullende werkgelegenheidsbeleid

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

458

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de aanvullende werkgelegenheid.

bron: Rijksbegrotingen

product: onder meer:

- Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453)
- Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305)
- Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid 1954 (Stcrt. 1954, 227)
- werkgelegenheidsprogramma's

periode: 1940-1981

opmerking: Gericht op regio's in Nederland bedreigd met hoge werkloosheid, alsmede gericht op bepaalde bedrijfsklassen.

459

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van subsidieregelingen inzake de aanvullende werkgelegenheid.

bron: Rijksbegrotingen

product: onder meer:

- regelingen met betrekking tot de verstrekking van subsidies voor werken gedurende de wintermaanden (schilderwerk, woningverbetering en woningsplitsing)

periode: 1940-1981

opmerking: Gericht op regio's in Nederland bedreigd met hoge werkloosheid, alsmede gericht op bepaalde bedrijfsklassen.

460

actor: de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) (1945-1954);
het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1983)

handeling: Het voorbereiden en doen uitvoeren van werkverruimingsobjecten, de zogeheten additionele werken.

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. I 453, 1948), art. 2

product: aanwijzingen werkverruimingsobjecten

periode: 1945-1983

461

actor: de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) (1945-1954);
het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1983)

handeling: Het behartigen van het vervoer en de huisvesting van de arbeiders die te werk zijn gesteld op door hen verzorgde aanvullende werken

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. I 453, 1948), art. 2

product: regelingen

periode: 1945-1983

462

actor: de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) (1945-1954);
het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1983)

handeling: Het godsdienstig, geestelijk en cultureel verzorgen van de in kampen gehuisveste arbeiders

bron: onder meer Rijksbegroting 1954

product: financiële bescheiden m.b.t. ondermeer aanschaf van boeken

periode: 1945-1983

463

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het vaststellen van de arbeidsvoorwaarden van arbeiders bij de Rijksdienst voor de uitvoering van werken (D.U.W.).

grondslag: Buitengewoon Besluit Werklozenzorg, (Stb. 1944, E79) art.3, derde lid; Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.11 (b.w. Stb. 1954, 305)

product: - Regeling van lonen en arbeidsvoorwaarden op cultuurtechnische werken ("DUW-
loonregeling 1946")
- Regeling van lonen en arbeidsvoorwaarden op trainingswerken ("DUW-trainingsregeling
1946") (Stcrt. 1946, 236)

periode: 1945-1954

opmerking - de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer diende van tevoren de minister van Sociale Zaken te consulteren.

opmerking - de arbeidsvoorwaardenregeling werd na 1950 opgesteld door een sub-commissie van de Centrale Commissie van Advies voor de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (zie ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS, (Stcrt. 1950, 56) onder B)

464

actor: de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) (1945-1954);
het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1983)

handeling: Het verstrekken van subsidies voor de uitvoering van openbare werken (uitgevoerd door particulieren of overheidsdiensten).

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.2; Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.2 sub b

product: beschikking

periode: 1945-1983

465

actor: de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) (1945-1954);
het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening (1954-1983)

handeling: Het houden van toezicht op de besteding van subsidies voor de uitvoering van openbare werken (uitgevoerd door particulieren of overheidsdiensten).

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.2; Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.2 sub b

product: rapporten

periode: 1945-1983

466

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het voorbereiden van een Koninklijk Besluit betreffende het benoemen en ontslaan van de directeur van de D.U.W.

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art. 5 (b.w. Stb. 1954, 305)

product: Koninklijk Besluit

periode: 1945

467

actor: de minister van Binnenlandse Zaken
de minister van Sociale Zaken
de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening
de minister van Financiën
de minister van Economische Zaken
de minister van Verkeer en Waterstaat
de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het aanwijzen van ten hoogste twee leden van de Commissie van Advies voor de D.U.W.

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I 453) art. 7

product: aanwijzing

periode: 1948-1954

468

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het aanwijzen van een Onder-Voorzitter van de Commissie van Advies voor de D.U.W.

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I 453) art. 7

product: aanwijzing

periode: 1948-

469

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het invoeren van een beslissing van de Raad van Ministers in gevallen waarin geen overeenstemming is bereikt over een D.U.W.-aangelegenheid waarover advies is gevraagd.

Grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I 453) art. 9

product: brieven

periode: 1948-

470

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale Zaken

handeling: Het regelen van de samenwerking en het overleg bij D.U.W.-aangelegenheden.

grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.7

product: ministeriële besluiten, zoals
- ministerieel besluit van 14 maart 1950, AS, no.31514 (Stcrt. 1950, 56) (b.w. Stcrt. 1954, 136)

- ministerieel besluit van 14 maart 1950, AS, no.31515 (Stcrt. 1950, 56) (b.w. Stcrt. 1954, 136)
- ministerieel besluit van 29 maart 1951
periode: 1948-1954

471

actor: de Centrale Commissie van Advies voor de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken
handeling: Het beoordelen van beslissingen van de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken tot het (doen) uitvoeren van werken.
grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.11
product: rapporten
periode: 1948-1954

472

actor: de Centrale Commissie van Advies voor de Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken
handeling: Het adviseren van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van de minister van Sociale Zaken omtrent het (doen) uitvoeren van werken, alsmede algemene voorschriften op het gebied van lonen en andere arbeidsvoorwaarden.
grondslag: Organisatiebesluit D.U.W. 1948 (Stb. 1948, I453) art.11; ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder B (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: adviezen
periode: 1948-1954

473

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders.
grondslag: -
product: beschikking van 6 mei 1949, no. 3630 RAB betreffende de instelling van een commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders
periode: 1949-1950

474

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter en leden van de commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders.
grondslag: beschikking van 6 mei 1949, no. 3630 RAB betreffende de instelling van een commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders, art. 2 (b.w. Stcrt. 1950, 157)
product: beschikking
periode: 1949-1950

475

actor: de Commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders
handeling: Het adviseren van de minister omtrent werkobjecten voor werkloze geschoolde arbeiders.
grondslag: beschikking van 6 mei 1949 no. 3630 RAB betreffende de instelling van een commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders (b.w. Stcrt. 1950, 157)
product: verslag van 8 juni 1950
periode: 1949-1950

476

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale zaken
handeling: Het instellen van een Gewestelijke Commissie voor D.U.W.-aangelegenheden voor het gebied van elk Gewestelijk Arbeidsbureau
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder A, a
product: instellingsbeschikking
periode: 1950-

477

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van een Centrale Commissie van Advies voor D.U.W.-aangelegenheden
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder B, a
product: instellingsbeschikking
periode: 1950-1954

478

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter en leden van de Centrale Commissie van Advies voor D.U.W.-aangelegenheden
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder B, c
product: beschikkingen
periode: 1950-

479

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van een Gewestelijke Beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden voor het gebied van elk Gewestelijk Arbeidsbureau.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder D, a
product: besluit
periode: 1950-

480

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
handeling: Het benoemen van de voorzitters van de Gewestelijke Beroepscommissies D.U.W.-aangelegenheden.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder D, c
product: beschikking inzake benoeming voorzitters (beschikking d.d. 14 maart 1950, Afdeling Algemeen Secretariaat, N0. 31515 (Stcrt. 1950, 56)
periode: 1950-

481

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van een Centrale Beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder E, a
product: instellingsbeschikking
periode: 1950-

482

actor: de Gewestelijke beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden
handeling: Het doen van (bindende) uitspraken in beroepszaken van DUW-arbeiders tegen straf, ontslag

of schorsing.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS, (Stcrt. 1950, 56) onder D (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: beschikkingen
periode: 1950-1954
opmerking: Hoger beroep stond open bij de centrale commissie van beroep.

483

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
handeling: Het nietigverklaren van besluiten van de gewestelijke beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS (Stcrt. 1950, 56) onder D (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: beschikkingen
periode: 1950-1954

484

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
handeling: Het benoemen van de voorzitter van de centrale beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS, (Stcrt. 1950, 56) onder E (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: benoemingsbeschikkingen
periode: 1950-1954

485

actor: de Centrale beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden
handeling: Het doen van uitspraken in hoger beroepszaken van DUW-arbeiders tegen straf, ontslag of schorsing.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS, (Stcrt. 1950, 56) onder E (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: beschikkingen
periode: 1950-1954

486

actor: de Centrale beroepscommissie D.U.W.-aangelegenheden
handeling: Het doen van uitspraken omtrent nietigverklaren van besluiten van de gewestelijke beroepscommissie door de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting.
grondslag: ministerieel besluit van 14 maart 1950, no.31514 AS, (Stcrt. 1950, 56) onder D en E (b.w. Stcrt. 1954, 136)
product: beschikkingen
periode: 1950-1954

487

actor: het Coördinatie-College voor Openbare Werken
handeling: Het adviseren van de interdepartementale commissie voor de werkgelegenheid.
grondslag: Nota inzake organisatie werkgelegenheidspolitiek, april 1950
product: pre-adviezen
periode: 1950-1988

488

actor: het Coördinatie-College voor Openbare Werken
handeling: Het geven van richtlijnen aan de provinciale commissies voor de werkgelegenheid.
grondslag: Nota inzake organisatie werkgelegenheidspolitiek, april 1950; Brief van de minister van

product: Sociale Zaken van 4 januari 1954; Rijksbegroting 1954
richtlijnen
periode: 1954-1988

489

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van het Coördinatie-College voor Openbare Werken.
grondslag: Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.7
product: instellingsbeschikking 31 maart 1955
periode: 1954

490

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Binnenlandse Zaken
de minister van Financiën
de minister van Defensie
de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
de minister van Verkeer en Waterstaat
de minister van Economische Zaken
de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening
handeling: Het, in overeenstemming met de betrokken ministers, regelen van de samenstelling en de werkwijze van het interdepartementaal Coördinatie-College voor Openbare Werken.
grondslag: Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305) art.7
product: regelingen
periode: 1954-1988

491

actor: het Coördinatie-College voor Openbare Werken
handeling: Het beslissen over subsidiëring van aanvullende werken, voorgesteld in de programma's van de provinciale commissies voor de werkgelegenheid.
grondslag: Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid 1954 (Stcrt. 1954, 227)
product: beschikkingen
periode: 1954-1988
opmerking: De beslissing moest worden goedgekeurd door de minister van Sociale Zaken

492

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het goedkeuren van subsidiëtoekenningen door het college voor openbare werken aan plannen voor aanvullende werken.
grondslag: Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid 1954 (Stcrt. 1954, 227)
product: beschikkingen
periode: 1954-1988

493

actor: het Coördinatie-College voor Openbare Werken
handeling: Het beslissen over aanvang, versnelling, afremming of stopzetting van aanvullende werken ingeval van onenigheid bij de provinciale commissie.
grondslag: Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid 1954 (Stcrt. 1954, 227)
product: beschikkingen
periode: 1954-1988

3.11.4 Werkgelegenheidsverruiming: additionele arbeid

3.11.4.1 Inleiding

In de zeventiger jaren werden verschillende werkgelegenheidsverruimende¹⁷ maatregelen genomen, zoals de Interim-maatregel jeugdige werklozen, de Steunmaatregel architectenbureaus c.q. ingenieurs- en/of adviesbureaus, de Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (TAP), de Regeling experimentele werkgelegenheidsprojecten voor vrouwen. Er werden tegemoetkomingen gegeven in de loonkosten, zodat bepaalde groepen werklozen tijdelijk ergens aan de slag konden; het verschil met de in paragraaf 12.1 genoemde plaatsingsbevorderende maatregelen is dat het om tijdelijke arbeidsplaatsen ging.

Per 15 juni 1982 werden al deze maatregelen samengebracht in de Werkgelegenheidsverruimende maatregel (WVM). De doelstelling hiervan was het scheppen van additionele arbeidsplaatsen voor bijzondere risicogroepen. De betrokkenen konden gedurende een periode van enkele maanden tot een jaar op de gesubsidieerde arbeidsplaatsen werkervaring opdoen (of behouden). Zo konden ze een betere uitgangspositie krijgen bij het zoeken naar een structurele plaats in het arbeidsproces. Deze werkgelegenheid werd in hoofdzaak in de non-profit-sector gerealiseerd.

Speciale werkgelegenheidsverruimende maatregelen werden genomen voor jongeren. Te denken valt hierbij aan:

- Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen (EAJ)
- Werkgelegenheidsprojecten voor jeugdige werklozen (WJW)
- Jeugdonthoofdingsbanen (JOB)
- het START-plan

In 1979 werd begonnen met de zogeheten Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen (EAJ). Deze regeling werd in 1984/1985 vervangen door een nieuwe subsidieregeling: Werkgelegenheidsprojecten voor jeugdige werklozen (WJW). Met een driejarige subsidie konden arbeidsprojecten worden opgezet die ten doel hadden blijvende werkgelegenheid te scheppen voor werkzoekenden onder de 25 jaar; deze projecten werden paritair bestuurd, buiten de overheid om.

Hiernaast werd vanaf 1985 een proef genomen met zogeheten "jeugdonthoofdingsbanen" (JOB); opnieuw ging het om een subsidieregeling die beoogde werkzoekenden die nog geen 25 waren aan een arbeidsovereenkomst te helpen. Anders dan bij de WJW ging het bij de JOB-en niet om projecten, maar om banen bij normale werkgevers (overheid en bedrijfsleven). Het Rijk nam 33% van de kosten van het minimumloon voor zijn rekening, en maakte het nog aantrekkelijker voor werkgevers om gebruik te maken van deze regeling, door de administratie onder te brengen bij de Stichting START.

Het bevorderen dat tijdig en in onderlinge samenhang beleidsvoorstellen worden voorbereid met betrekking tot de aanpak van de jeugdwerkloosheid was vanaf 1968 overigens in handen van een Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid. Omdat deze niet geheel voldeed, werd ze in 1980 afgelost door de Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (Stcrt. 1980, 22).

In 1983 werd een begin gemaakt met zogeheten "terugploegprojecten" in de bouwsector. De constructie beruiste op een inverdieneffect: er werden voor uitkeringsgerechtigden werkgelegenheidsprojecten opgezet, die vervolgens werden gefinancierd vanuit de besparingen die mogelijk werden op de uitkeringen.

De Praktijkervaringsplaatsen (PEP-en) beoogden werklozen die onvoldoende ervaring hadden, een arbeidsplaats bij de overheid of in het bedrijfsleven te garanderen, waar ze gedurende een half jaar begeleid zouden worden door een deskundige werknemer. Degenen die van deze regeling profiteerden, behielden hun recht op uitkering, en kregen vergoedingen voor eventueel gemaakte kosten (bijvoorbeeld voor werkkleding en reiskosten).

Een laatste hier te noemen initiatief waren de banenpools. In het regeerakkoord van najaar 1989 van het kabinet Lubbers III werd de Rijksbijdrageregeling banenpools gelanceerd. Voor de handelingen betreffende

---

¹⁷ Een andere uitdrukking voor werkgelegenheidsverruiming is additionele arbeid.

deze regeling wordt verwezen naar het institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale voorzieningen 1940-1996.

Voor beleid ten aanzien van de emancipatie van vrouwen zij verwezen naar het (op dit moment nog niet gepubliceerde) institutioneel onderzoek naar de coördinatie van het emancipatiebeleid 1965-1998.

In dit institutioneel onderzoek wordt onder meer aandacht besteed aan de Projectgroep vrouw en werkgelegenheid. Deze projectgroep had tot taak de minister van Sociale Zaken Werkgelegenheid te adviseren over het ontwikkelen van beleid voor het verruimen van de mogelijkheden voor vrouwen die geruime tijd na het beëindigen van hun schoolopleiding voor het eerst of wederom tot de arbeidsmarkt willen toetreden.

Daarnaast wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan de Subsidieregeling Vrouw en Werkwinkels. Het doel van deze subsidieregeling is het stimuleren en ondersteunen van (her)intredende vrouwen door het verschaffen van informatie en voorlichting, door het geven van beroepsoriënterende cursussen door het adviseren over de mogelijkheden en beperkingen van het starten van een eigen bedrijf.

In de jaren negentig is andere gesubsidieerde arbeid in wet- en regelgeving verder uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld de Jeugdwerkgarantiewet, banenpools, Wet inschakeling werkzoekenden. Voor de betreffende handelingen wordt kortheidshalve verwezen naar het institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale voorzieningen 1940-1996.

3.11.4.2 Handelingen

494

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid t.a.v. additionele arbeid

grondslag: -

product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

periode: 1940-

495

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van regelgeving inzake de werkgelegenheidsverruiming.

grondslag: -

product: - Interim-maatregel jeugdige werklozen
- Steunmaatregel architectenbureaus c.q. ingenieurs- en/of adviesbureaus
- Regeling experimentele werkgelegenheidsprojecten voor vrouwen
- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1973, 205)
- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1975, 168)
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1979, 20)
- Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen (1979)
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1983, 64)
- Werkgelegenheidsprojecten voor jeugdige werklozen (1984/1985)
- Jeugdonthoofdingbanen (1985)

periode: 1945-

496

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het instellen van de Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid.

grondslag:

product: Instellingsbeschikking

periode: 1968

497

actor: de Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid (1968-1980); de Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (1980-)

handeling: Het bevorderen van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

grondslag: Instellingsbeschikking Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (Stcrt. 1980, 22) art.2

product: notulen

periode: 1968-

498

actor: de Interdepartementale werkgroep jeugdwerkloosheid (1968-1980); de Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (1980-)

handeling: Het adviseren aan de minister van Sociale Zaken over de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

grondslag: Instellingsbeschikking Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (Stcrt. 1980, 22) art.5

product: adviezen

periode: 1968-

499

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau

handeling: Het aan bedrijven verlenen van een tegemoetkoming in de loonkosten van tijdelijke arbeidskrachten.

grondslag: onder meer

- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1973, 205) art.7 en art. 10
- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1975, 168) art.2-4
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1979, 20) art.2
- Jeugdontplooingsbanen

product: beschikking

periode: 1973-1990

opmerking: Bij de verschillende werkgelegenheidsverruimende maatregelen konden verschillende voorwaarden worden gesteld; ook de bijdragen waren verschillend.

500

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het geven van aanwijzingen aan de Gewestelijke Arbeidsbureaus voor de verlening van tegemoetkomingen in de loonkosten van tijdelijke arbeidskrachten.

grondslag: onder meer

- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1973, 205) art.11
- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1975, 168) art.11
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1979, 20) art.9
- Jeugdontplooingsbanen

product: aanwijzingen

periode: 1973-1990

501

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het toekennen van subsidies voor het opzetten van experimenten met groepsgerichte arbeidsprojecten t.b.v. jeugdige werklozen

grondslag: Regeling Experimentele Arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen; werkgelegenheidsprojecten voor jeugdige werklozen

product: besluit

periode: 1979-1990

502

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het houden van financieel toezicht op de uitvoering van werkgelegenheidsverruimende maatregelen.

grondslag: onder meer

- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1979, 20) art.7

product: rapporten

periode: 1979-1990

503

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het instellen van de Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid.

grondslag: -

product: Instellingsbeschikking Interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (Stcrt. 1980, 22)

periode: 1980

3.12 Arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart

3.12.1 Inleiding

De werkzaamheden van buitenlandse werknemers in de Nederlandse zeescheepvaart zijn niet gereguleerd met de Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen (1934), de Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (1964), de Wet arbeid buitenlandse werknemers (1979) of de Wet arbeid vreemdelingen (1995). Evenmin valt de zeescheepvaart onder de gewone arbeidsbemiddeling, die in hoofdstuk 3.4 aan de orde is geweest.

In plaats daarvan werd de arbeidsbemiddeling uitgevoerd door de (particuliere) Koopvaardijstichting, die deze taak in 1962 overdroeg aan het GAK. Sinds 1971 hebben organisaties van werknemers en werkgevers in de bedrijfstak een en ander in de privaatrechtelijke sfeer geregeld. Door participatie van de overheid in dat beleid heeft dit echter al publiekrechtelijke trekken gekregen.

In 1973 had de Minister van Sociale Zaken de Raad voor de Arbeidsmarkt verzocht hem advies uit te brengen over de toelating van veemdelingen tot de Nederlandse zeescheepvaart in het kader van het arbeidsbemiddelingsbeleid voor de zeevaartsector. Bij besluit van de Coördinatiecommissie van de Raad voor de Arbeidsmarkt de Werkgroep Arbeidsvoorziening Zeevarenden (WAZ) ingesteld. De taakopdracht van deze werkgroep luidde:

“een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid, of ter bescherming van de belangen van de Nederlandse Zeescheepvaart, het in Noorwegen terzake bestaande stelsel hier te lande navolging verdient alsmede de voorbereiding van het hieromtrent door de minister van Sociale Zaken gevraagde advies”. In 1975 bracht deze werkgroep een “advies over de regeling van de arbeidsbemiddeling in de zeevaartsector” uit aan de Raad voor de Arbeidsmarkt. Hierna werd de werkgroep opgeheven.

In 1975 adviseerde de Raad voor de Arbeidsmarkt een specifieke wettelijke regeling tot stand te brengen, en zo werd de Wet arbeidsvoorziening zeescheepvaart voorbereid.¹⁸ In 1982 werd ze aan de Staten-Generaal voorgelegd, waar een slepende behandeling plaatsvond.

Gedurende de behandeling gold de Regeling Arbeidsvoorziening in de Zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182). Hierin, en in de Investeringspremiereregeling Zeescheepvaart (1976), werden enkele gegroeide praktijken gereguleerd. De Regeling Arbeidsvoorziening in de Zeescheepvaart heeft tot doel:

- het zoveel mogelijk reserveren van werkgelegenheid in de zeevaartsector voor Nederlanders;
- het bevorderen van betere kwantitatieve en kwalitatieve afstemming van vraag naar en aanbod van arbeid in de zeevaartsector;
- het bevorderen van een beter inzicht in deze sectorale arbeidsmarkt.

Om deze doelstellingen te realiseren werd de registratie van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt gecentraliseerd bij het centraal bureau voor de zeescheepvaart, dat onder het gewestelijk Arbeidsbureau te Rotterdam ressorteerde. Het GAB te Groningen trad op als regionaal punt.

Daarnaast werd een toelatingsregeling voor buitenlanders opgesteld en een centrale begeleidingscommissie ingesteld.

De Wet arbeidsvoorziening zeescheepvaart overleefde de parlementaire behandeling niet en in 1992 trok minister De Vries het voorstel in.¹⁹

Een wijziging van de Regeling arbeidsvoorziening zeescheepvaart in 1988 had de noodzaak van de wet weggenomen.

3.12.2 Handelingen

---

¹⁸ Kamerstukken II 1981-1982, 17 556, nr. 1.

¹⁹ Kamerstukken II 1991-1992, 17 556, nr. 1128.

504

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het arbeidsvoorzieningsbeleid in de zeescheepvaart
grondslag: -
product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties
periode: 1940-

505

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving inzake de arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart.
grondslag: -
product: onder meer
- Regeling arbeidsvoorziening zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182)
- Wet arbeidsvoorziening zeescheepvaart (niet van kracht geworden)
periode: 1945-

506

actor: het Centraal Bureau Zeescheepvaart
handeling: Het inschrijven voor arbeidsbemiddeling van zeelieden zonder werk.
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.IV.3
periode: 1945-1990
opmerking: Deze handeling vond op informele basis al plaats voor de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart van kracht werd.

507

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het periodiek vrijstellen van schepen van de verplichtingen die voortvloeien uit de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart.
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.IV.6
product: beschikkingen
periode: 1945-1990
opmerking: Deze handeling vond op informele basis al plaats voor de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart van kracht werd.

508

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het vrijstellen van categorieën schepen van de verplichtingen die voortvloeien uit de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart.
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.V.2 onder e
product: aanwijzingen
periode: 1945-1990
opmerking: Deze handeling vond op informele basis al plaats voor de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart van kracht werd.

509

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.VI.1
product: instellingsbeschikking
periode: 1977

510

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het benoemen van de voorzitter, secretaris en leden van de Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.VI.3
product: beschikkingen
periode: 1977

511

actor: de Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart
handeling: Het houden van toezicht op de uitvoering van de Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart.
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.VI.2
product: rapporten
periode: 1977-

512

actor: de Landelijke begeleidingscommissie voor de arbeidsvoorziening in de zeevaart
handeling: Het (verrichten van studies voor het) formuleren van nader beleid ten aanzien van de arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart.
grondslag: Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182) art.IX
product: studies, beleidsnota's
periode: 1977-

3.13 Arbeidsvoorziening in noodsituaties

3.13.1 Inleiding

Zoals de naam al aangeeft, reguleert de Noodwet Arbeidsvoorziening de arbeidsvoorziening in noodsituaties, die in de aanhef van de wet worden gedefinieerd als "oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden." De wet telt zeven hoofdstukken, die met uitzondering van het tweede al in werking zijn getreden (Stb. 1971, 448).

Het tweede hoofdstuk bevat de bepalingen voor buitengewone omstandigheden, en treedt pas in werking nadat de minister-president de afkondiging van de noodtoestand aan de koning(in) heeft voorgedragen en deze afkondiging -op wat voor wijze dan ook- heeft plaatsgevonden. Meteen wordt het voorstel van wet (houdende de inwerkingtreding van het tweede hoofdstuk) naar de Staten-Generaal verzonden, die in bijzondere zitting bijeenkomt en achteraf de op grond van de Noodwet genomen maatregelen goedkeurt.

Het in het hoofdstuk II bepaalde komt erop neer dat het Rijk arbeidskrachten kan vorderen voor bepaalde werkzaamheden, zoals de rampenbestrijding. De wet streeft ernaar dit zolang mogelijk te doen op basis van vrijwilligheid, maar sluit niet uit dat mensen verplicht worden. Middelen hiertoe zijn onder meer het beperken van het aangaan van en beëindigen van arbeidsverhoudingen, het onmisbaar verklaren van werknemers, en het invoeren van een burgerdienstplicht (in noodwachten).

Verantwoordelijk voor dit alles is het Hoofd Arbeidsvoorziening. Tot 1990 was dit in principe de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening, daarna de algemeen directeur voor de arbeidsvoorziening. De wet houdt de mogelijkheid open dat de minister iemand anders aanwijst. De handelingen van de algemeen directeur voor de arbeidsvoorziening zijn opgenomen in de selectielijst voor de neerslag van handelingen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over de periode 1991-1997. De handelingen van de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening zijn in 1990 afgesloten.

3.13.2 Handelingen

513

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het arbeidsvoorzieningsbeleid in noodsituaties
grondslag: -
product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties
periode: 1940-

514

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving betreffende de arbeidsvoorziening onder buitengewone omstandigheden.
grondslag: -
product: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448)
periode: 1945-

515

actor: de minister-president
handeling: Het voordragen bij de Kroon van (delen van) hoofdstuk II van de Noodwet Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.2 eerste lid
product: Voorstel van Wet
periode: 1971-
opmerking: Hieronder valt ook het bekendmaken van de noodtoestand en het samenroepen van de Staten-

Generaal in buitengewone zitting.

516

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voordragen voor benoeming, schorsing en ontslag van de voorzitter, de overige leden en de secretaris van de Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (St. 1971, 448) art. 3 eerste lid
product: beschikkingen
periode: 1971-

517

actor: de Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening
handeling: Het adviseren van de ministerraad.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.3 tweede lid
product: adviezen
periode: 1971-

518

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels omtrent samenstelling en de werkwijze van de Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.3 derde lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

519

actor: de Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening
handeling: Het instellen van commissies ter voorbereiding van de door de Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening uit te brengen adviezen
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 3 derde lid
product: instellingsbeschikkingen
periode: 1971-

520

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het aanwijzen van een Hoofd Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.4, eerste lid; gewijzigd Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403) art.17;
product: benoemingsbeschikking
periode: 1971-
opmerking: In principe bekleedt de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening (na 1990: de algemeen directeur voor de arbeidsvoorziening) de functie van Hoofd Arbeidsvoorziening, maar de minister kan andere autoriteiten aanwijzen om (delen van) diens taak over te nemen. Een en ander wordt gepubliceerd in de Staatscourant.

521

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het instellen van de commissie van advies van het Hoofd Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.4, tweede lid
product: instellingsbeschikking
periode: 1971-

522

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het benoemen, ontslaan en schorsen van de voorzitter, de overige leden en de secretaris van de commissie van advies van het Hoofd Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 4, tweede lid (b.w. Stb. 1990, 403)
product: beschikkingen
periode: 1971-1990

523

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het geven van aanwijzingen aan het Hoofd Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.5 eerste lid
product: aanwijzingen
periode: 1971-

524

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur betreffende het aanwijzen van autoriteiten in gebieden die -wanneer de verbinding met de ministerraad verbroken is- verantwoordelijk is voor de arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.6
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1971-

525

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van vergunningen om arbeidsverhoudingen te beëindigen
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 7 eerste lid
product: vergunningen
periode: 1971-1990
opmerking: - een vergunning kan onder beperkingen worden verleend.
- aan een vergunning kunnen voorschriften worden verbonden

526

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het, tezamen met de ministers wie het mede aangaat, voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur inzake het stellen van regels omtrent het vragen van voorziening tegen beschikkingen en de rechtsgang terzake ten aanzien van dienstbetrekkingen van personen die overheidswerknemer zijn.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 9 vierde lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-
opmerking: Het beperken van het beëindigen van arbeidsverhoudingen geldt niet ten aanzien van dienstbetrekkingen van personen die overheidswerknemer zijn in de zin van art 2. van de Wet privatisering ABP. Ten aanzien van deze dienstbetrekkingen kunnen regels worden gesteld.

527

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van vergunningen inzake het beperken van het aangaan van arbeidsverhoudingen
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 10, eerste lid
product: vergunningen
periode: 1971-1990

528

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het onmisbaar verklaren van een werknemer voor het verrichten van aangewezen arbeid

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 13, eerste lid, art. 16, eerste lid
product: beschikkingen
periode: 1971-1990

529

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het verlenen van een vergunning inzake het beëindigen van de arbeidsverhouding door een medewerker in verband met het aangaan van een arbeidsverhouding met een andere werkgever
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 17 eerste lid
product: vergunningen
periode: 1971-1990

530

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van een algemene maatregel van bestuur inzake het stellen van regels omtrent de gevolgen van de schorsing van de rechten en plichten uit de betrokken arbeidsverhouding
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 17 tweede lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

531

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het op verzoek van een werknemer verlenen van ontheffing van artikelen uit het BW in verband met het aangaan van een arbeidsverhouding met een nieuwe werkgever, waarin hij onmisbaar wordt verklaard, ter zake van het beëindigen van de bestaande arbeidsverhouding.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 18
product: ontheffingen
periode: 1971-1990
opmerking: het betreft hier de artikelen 670, 671 en 672 van Boek 7 van het BW

532

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Binnenlandse Zaken
handeling: Het, samen met de ministers wie het mede aangaat, voordragen van een algemene maatregel van bestuur betreffende het stellen van nadere regels omtrent het verlenen van verlof aan een medewerker voor de duur van zijn onmisbaarheid
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 19, derde lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

533

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels met betrekking tot de onmisbaarheid van personen in een dienstbetrekking die overheidswerknemer zijn in de zin van art. 2 van de Wet privatisering ABP
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448), art. 21, tweede lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

534

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van categorieën personen die van burgerdienstplicht zijn vrijgesteld

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 22, tweede lid onder c
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

535

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het bij beschikking bestemmen van een burgerdienstplichtige voor aangewezen arbeid in loondienst en een tegen het genot van een toelage te volgen scholing
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 23, eerste lid
product: beschikkingen
periode: 1971-1990

536

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het oproepen van een burgerdienstplichtige tot het verrichten van werkzaamheden overeenkomstig diens bestemming
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 24 eerste lid, art. 31 eerste lid
product: beschikkingen
periode: 1971-1990

537

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels inzake de inhoud van de rechtsbetrekking
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 27, tweede lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

538

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het vaststellen van de inhoud van de rechtsbetrekking
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 27, tweede lid
product: besluiten
periode: 1971-1990
opmerking: Partijen bij de rechtsbetrekking zijn bevoegd gezamenlijk haar inhoud nader vast te stellen. Op verzoek van de meest gerede partij geschiedt de nadere vaststelling door het Hoofd Arbeidsvoorziening

539

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels inzake het volgen van scholing en scholing te geven met betaling van een toelage
grondslag: Noodwet arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 28, tweede lid
product: algemene maatregel van bestuur
periode: 1971-

540

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening
handeling: Het in afzonderlijke gevallen nader vaststellen van de inhoud van de rechtsbetrekking.
grondslag: Noodwet arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 28, tweede lid
product: besluit
periode: 1971-1990

541

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het toekennen van een vergoeding aan degene bij wie de scholing moet worden gevolgd

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 28, derde lid

product: beschikking

periode: 1971-

542

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels omtrent de gevolgen van de schorsing voor de rechten en plichten uit zodanige arbeidsverhouding

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 29, tweede lid

product: algemene maatregelen van bestuur

periode: 1971-

543

actor: de minister van Sociale zaken

handeling: Het verlenen van een vergunning aan burgerdienstplichtigen om het land te verlaten

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 32, eerste lid

product: vergunningen

periode: 1971-

544

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het opleggen van een verplichting aan een burgerdienstplichtige tot huisvesting in een bij zijn beschikking aangewezen verblijfplaats

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 33, eerste lid

product: beschikking

periode: 1971-

545

actor: de minister van Sociale zaken

handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van gevallen inzake de verplichting tot huisvesting van een burgerdienstplichtige in een bij zijn beschikking aangewezen verblijfplaats

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 33, eerste lid

product: algemene maatregelen van bestuur

periode: 1971-

opmerking: binnen drie maanden na het inwerking treden van een algemene maatregel van bestuur wordt een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan tot vervanging daarvan

546

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het voorbereiden van een wet tot vervanging van de algemene maatregel van bestuur inzake de verplichting tot huisvesting een burgerdienstplichtige in een bij zijn beschikking aangewezen verblijfplaats

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 33, tweede lid

product: wetsontwerp

periode: 1971-

547

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels omtrent de orde in de verblijfplaatsen

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 33 derde lid

product: ministeriële regelingen

periode: 1971-

548

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verlenen van vrijstelling of ontheffing aan ondernemingen van verplichtingen en verboden, gesteld bij of krachtens wettelijke voorschriften ter zake van de beperking van de arbeidsduur en van de veiligheid en de hygiëne bij de arbeid en op dat van het tegengaan van gevaar schade en hinder, teweeggebracht door inrichtingen.

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 34, eerste lid, gewijzigd (Stb. 1980, 770)

product: vrijstellingen, ontheffingen

periode: 1971-

opmerking: Het handeling m.b.t. het verlenen van vrijstelling of ontheffing aan ondernemingen van verplichtingen en verboden, gesteld bij of krachtens wettelijke voorschriften terzake van het tegengaan van gevaar, schade en hinder, teweeggebracht door inrichtingen zal, als hoofdstuk II inwerking worden gesteld, worden uitgevoerd door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

549

actor: de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

handeling: Het verlenen van vrijstelling of ontheffing aan ondernemingen van verplichtingen en verboden, gesteld bij of krachtens wettelijke voorschriften terzake van het tegengaan van gevaar, schade en hinder, teweeggebracht door inrichtingen.

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 34, tweede lid

product: vrijstellingen, ontheffingen

periode: 1971-

550

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het stellen van regels betreffende het uitoefenen van de bevoegdheid tot wijziging van de gebiedsindeling van de gewestelijke arbeidsbureaus door de Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 35, eerste lid (b.w. Stb. 1990, 402)

product: ministeriële regelingen

periode: 1971-

551

actor: de Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het uitoefenen van de bevoegdheid tot wijziging van de gebiedsindeling van de gewestelijke arbeidsbureaus binnen zijn ambtsgebied.

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 35, eerste lid

product: besluit

periode: 1971-1990

552

actor: de directeur-generaal voor de Arbeidsvoorziening

handeling: Het beoordelen van bezwaarschriften tegen maatregelen die genomen zijn krachtens het tweede hoofdstuk van de Noodwet Arbeidsvoorziening.

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.36, eerste lid

product: beschikkingen

periode: 1971-1990

opmerking: Het Hoofd Arbeidsvoorziening overlegt met zijn adviescommissie. Komen zij er niet uit, dan is de volgende handeling van toepassing.

553

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het beslissen over bezwaarschriften tegen maatregelen die genomen zijn krachtens het tweede

hoofdstuk van de Noodwet Arbeidsvoorziening, indien het Hoofd Arbeidsvoorziening en zijn adviescommissie het oneens zijn.

grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.38, vierde lid
product: beschikkingen
periode: 1971-

554

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het houden van toezicht op de naleving van de Noodwet Arbeidsvoorziening.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.43
product: rapport
periode: 1971-

555

actor: de minister van Sociale zaken
handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels omtrent voorzieningen bij ziekte, ongeval, invaliditeit en overlijden die verband houden met de gevolgen van een scholing op grond van een oproeping
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art. 48
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

556

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het bij of krachtens algemene maatregel van bestuur stellen van regels ter nadere bepaling van het van niet van toepassing verklaren van het bij of krachtens deze wet bepaalde ten aanzien van bekleeders van een geestelijk ambt of diegenen die een opleiding tot een dergelijk ambt volgen.
grondslag: Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448) art.50, tweede lid
product: algemene maatregelen van bestuur
periode: 1971-

3.14 Demobilisering

3.14.1 Inleiding

Na de onafhankelijkheid van Indonesië werd Nederland geconfronteerd met de demobilisering van de soldaten die daar hadden deelgenomen aan de politionele acties, en voor hen werd het Besluit Demobilisatievoorzieningen genomen (Stb. 1948, I 57), waarmee uitkeringen en andere vormen van financiële opvang werden geregeld. Bedrijven werden verplicht oud-werknemers weer in dienst te nemen; het Rijksarbeidsbureau kreeg opdracht subsidies te verstrekken om oud-militairen in staat te stellen zich te laten om- of bijscholen.

Voor het plaatsen van gedemobiliseerd leidinggevend personeel is in 1948 een commissie ingesteld. Deze commissie is in 1950 opgeheven. De werkzaamheden zijn toen overgenomen door de Raad van Bestuur in Arbeidszaken.

Met de inwerkingtreding van de wet van 13 juni 1963, houdende nieuwe regels betreffende de verlening van bijstand door de overheid (Algemene Bijstandswet) vallen de toekenningen van uitkeringen aan werk-loze oud-militairen niet meer onder het Besluit Demobilisatievoorzieningen, maar onder de Algemene Bijstandswet²⁰.

3.14.2 Handelingen

557

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het formuleren van arbeidsvoorzieningsbeleid voor oud-militairen.
grondslag: -
product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties...
periode: 1945-1954

558

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving betreffende de arbeidsvoorziening onder buitengewone omstandigheden.
grondslag: -
product: Besluit Demobilisatievoorzieningen 1948 (Stb. 1948, I 57)
periode: 1945-1954

559

actor: het Gewestelijk Arbeidsbureau
handeling: Het bemiddelen inzake het vinden van een passende werkkring voor militairen.
grondslag: Besluit Demobilisatievoorzieningen 1948 (Stb. 1948, I 57) art. 9; (Stb. 1950, K 269) art. 9 eerste lid onder a
product: brieven
periode: 1948-

560

actor: de minister van Sociale Zaken
handeling: Het toekennen van een vergoeding aan werkgevers en werknemers ter bevordering van de scholing, herscholing en omscholing van militairen.
grondslag: Besluit Demobilisatievoorzieningen 1948 (Stb. 1948, I 57) art. 9; (Stb. 1950, K 269) art. 9

---

²⁰ Zie PIVOT-rapport nr. 89, J. van der Meer en A. Wittkamp, Sociale Voorzieningen. *Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale voorzieningen, 1940-1996*, 1998 Den Haag.

product: tweede lid
beschikking
periode: 1948-1954

561

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Defensie
de minister van Financiën

handeling: Het mede-stellen van regels voor de arbeidsbemiddeling, bemiddeling voor scholing, herscholing en omscholing in een onderneming en plaatsing voor scholing, herscholing of omscholing op een Rijkswerkplaats voor Vakontwikkeling, voor bemiddeling, voorbereidende scholing en voorbereiding ter zake van emigratie en het toekennen van vergoedingen.

grondslag: Besluit Demobilisatievoorzieningen (Stb. 1948, I 57) art.9; (Stb. 1950, K 269) art. 9 derde lid
product: regelingen
periode: 1948-1954

562

actor: de minister van Sociale Zaken
de minister van Defensie
de minister van Financiën

handeling: Het mede-vaststellen van regels voor de toekenning van een uitkering aan werkloze oud-militairen.

grondslag: Besluit Demobilisatievoorzieningen (Stb. 1948, I 57) art.10; (Stb. 1950, K 269) art. 10, zesde lid (b.w. Stb. 1963, 284)

product: regelingen
periode: 1948-1963

563

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het verlenen van ontheffingen aan werkgevers van de verplichting tot herplaatsing van gedemobiliseerden.

grondslag: -
product: beschikkingen
periode: 1948-1954

564

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het instellen van een commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel.

grondslag: -
product: Instellingsbeschikking Commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel (Stcrt. 1949, 1)
periode: 1948-1950

565

actor: de minister van Sociale Zaken

handeling: Het geven van richtlijnen aan de commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel.

grondslag: Instellingsbeschikking Commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel (Stcrt. 1949, 1) art.3 (b.w. Stcrt. 1950, 181)

product: Richtlijnen
periode: 1948-1950

Bijlage 1   Overzicht geraadpleegde wet- en regelgeving

A. Overzicht geraadpleegde Europese wet- en regelgeving

Ten aanzien van het Europees Sociaal Fonds

- Besluit van de Raad van 25 augustus 1960 houdende het Statuut van het Europees Sociaal Fonds
- Besluit van de Raad van 1 februari 1971 betreffende de hervorming van het Europees Sociaal Fonds (71/66/EEG)
- Besluit van de Raad van 20 december 1977 betreffende de bijstand van het Europees Sociaal Fonds ten gunste van migrerende arbeidskrachten (77/803/EEG)
- Besluit van de Raad van 17 oktober 1983 betreffende de taken van het Europees Sociaal Fonds (83/516/EEG)
- Besluit van de Raad van 17 oktober 1983 inzake het Statuut van het Comité van het Europees Sociaal Fonds (83/517/EEG)
- Verordening van de Raad van 1 november 1991 ter uitvoering van het besluit van de Raad van 1 februari 1971 betreffende de hervorming van het Europees Sociaal Fonds (EEG) nr. 2396/71
- Verordening van de Raad van 24 april 1972 betreffende een aantal administratieve en financiële bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (EEG) nr.858/72.
- Verordening van de Raad van 17 oktober 1983 houdende de toepassing van Besluit 83/516/EEG betreffende de taken van het Europees Sociaal Fonds (EEG) nr. 2950/83.
- Verordening van de Raad van 24 juni 1988 betreffende de taken van de Fondsen met structurele strekking, hun doeltreffendheid alsmede de coördinatie van hun bijstandsverzekering onderling en met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten (EEG) nr. 2052/88
- Verordening van de Raad tot vaststelling van toepassingsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (EEG) nr. 4253/88
- Verordening van de Raad tot wijziging van de Verordening (EEG) nr. 2052/88 betreffende de taken van de Fondsen met structurele strekking, hun doeltreffendheid alsmede de coördinatie van hun bijstandsverlening onderling en met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten (EEG) nr. 2081/93
- Verordening van de Raad houdende wijziging van Verordening (EEG) nr. 4253/88 tot vaststelling van toepassingsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 2052/88 met betrekking tot de coördinatie van de bijstandsverlening uit de onderscheiden Structuurfondsen enerzijds en van die bijstandsverlening met die van de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten anderzijds (EEG) nr. 2082/93
- Beschikking van de Commissie van 27 juni 1978 betreffende de indiening bij de Commissie van aanvragen om bijstand en betaling van het Europees Sociaal Fonds (78/42/EEG)
- Beschikking van de Commissie van 27 juli 1978 inzake een aantal administratieve bepalingen nopens de werkwijze van het Europees Sociaal Fonds (78/706/EEG).
- Beschikking van de Commissie van 22 december 1983 betreffende het beheer van het Europees Sociaal Fonds (83/673/EEG)
- Financieel reglement van 24 april 1972 houdende speciale bepalingen voor het Europees Sociaal Fonds (72/165/EEG).
- Reglement van orde van het Comité van het Europees Sociaal Fonds van 3 juli 1961

B. Overzicht geraadpleegde nationale wet- en regelgeving

Ten aanzien van het Europees Sociaal Fonds

- Regeling Communautair Initiatief Werkgelegenheid (Stcrt. 1995, 39)
- Regeling Communautair Initiatief Werkgelegenheid II (Stcrt. 1997, 33)
- Regeling Communautair Initiatief Adapt-II (Stcrt. 1997, 33)
- Wijziging subsidieregelingen ADAPT-II en werkgelegenheid II (Stcrt. 1997, 33)
- Subsidieregeling ESF doelstelling 4 “Scholing voor behoud van werk” (Stcrt. 1995, 83)
- Besluit instelling Comité van Toezicht voor uitvoering ESF-subsidieregelingen (Stcrt. 1995, 172)
- Instellingsbesluit Comité van toezicht “doelstelling 3” (Stcrt. 1997, 249)
- Overeenkomst tussen Staat en Arbeidsvoorzieningsorganisatie inzake ESF (Stcrt. 1991, 192)
- Wijzigingsovereenkomst Staat/Arbvo betreffende ESF (Stcrt. 1996, 84)

Ten aanzien van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie

- Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402)
- Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403)
- Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619)
- Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 619)

Ten aanzien van arbeidsbemiddeling

- Arbeidsbemiddelingswet (Stb. 1930, 433)
- Besluit tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 6, vierde lid, 22 en 31, zesde lid, der Arbeidsbemiddelingswet 1930 (Stb. 1931, 497)
- Besluit tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 57 Arbeidsbemiddelingswet 1930 (Stb. 1931, 499)
- Besluit van de waarnemend Secretaris-generaal van het Departement van Sociale Zaken betreffende arbeidsbemiddeling (Vb. 1940, 166)
- Koninklijk Besluit van 17 juli 1944 houdende regels betreffende de arbeidsbemiddeling en de scholing, herscholing en omscholing (Stb. 1944, E51)
- Besluit tot hernieuwde vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 6, vierde lid Arbeidsbemiddelingswet 1930 (Stb. 1946, G283).
- Besluit houdende instelling van een Directie voor de Arbeidsvoorziening (Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening 1954) (Stb. 1954, 305)
- Wet houdende vervanging van de bezettingsregels betreffende arbeidsbemiddeling (Stb. 1960, 94)
- Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402)
- Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Stb. 1996, 618)
- Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306)

Ten aanzien van Beroepskeuzevoorlichting

- Wet op de Raad voor de beroepskeuzevoorlichting (Stb. 1963, 274)
- Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403)
- Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1950, 6)
- Regeling voor het verlenen van een rijkssubsidie aan verenigingen, instellingen of stichtingen die een bijzonder bureau tot voorlichting bij beroeps- of studiekeuze in stand houden (Stcrt. 1953, 8)
- Regeling voor het verlenen van rijkssubsidie over het jaar 1959 ten behoeve van bijzondere instellingen tot beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 82)
- Beschikking van de minister van Sociale Zaken van 14 oktober 1959, nr. 15691 afd. RAB 4a inzake de instelling van een adviescommissie voor de beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1959, 203)

- Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1962, 9)
- Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 16 januari 1962, nr. 246 afd. DAV/RAB 7 inzake de adviescommissie voor de beroepenvoorlichting (Stcrt. 1962, 16)
- Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1963, 175)
- Tariefregeling Rijksberoepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1970, 241)
- Besluit over de Interdepartementale stuurgroep studie- en beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1984, 228)
- Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1986, 96)
- Rijkssubsidieregeling beroepskeuzevoorlichting (Stcrt. 1989, 106)
- Besluit Financiële bijdrage aan gesubsidieerde SBKV-instellingen in 1989 (Stcrt. 1989, 106)
- Beschikking van de staatssecretaris van Sociale Zaken van 1 oktober 1951, nr 5167 afd. RAB inzake de instelling van de Commissie Langeveld

Ten aanzien van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

- Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1965, 379)
- Besluit houdende toepassing van Artikel 2, eerste lid, onder a van de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stb. 1970, 410)
- Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 402)
- Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Stb. 1998, 306)
- Loonregeling met betrekking tot het uitlenen van arbeidskrachten (Stcrt. 1962, 108)
- Besluit Instelling Commissie Bezwaarschriften inzake de Wet op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten (Stcrt. 1985, 237)

Ten aanzien van mobiliteitsbevordering: geografisch

Binnenland

- Koninklijk besluit houdende regelen betreffende de arbeidsbemiddeling en de scholing, herscholing en omscholing (Stb. 1944, E51)
- Migratieregeling (Stcrt. 1971, 87)
- Migratieregeling Noorden des Lands (Stcrt. 1973, 62)
- Bijdrageregeling verplaatsingskosten (Stcrt. 1977, 128)
- Maatregel ondersteuning verplaatsing bedrijven (Stcrt. 1987, 3)

Buitenland

- Landverhuizingswet (Stb. 1936, 804)
- Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1952, 279)
- Besluit tot uitvoering van art. 31, lid 2 Wet op de organen voor de emigratie (Stb. 1954, 468)
- Besluit Financieel Beheer Emigratiebestuur (Stb. 1955, 446)
- Besluit betreffende de jaarlijkse vergoeding aan aanmeldingsorganen (Stb. 1956, 496)
- Besluit Rijksbijdrage maatschappelijke emigratie-organisaties (Stb. 1959, 92)
- Emigratiewet (Stb. 1967, 659)
- Emigratie-Bijslagregeling 1982 (Stb. 1982, 774)

Ten aanzien van mobiliteitsbevordering: beroepsmobiliteit en vakontwikkeling

- Koninklijk besluit houdende regels betreffende de arbeidsbemiddeling en de scholing, herscholing en omscholing (Stb. 1944, E51)
- Kaderregeling scholing (Stcrt. 1986, 247)

- Subsidieregeling voor de Centra voor beroepsoriëntatie en beroepsuitoefening (Stcrt. 1988, 215)
- Bijdrageregeling bedrijfstakgewijze scholing (Stcrt. 1989, 88)

Ten aanzien van mobiliteitsbevordering: buitenlandse werknemers

- Wet tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen (Stb. 1934, 257)
- Wet arbeidsvergunning vreemdelingen (Stb. 1964, 72)
- Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737)
- Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen (Stb. 1994, 423)
- Wet arbeid vreemdelingen (Stb. 1994, 959)
- Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Stb. 1998, 241)
- Besluit instelling Stuurgroep Allochtonen (Stcrt. 1994, 110)

Ten aanzien van plaatsingsregulering

- Machtigingswet inkomensvorming en bescherming werkgelegenheid (Stb. 1974, 1)

Ten aanzien van plaatsingsbevordering en werkgelegenheidsverruiming

Plaatsingsbevorderende prikkels voor werkgevers

- Wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Stb. 1986, 483)
- Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (Stb. 1990, 330)
- Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (Stb. 1995, 635)
- 30 %-loonkostenregeling 1973 (Stcrt. 1973, 183)
- Voorlopige regeling plaatsing gehandicapten 1975 (Stcrt. 1975, 168)
- Regeling plaatsing gehandicapten 1976 (Stcrt. 1976, 67)
- 30%-loonkostenregeling 1976 (Stcrt. 1976, 87)
- 30%-loonkostenregeling 1977 bij gedeeltelijke werkweek (Stcrt. 1976, 254)
- Regeling plaatsing gehandicapten 1977 (Stcrt. 1977, 91)
- 30%-loonkostenregeling 1977 bij volledige werkweek (Stcrt. 1977, 128)
- Experimentele regeling plaatsing langdurig werklozen in de profitsector (1977)
- Plaatsingsbevorderende Maatregel (Stcrt. 1981, 135)
- Maatregel ter ondersteuning van de arbeidsinspanning (Stcrt. 1986, 71)
- Maatregel langdurig werklozen (Stcrt. 1987, 3)
- Subsidieregeling bevordering arbeidsinspanning (Stcrt. 1989, 147)

Werkgelegenheidsverruiming: aanvullende werkgelegenheid

- Buitengewoon Besluit Werklozenzorg (Stb. 1944, E79)
- Organisatiebesluit DUW (Stb. 1948, I 453)
- Organisatiebesluit Arbeidsvoorziening (Stb. 1954, 305)
- Beschikking van 6 mei 1949, no. 3630 AB betreffende instelling Commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders
- Beschikking van 11 augustus 1950 betreffende de opheffing van de Commissie inzake werkobjecten ten behoeve van werkloze geschoolde handarbeiders (Stcrt. 1950, 157)
- Besluit, 14 maart 1950, AS, no. 31514, betreffende het overleg in zake D.U.W.- Aangelegenheden (Stcrt. 1950, 56) Besluit, 14 maart 1950, AS, no. 31515, betreffende overleg in zake D.U.W.- Aangelegenheden, gewestelijke beroepscommissies (Stcrt. 1950, 56) Besluit, 29 maart 1951, AS, no. 18508, betreffende overleg in zake D.U.W.-Aangelegenheden (Stcrt. 1951, 83)
- Richtlijnen samenwerking met provinciale commissies voor de werkgelegenheid (Stcrt. 1954, 227)

Werkgelegenheidsverruiming: additionele arbeid

- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen (Stcrt. 1973, 205)
- Regeling tijdelijke arbeidsplaatsen 1975 (Stcrt. 1975, 168)
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (Stcrt. 1979, 20)
- Instellingsbeschikking interdepartementale coördinatiecommissie jeugdwerkloosheid (Stcrt. 1980, 22)

Ten aanzien van arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart

- Regeling arbeidsvoorziening in de zeescheepvaart (Stcrt. 1977, 182)

Ten aanzien van arbeidsvoorziening in noodsituaties

- Noodwet Arbeidsvoorziening (Stb. 1971, 448)
- Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet (Stb. 1990, 403)

Ten aanzien van demobilisering

- Besluit Demobilisatievoorzieningen (Stb. 1948, 157)
- Besluit houdende herziening van het Besluit Demobilisatievoorzieningen 1948 (Stb. 1950, K 269)
- Besluit nadere herziening van het Besluit Demobilisatievoorzieningen 1948 (Stb. 1951, 250)
- Instellingsbeschikking Commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel (Stcrt. 1949, 1)
- Opheffingsbeschikking Commissie voor de plaatsing van gedemobiliseerd leidinggevend personeel (Stcrt. 1950, 181)

Bijlage 2 Overzicht geraadpleegde literatuur en andere bronnen

- B.S. Frenkel & A.T.J.M. Jacobs, Sociaal bestuursrecht, deel 1: het arbeidsrecht, *Nederlands bestuursrecht* deel 6-1, 1986 Alphen aan den Rijn
- J.H. Gravesteijn-Lighthelm, J. de Koning, C. Th. Zandvliet, *Evaluatie van de Wet Vermeend-Moor*, 1988 Den Haag
- C.J.M. van Groesen, L. Markensteyn, H.G. Oudenaarden, G.W.H. Zorn, *Evaluatie van het terugploegexperiment in de bouw*, 1985 Den Haag
- R. Hoffius & B. Vriend, *De geschiedenis van de openbare arbeidsbemiddeling in Nederland* (rapport Research voor Beleid), 1988 Leiden
- L. Hoffman, "Het beleid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid" in: A.A. van Duyn (red.), *Overheidsbeleid en werkgelegenheid*, 1984 Deventer
- J.J. de Jonge, D. Meiners, A. Mulders, *Evaluatie van de nieuwe subsidieregeling beroepskeuzevoorlichting in het eerste jaar van invoering*, 1988 Den Haag
- J. de Koning, J.C. de Bruijn, C. Th. Zandvliet, *Evaluatie van het Job-plan*, 1987 Den Haag
- Ministerie van Sociale Zaken, *Beroepenvoorlichting in Nederland* (rapport van de Raad voor de beroepskeuzevoorlichting), zonder jaar, Den Haag
- W.J.L. Mollemans & A.M. Proos, *Arbeidsmarktbeleid. Inzicht in de complexiteit van de arbeidsmarkt*, 1994⁴ Deventer
- J. van Oudheusden, *Werkprojecten voor werklozen*, 1986 Den Haag
- Rijksbegrotingen voor de dienstjaren 1946-1995 van het ministerie van Sociale Zaken (en Volksgezondheid/Werkgelegenheid)
- A.M. Stroosnijder, *De arbeidsmarkt*, 1984 Den Haag
- J.G.P. Rieken, *Bestuur en organisatie in sociale zekerheid en arbeidsvoorziening*, Sociale Zekerheidsreeks nr.11, 1985
- D.P. Rigter, E.A.M. van den Bosch, R.J. van der Veen e.a., *Tussen sociale wil en werkelijkheid. Een geschiedenis van het beleid van het ministerie van Sociale Zaken*, 1995 Den Haag
- J.H. Vermeulen, *De grondslagen van de arbeidsmarktpolitiek*, 1968² Haarlem
- Archief van het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening 1954-1990
- Archief van het Directoraat-Generaal Algemene Beleidsaangelegenheden 1980-1994

Bijlage 3   Overzicht van de geraadpleegde materiedeskundigen

- mevrouw drs E.G.M. van Dril, coördinerend beleidsmedewerker, directie Arbeidsmarkt, afdeling Arbeidsvoorziening
- mevrouw drs. B.M.H. Nijland, senior beleidsmedewerker, directie Arbeidsmarkt, afdeling Arbeidsvoorziening
- de heer mr. A.H.W.Th. Staphorst, senior beleidsmedewerker, directie Toezicht, afdeling Toezicht bestuursorganen
- de heer drs. Th. W.C.M. Karsten, hoofd Bureau uitvoering Europese subsidie-instrumenten / Agentschap SZW